

Program Rozwoju Powiatu Łańcuckiego do 2030 roku

Opracowanie:

Starostwo Powiatowe w Łańcucie

Łańcut, maj 2023 r.

SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE	5
1.1. UZASADNIENIE I ZAKRES OPRACOWANIA PROGRAMU ROZWOJU	5
1.2. ZASTOSOWANA METODYKA PRACY.....	6
1.3. USPOŁECZNIE NIE PROGRAMU ROZWOJU	8
2. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ POWIATU ŁĄCCUCKIEGO 10	
2.1. UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE	10
2.1.1. Charakterystyka powiatu łąccuckiego.....	10
2.1.2. Potencjał demograficzny	15
2.1.3. Bezpieczeństwo	20
2.1.4. Potencjał gospodarczy	28
2.1.5. Atrakcyjność turystyczna.....	34
2.1.6. Rynek pracy	47
2.1.7. Pomoc społeczna i ochrona zdrowia	59
2.1.8. Oświata i kultura	62
2.1.9. Sport	78
2.1.10. Infrastruktura techniczna	83
2.1.11. Infrastruktura komunikacyjna	85
2.1.12. Infrastruktura mieszkaniowa.....	89
2.1.13. Aktywność lokalna	93
2.1.14. Budżet samorządów i inwestycje: dochody, wydatki oraz inwestycje	96
2.2. ANALIZA POTRZEB ROZWOJOWYCH NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADAŃ ANKIETOWYCH	100
2.2.1. Ocena stanu infrastruktury technicznej i społecznej powiatu łąccuckiego	101
2.2.2. Ocena jakości usług publicznych w powiecie łąccuckim	105
2.2.3. Ocena istotności poszczególnych kierunków działań powiatu łąccuckiego	108
2.2.4. Podsumowanie	110
3. ANALIZA SWOT	112
4. WIZERUNEK I WYZWANIA ROZWOJOWE POWIATU ŁĄCCUCKIEGO	114
4.1. WIZERUNEK POWIATU ŁĄCCUCKIEGO	114
4.2. WYZWANIA ROZWOJOWE POWIATU ŁĄCCUCKIEGO	114
5. WIZJA ROZWOJU I MISJA POWIATU ŁĄCCUCKIEGO	115
5.1. POLA STRATEGICZNEGO ROZWOJU POWIATU ŁĄCCUCKIEGO.....	115
5.2. POŻĄDANE TENDENCJE ROZWOJOWE POWIATU ŁĄCCUCKIEGO	115
5.3. PRZYSZŁY WIZERUNEK POWIATU ŁĄCCUCKIEGO.....	116
5.4. MISJA POWIATU ŁĄCCUCKIEGO.....	117
6. PRIORYTETY, CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ PROGRAMU ROZWOJU POWIATU ŁĄCCUCKIEGO.....	117
6.1. PRIORYTET, CEL I KIERUNKI DZIAŁAŃ W OBSZARZE TURYSTYKA	117
6.2. PRIORYTET, CEL I KIERUNKI DZIAŁAŃ W OBSZARZE PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ I RYNEK PRACY	118
6.3. PRIORYTET, CEL I KIERUNKI DZIAŁAŃ W OBSZARZE KOMUNIKACJA.....	119
6.4. PRIORYTET, CEL I KIERUNKI DZIAŁAŃ W OBSZARZE EDUKACJA.....	120
6.5. PRIORYTET, CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ W OBSZARZE OPIEKA SPOŁECZNA I ZDROWOTNA.....	121
7. PROGNOZA FINANSOWANIA PROGRAMU W LATACH 2023-2030.....	123

8. ODNIESIENIE DO DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH I PROGRAMOWYCH WYŻSZEGO RZĘDU (EUROPA, KRAJ, REGION).....	130
9. WDRAŻANIE PROGRAMU	133
9.1. SYSTEM REALIZACJI.....	133
9.2. INSTRUMENTY WDRAŻANIA PROGRAMU	133
10. MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU	135
11. SPIS TABEL, RYSUNKÓW, WYKRESÓW.....	139

1. Wprowadzenie

1.1. Uzasadnienie i zakres opracowania programu rozwoju

Program rozwoju lub strategia rozwoju jest podstawowym narzędziem zarządzania strategicznego w jednostkach samorządu terytorialnego. Jej opracowanie jest niezbędne nie tylko ze względu na wymóg formalny wynikający z ustawy o prowadzeniu polityki rozwoju, ale przede wszystkim ze względu na zakres zadań i warunki funkcjonowania JST. Jednostka samorządu terytorialnego - podobnie jak organizacje gospodarcze - działa w warunkach niepewności oraz ograniczonych zasobów. Jednakże JST cechuje ponadto wielość i różnorodność potrzeb i aspiracji społeczności lokalnej, jak również złożoność i wzajemna współzależność procesów rozwojowych. Ta specyfika funkcjonowania JST rodzi szczególną potrzebę świadomego planowania strategicznego na wszystkich szczeblach administracji samorządowej.

Program rozwoju można zdefiniować jako spójną koncepcję działania, której wdrożenie ma zapewnić osiągnięcie fundamentalnych celów długookresowych w ramach wybranej domeny działania¹. Strategia rozwoju lokalnego to innymi słowy długookresowy plan rozwoju JST zawierający syntetyczny opis uwarunkowań i kierunków rozwoju oraz celów strategicznych i działań służących ich osiągnięciu². Podobne funkcje może pełnić program rozwoju JST. Strategia lub program rozwoju jednostki samorządu terytorialnego tworzy warunki dla:

- ❖ koncentracji działań na priorytetach,
- ❖ skutecznego rozwiązywania problemów i wykorzystywania szans,
- ❖ efektywnego wykorzystywania zasobów.

Strategia lub program rozwoju stanowi punkt odniesienia do podejmowania kluczowych decyzji dotyczących działalności jednostki samorządu terytorialnego związanych z wydatkowaniem środków publicznych. Strategia lub program rozwoju jest narzędziem pozwalającym realizować zasadę koncentracji sił i środków na celach i zadaniach szczególnie istotnych z punktu widzenia rozwoju społeczno-gospodarczego JST. Jest też podstawą i punktem wyjścia do opracowania dokumentów sektorowych lub branżowych.

„Program Rozwoju Powiatu Łańcuckiego do 2030 roku” (dalej Program Rozwoju Powiatu Łańcuckiego) został opracowany zgodnie z przytoczonymi powyżej definicjami, z myślą o zapewnieniu długofalowego wzrostu jakości życia mieszkańców. Bezpośrednią przesłankę do jego opracowania stanowiły nowe szanse oraz wyzwania dla samorządu, związane z nową perspektywą finansową Unii Europejskiej 2021 – 2027, jak również koniec okresu realizacji „Programu Rozwoju Powiatu Łańcuckiego do 2020 roku”. W związku z tym dokonano redefinicji wizji rozwoju, misji i celów strategicznych powiatu łańcuckiego w oparciu o przeprowadzoną diagnozę strategiczną. Zapisy programu stanowią odpowiedź na aktualne wyzwania i szanse płynące z otoczenia oraz oczekiwania mieszkańców powiatu.

¹ K. Obłój, M. Trybuchowski, Zarządzanie strategiczne, w: Zarządzanie. Teoria i praktyka, red. A. Koźmiński, W. Piotrowski, PWN, Warszawa 1995, s. 124

² „Nowy model zarządzania strategicznego rozwojem w Polsce – Materiał szkoleniowy cz. 1”, MRR, Warszawa 2012

Program Rozwoju Powiatu Łańcuckiego dotyczy obszaru powiatu łańcuckiego, niemniej jednak w procesie planowania strategicznego uwzględniono także wpływ bliższego i dalszego otoczenia. Program, ze względu na specyfikę JST, koncentruje się na zadaniach przypisanych powiatowi, jednakże uwzględnia także działania innych aktorów lokalnych.

1.2. Zastosowana metodyka pracy

Program Rozwoju Powiatu Łańcuckiego został opracowany na podstawie wspólnej pracy samorządu i społeczności lokalnej. Praca samorządu dotyczyła głównie zakresu opracowania analiz społeczno – gospodarczych. Głównym polem partycypacji samorządu i społeczności lokalnej były warsztaty strategiczne. Dzięki szerokiej reprezentacji społeczności lokalnej w pracach nad programem, zminimalizowano ryzyko pominięcia w dokumencie istotnych obszarów problemowych bądź ważnych i uzasadnionych potrzeb i oczekiwań mieszkańców. Podejście takie prowadzi zazwyczaj do wyzwolenia aktywności społeczności lokalnej oraz poprawy komunikacji i integracji społecznej. Partycypacyjne planowanie strategiczne sprzyja osiągnięciu porozumienia w zakresie wyboru celów i przyczynia się do wzrostu poczucia odpowiedzialności za wyniki.³

Prace nad opracowaniem Programu Rozwoju Powiatu Łańcuckiego przebiegały zgodnie z poniższym, powszechnie stosowanym schematem.

Wykres 1 Schemat opracowania strategii rozwoju

Źródło: Opracowanie własne

Diagnoza strategiczna

Diagnozę strategiczną opracowano stosując równolegle dwie metody. Po pierwsze dokonano analizy społeczno - gospodarczej powiatu łańcuckiego metodą *desk research*, w oparciu o dane statystyczne GUS oraz dane udostępnione przez Starostwo Powiatowe i inne instytucje. Analizie poddano uwarunkowania wewnętrzne powiatu w zakresie m. in. demografii, rynku pracy, potencjału gospodarczego, edukacji i opieki zdrowotnej, infrastruktury technicznej. Przeanalizowano także uwarunkowania zewnętrzne, w szczególności ustalenia Strategii Województwa Podkarpackiego - Podkarpackie 2030. Analiza danych statystycznych zawiera również porównanie wyników uzyskanych dla powiatu łańcuckiego z ościennymi powiatami leżajskim i przeworskim. Powiat rzeszowski z uwagi na znacznie różniący się potencjał pominięto w analizie porównawczej.

Po drugie, przeprowadzono wśród mieszkańców powiatu badania ankietowe dotyczące oceny stanu infrastruktury i jakości usług publicznych, jak również postulowanych przez

³ N. Chojnowska-Ochnik, E. Singer (red.) Metodologia wspierania rozwoju społecznego gminy poprzez partycypację, MPiPS, Warszawa 2010

społeczeństwo zmian. Ankietę można było wypełnić w wersji elektronicznej on-line lub papierowej.

Powyższe działania pozwoliły wstępnie zidentyfikować obszary problemowe wymagające interwencji oraz potencjały mogące stanowić podstawę rozwoju społeczno - gospodarczego powiatu łańcuckiego.

Niezależnie od ww. działań, identyfikację słabych i mocnych stron powiatu łańcuckiego przeprowadzono w ramach warsztatów strategicznych. Warsztaty zrealizowano w oparciu o metodę aktywnej, moderowanej pracy grupowej.

Analiza strategiczna

W pracach nad Programem Rozwoju Powiatu Łańcuckiego wykorzystano powszechnie stosowaną metodę analizy SWOT. W ramach tej metody dokonuje się analizy organizacji (w tym przypadku powiatu) i jej otoczenia w celu opracowania lub optymalizacji strategii lub programu. Metoda polega na zidentyfikowaniu i analizie czterech grup czynników:

- ❖ Strengths (mocne strony – czynniki wewnętrzne),
- ❖ Weaknesses (słabe strony – czynniki wewnętrzne),
- ❖ Opportunities (szanse – czynniki zewnętrzne),
- ❖ Threats (zagrożenia – czynniki zewnętrzne).

Analiza mocnych, słabych stron oraz szans i zagrożeń pozwala na uporządkowanie zebranych w procesie diagnostycznym informacji w celu dalszego ich wykorzystania w procesie planowania strategicznego. W analizie SWOT bada się wzajemny wpływ tych czynników w celu określenia kluczowych czynników rozwojowych i zdefiniowania na ich podstawie celów strategicznych organizacji.

Analiza SWOT powiatu łańcuckiego powstała w oparciu o wyniki pracy grupowej z warsztatów strategicznych jak również wyniki analiz zrealizowanych w ramach diagnozy strategicznej. Czynniki wewnętrzne, tj. mocne i słabe strony zostały skategoryzowane pod względem istotności i podzielone na czynniki pierwszorzędne i drugorzędne.

Definiowanie celów

Cele Programu Rozwoju Powiatu Łańcuckiego sformułowano w procedurze warsztatów strategicznych, co pozwoliło uwzględnić w procesie planowania strategicznego różne poglądy i stanowiska. Logika procesu formułowania celów strategicznych przebiegała zgodnie z poniższym schematem:

Wykres 2. Schemat formułowania celów programu rozwoju

Źródło: Opracowanie własne

Priorytety i cele strategiczne odzwierciedlają pożądane tendencje rozwojowe w ramach określonych pól strategicznego rozwoju. W ramach prac nad Programem Rozwoju Powiatu Łańcuckiego dokonano analizy spójności szczegółowych celów strategicznych z dokumentami strategicznymi na poziomie Unii Europejskiej, kraju i województwa.

Definiowanie kierunków działań

W ramach każdego z określonych pól strategicznego rozwoju powiatu łańcuckiego, w procedurze warsztatów strategicznych sformułowano strategiczne kierunki działań, a w konsekwencji zestaw działań, które mają realizować cele strategiczne.

W odniesieniu do ujętych w programie działań (projektów) przeanalizowano potencjalne źródła finansowania, ze szczególnym uwzględnieniem możliwości uzyskania dofinansowania ze środków Unii Europejskiej. W oparciu o analizę źródeł finansowania powstał plan finansowania strategii.

Opracowano także wytyczne monitoringu i ewaluacji Programu Rozwoju Powiatu Łańcuckiego oraz zestaw wskaźników monitoringu, które korespondują ze zdefiniowanymi kierunkami działań. Uzupełnieniem zapisów dokumentu są wytyczne dotyczące wdrażania Strategii Rozwoju Powiatu Łańcuckiego.

1.3. Uspołecznienie programu rozwoju

Program Rozwoju Powiatu Łańcuckiego opracowano w ramach procesu w pełni uspołecznionego. Przejawiało się to poprzez realizację następujących działań:

- 1) Przeprowadzenie wśród mieszkańców powiatu badań ankietowych w ramach opracowania diagnozy strategicznej,

- 2) Zaangażowanie do prac w ramach warsztatów strategicznych przedstawicieli Zarządu Powiatu, Starostwa Powiatowego, powiatowych jednostek samorządowych oraz społeczności lokalnej,
- 3) Konsultacje społeczne projektu Strategii Rozwoju Powiatu Łańcuckiego poprzez stronę internetową Starostwa Powiatowego oraz prezentacja przed Radą Powiatu.

Dzięki procesowi uspołecznienia, Program Rozwoju Powiatu Łańcuckiego stanowi społeczny konsensus wokół wyboru celów strategicznych i planowanych działań, do realizacji których dążyć powinny władze i instytucje samorządowe oraz społeczność lokalna.

2. Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej powiatu łańcuckiego

2.1. Uwarunkowania wewnętrzne

2.1.1. Charakterystyka powiatu łańcuckiego

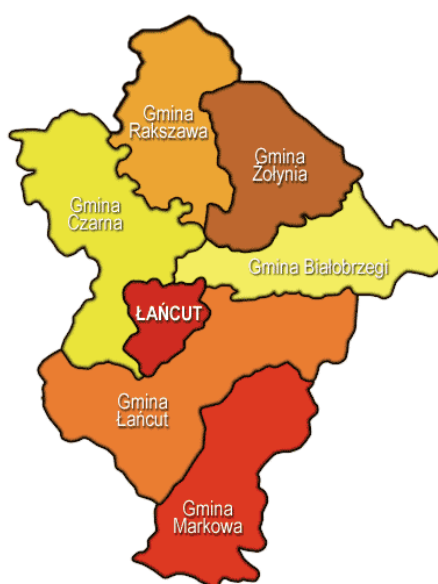
Powiat łańcucki położony jest w południowo-wschodniej części Polski, w centralnej części województwa podkarpackiego. Według stanu na koniec 2021r. powiat zajmował obszar o łącznej powierzchni 452 km² (45 184 ha), co stanowiło 2,53% obszaru województwa podkarpackiego. Obszar powiatu łańcuckiego leży na skraju Pogórza Karpackiego oraz Niziny Sandomierskiej. Przez teren powiatu przepływa rzeka Wisłok. Powiat łańcucki leży ok. 17 km od stolicy województwa podkarpackiego – Rzeszowa i graniczy z następującymi powiatami: rzeszowskim, leżajskim, przeworskim. Obszar powiatu przecina międzynarodowa autostrada A4 i trasa tranzytowa E 40 (droga krajowa nr 94) między Niemcami a Ukrainą z licznymi odgałęzieniami:

- ❖ na południowy wschód w kierunku Kańczugi i północny zachód w kierunku Sokołowa Młp. – droga wojewódzka 881,
- ❖ na południowy zachód w kierunku Dynowa i północny wschód w kierunku Leżajska - droga wojewódzka 877.

Przez gminę Czarna przebiega droga ekspresowa S19, która docelowo będzie przebiegać od granicy z Białorusią do granicy ze Słowacją, przez województwo podlaskie, lubelskie oraz podkarpackie. Przez teren powiatu przebiega również bardzo istotna magistrala kolejowa E 30 z Wrocławia do Przemyśla, a następnie do Kijowa.

W obrębie powiatu znajduje się gmina miejska Łańcut oraz następujące gminy wiejskie: Białobrzegi, Czarna, Łańcut, Markowa, Rakszawa, Żołynia. Stolicą Powiatu Łańcuckiego jest miasto Łańcut.

Rysunek 1. Mapa powiatu łańcuckiego

Źródło: opracowanie własne

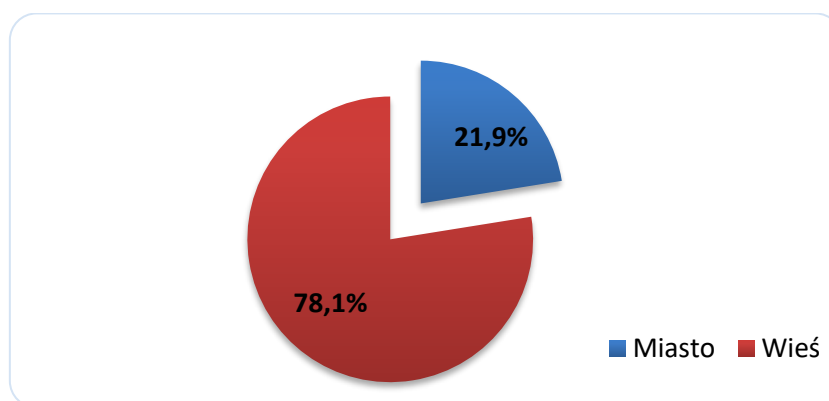
W powiecie łańcuckim łączna liczba mieszkańców na koniec 2021 r. wyniosła 80 796, co stanowiło 3,8% ogółu liczby mieszkańców województwa podkarpackiego, która wynosiła 2 110 694. Do najbardziej zaludnionych należy gmina wiejska Łańcut, miasto Łańcut oraz gmina wiejska Czarna.

Tabela 1. Liczba sołectw, powierzchnia i liczba mieszkańców dla poszczególnych gmin powiatu łańcuckiego, stan na koniec 2021 r.

Samorząd	Liczba sołectw	Powierzchnia		Liczba mieszkańców	
		km ²	% ogółu	liczba osób	% ogółu
Powiat łańcucki	37	452	100%	80 796	100%
Łańcut (miasto)	0	19	4%	17 691	22%
Białobrzegi	8	56	12%	8 684	11%
Czarna	8	78	17%	11 962	15%
Łańcut	9	107	24%	21 772	27%
Markowa	3	69	15%	6 366	8%
Rakszawa	5	66	15%	7 296	9%
Żołyńia	4	57	13%	7 025	9%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Wykres 3. Ludność zamieszkująca tereny miejskie oraz wiejskie powiatu łańcuckiego, stan na koniec 2021 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego z 2021 r. w powiecie łańcuckim, najwyższy odsetek osób zatrudnionych był w:

- ❖ rolnictwie (42,3%)
- ❖ przemyśle oraz budownictwie (23,8%),
- ❖ pozostałych usługach (20,7%).

W sektorze „handel, naprawa pojazdów samochodowych, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja” zatrudnionych było 12,4% ogółu zatrudnionych. Najmniejszy odsetek zatrudnionych był w sektorze „działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości” (0,8%).

Tabela 2. Zatrudnieni w sektorach ekonomicznych w Polsce, województwie podkarpackim oraz powiecie łańcuckim, stan na 2021 r.

Jednostka terytorialna		Polska	Województwo podkarpackie	Powiat łańcucki
Sektory ekonomiczne				
Ogółem	osoba	12 018 065	719 261	23 537
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	%	19,6	35,8	42,3
Przemysł i budownictwo	%	27,1	25,5	23,8
Handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia; informacja i komunikacja	%	20,5	13,6	12,4
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości	%	3,4	1,4	0,8
Pozostałe usługi	%	29,4	23,7	20,7

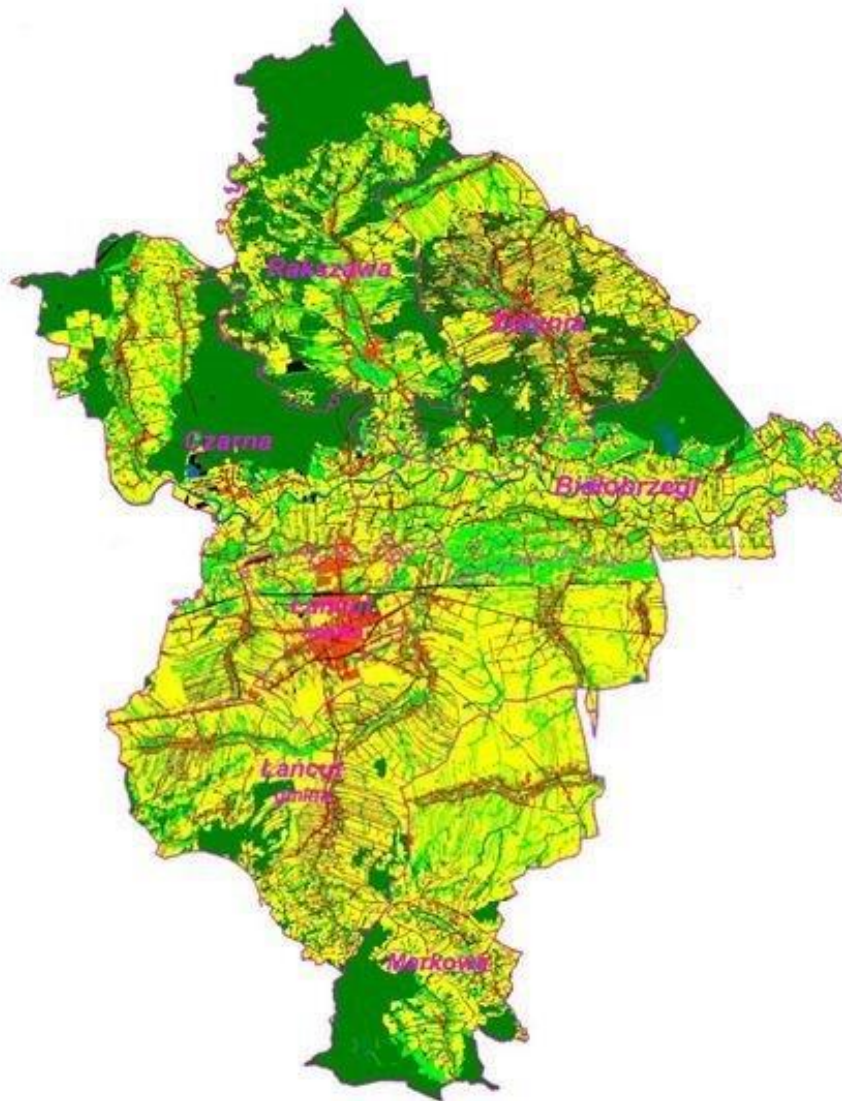
Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Na koniec 2021 r. 20,9% powierzchni powiatu łańcuckiego zajmowały lasy (9 450,92ha), zaś 19,2% powierzchni powiatu łańcuckiego było obszarami prawne chronionymi (8 696,70 ha). Na obszarze powiatu znajdują się dwa wyznaczone rezerwaty przyrody „Wydrze”(gm. Rakszawa) i „Husówka”(gm. Markowa) oraz 35 pomników przyrody. Zostały również wytyczone Ekologiczne Ścieżki Edukacyjne, m.in. w miejscowości Cierpisz (gm. Łańcut) oraz w lasach miejscowości Husów (gm. Markowa).

Analiza struktury gleb występujących na terenie powiatu wykazuje na ich duże zróżnicowanie. W północnej części występują przede wszystkim niezbyt urodzajne gleby zaliczane do IV i V klasy. Sieje się tu głównie żyto i sady ziemniaki. Obejmują one tereny gmin: Żołyni, Rakszawy, i północnej części gm. Czarna. Natomiast w części południowej powiatu występują dość żyzne gleby, uprawia się tu pszenicę, kukurydzę, warzywa gruntowe, krzewy jagodowe. Są to gleby należące do II i III klasy powstałe z lessów – bielcowe i brunatne.⁴

⁴ Źródło: „Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Łańcuckiego na lata 2019-2022, z perspektywą na lata 2023-2026” (str.39).

Rysunek 2. Mapa zagospodarowania terenu powiatu łańcuckiego

Zagospodarowanie terenu - legenda	
	Grunty rolne
	Grunty zabudowane
	Drogi
	Użytki zielone
	Grunty leśne
	Grunty pod wodami
	Nieuzytki
	Tereny pozostałe

Źródło: Geoportal Powiatu Łańcuckiego

Według stanu na dzień 31 grudnia 2020 r., 48,76% ogółu powierzchni powiatu zajmują użytki rolne (22 034,56 ha).

Ich strukturę przedstawia poniższa tabela.

Tabela 3. Użytkowanie gruntów (w ha) w powiecie łańcuckim w 2020 r.

Jednostka terytorialna	Powierzchnia ogółem	Użytki rolne					Grunty leśne	Pozostałe grunty
		Razem	W tym					
			grunty orne	uprawy trwałe	łąki trwałe	pastwiska trwałe		
Powiat łańcucki	45184	22034,56	13129,97	1096,11	3496,42	281,15	9612,74	1349,24
Łańcut (miasto)	1942	554,86	253,49	124,24	138,48	6,86	35,42	41,66
Białobrzegi	5614	2370,69	1679,10	55,85	444,81	8,58	822,95	159,51
Czarna	7807	2185,44	945,61	186,18	774,64	75,82	2452,23	224,08
Łańcut (wieś)	10630	6450,03	4816,11	505,78	843,12	28,86	644,69	369,06
Markowa	6874	4687,36	3880,75	163,84	378,40	133,01	1573,27	238,42
Rakszawa	6646	1368,00	492,17	9,03	566,00	12,86	2861,42	104,51
Żołyń	5671	1876,90	1062,74	51,19	350,97	15,16	1222,76	212,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Tabela 4. Środowisko przyrodnicze na obszarze powiatu łańcuckiego, stan na 2020 r.

Samorząd	Powierzchnia lasów	Obszary chronione		Pomniki przyrody
	ha	% powierzchni	ha	szt.
Powiat łańcucki	9 450,92	100	9 369,70	23
Łańcut (miasto)	35,42	0	0	12
Białobrzegi	804,49	13,5	1 266,30	0
Czarna	2 402,74	0,1	4,80	5
Łańcut	640,71	2,1	194,00	3
Markowa	1 549,50	34,1	3 202,80	0
Rakszawa	2 798,87	30,2	2 840,80	2
Żołyń	1 219,19	20,1	1 888,00	1

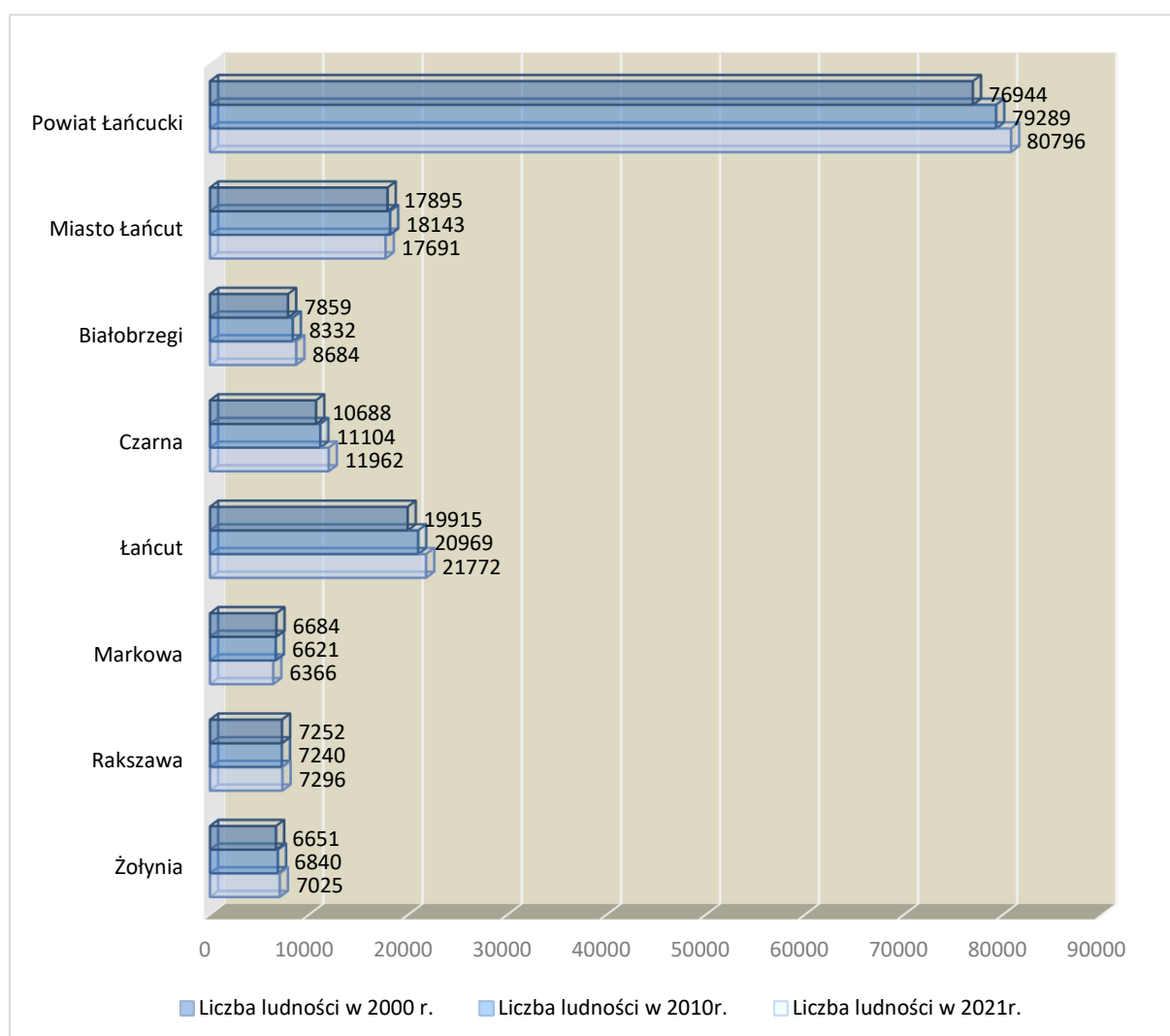
Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Na terenie powiatu łańcuckiego znajduje się wiele zabytków kultury oraz obiektów sakralnych. Jedną z najważniejszych atrakcji turystycznych jest kompleks parkowo – pałacowy, znajdujący się w Łańcucie. Jest to arystokratyczna rezydencja słynąca ze znakomitych wnętrz mieszkalnych i niezwykle interesującej kolekcji pojazdów konnych. Powiat łańcucki położony jest na skraju dwóch krain geograficznych, czego skutkiem jest różnorodne ukształtowanie terenu, dzięki czemu powiat posiada bogatą szatę roślinną i zwierzęcą. Na obszarze powiatu znajdują się również kąpieliska, łowiska, wyciąg orczykowy, korty tenisowe, stadniny koni, trasy rowerowe oraz szlaki turystyczne.

2.1.2. Potencjał demograficzny

W powiecie łańcuckim łączna liczba mieszkańców na koniec 2021r. wyniosła 80 796, co stanowiło 3,9% ogółu liczby mieszkańców województwa podkarpackiego, która wynosiła 2 085 932. Do gmin najbardziej zaludnionych należy gmina wiejska Łańcut, gmina miejska Łańcut oraz gmina wiejska Czarna.

Wykres 4. Liczba ludności w 2000, 2014 i 2021 roku w gminach powiatu łańcuckiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Na koniec 2021r. zgodnie z danymi GUS gęstość zaludnienia w powiecie łańcuckim wyniosła 179 os./km². Jest to znacznie wyższa wartość, niż w powiecie leżajskim – 116 os./km² i powiecie przeworskim - 109 os./km² oraz w województwie podkarpackim - 117 os./km². Najwyższą gęstość zaludnienia w powiecie łańcuckim ma gmina miejska Łańcut (911 os./km²), gmina wiejska Łańcut (205 os./km²) i gmina wiejska Białobrzegi (155 os./km²). W latach 2000-2021 liczba mieszkańców powiatu łańcuckiego wzrosła o 5%. Nieznaczną przewagą w badanym okresie charakteryzowała się liczba kobiet. W 2021r. liczba kobiet wynosiła 41 015, zaś liczba mężczyzn wyniosła 39 781.

Tabela 5. Przyrost/spadek liczby ludności w porównaniu do 2000 r.

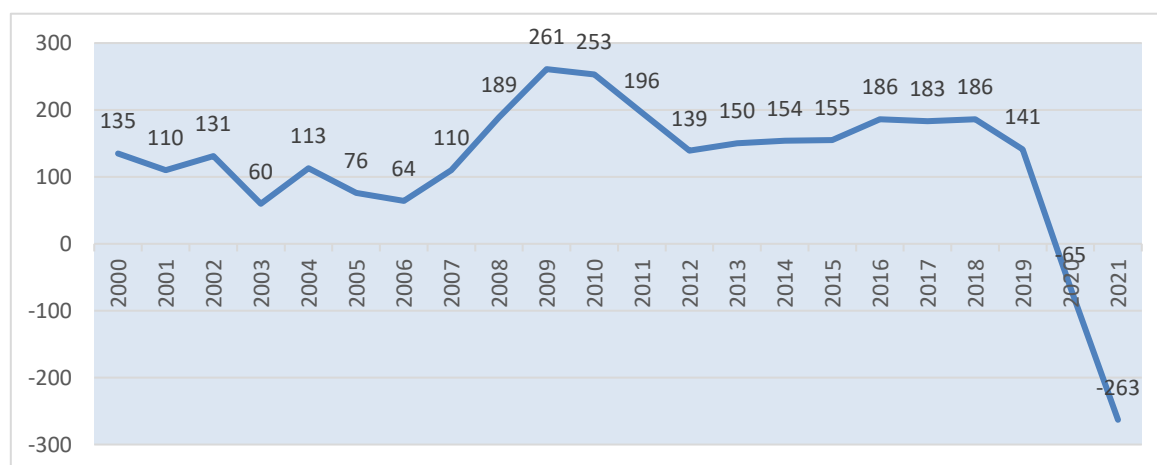
Samorząd	Liczba ludności w 2000 r.	Liczba ludności w 2010r.	Liczba ludności w 2021r.	Przyrost/spadek liczby ludności w latach 2000 - 2020	Przyrost/spadek liczby ludności w latach 2000 - 2020
	osoby	osoby	osoby	osoby	%
Białobrzegi	7 859	8 332	8 684	825	10,5
Czarna	10 688	11 104	11 962	1 274	11,9
Łańcut	19 915	20 969	21 772	1 857	9,3
Markowa	6 684	6 621	6 366	-318	-4,8
Miasto Łańcut	17 895	18 143	17 691	-204	-1,1
Rakszawa	7 252	7 240	7 296	44	0,6
Żołyńia	6 651	6 840	7 025	374	5,6
Powiat Łańcucki	76 944	79 289	80 796	3 852	5,0
Województwo Podkarpackie	2 101 375	2 127 948	2 085 932	-15 443	-0,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

W latach 2000 – 2021 największy spadek ludności w powiecie łańcuckim odnotowano w gminie Markowa (-4,8%) oraz w Mieście Łańcut (-1,1%). W badanym okresie najwyższy wzrost liczby mieszkańców nastąpił w gminie Czarna (11,9%), gminie Białobrzegi (10,5%) oraz gminie wiejskiej Łańcut (9,3%). W powiecie łańcuckim przyrost liczby ludności (5%) był wyższy w porównaniu do powiatu leżajskiego oraz przeworskiego, gdzie jest ujemny i wyniósł odpowiednio – 2.1% i -3,3%, jak również do województwa podkarpackiego gdzie odnotowano spadek (-0,7%)

W powiecie łańcuckim przyrost naturalny cechował się zmienną dynamiką, jednak w okresie 2000-2019 osiągał wartości dodatnie. Niestety ostatnie dwa lata wskazują na tendencję ujemną. Najwyższy wzrost wartości przyrostu naturalnego nastąpił w latach 2006-2009, od 64 do 261. W kolejnych latach charakteryzował się tendencją spadkową, by w latach 2013 - 2018 ponownie wzrosnąć. Na koniec 2021r. w powiecie łańcuckim przyrost naturalny był ujemny i wyniósł - 263, w powiecie leżajskim -319, zaś w powiecie przeworskim -313.

Wykres 5. Dynamika przyrostu naturalnego w powiecie łańcuckim w latach 2000-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

We prawie wszystkich gminach powiatu łańcuckiego na koniec 2021r. przyrost naturalny był ujemny jedynie w gminie Rakszawa był dodatni. Dla porównania w 2019r. tylko w mieście Łańcut odnotowano ujemny przyrost naturalny (-11), pozostałe gminy miały dodatni. W przeliczeniu na 1 000 mieszkańców wskaźnik przyrostu powiatu łańcuckiego wyniósł - 3,25. W porównaniu do wskaźnika przyrostu naturalnego dla powiatu leżajskiego (-4,72) oraz przeworskiego (-4,09), województwa podkarpackiego (-4,10) i kraju (-4,95) jest to wartość znacznie wyższa.

Saldo migracji w powiecie łańcuckim w latach 2008-2021 charakteryzowało się zmienną dynamiką. Na koniec 2021 r. wyniosło 81 osób, mimo zróżnicowania między poszczególnymi gminami. Saldem migracji ujemnym charakteryzowało się tylko gmina Markowa (-5), pozostałe gminy miały dodatnie saldo. W powiecie leżajskim oraz powiecie przeworskim na koniec 2021r. saldo migracji było ujemne i wyniosło odpowiednio -215 i -127 osób.

Tabela 6. Saldo migracji w powiecie łańcuckim w latach 2008-2021

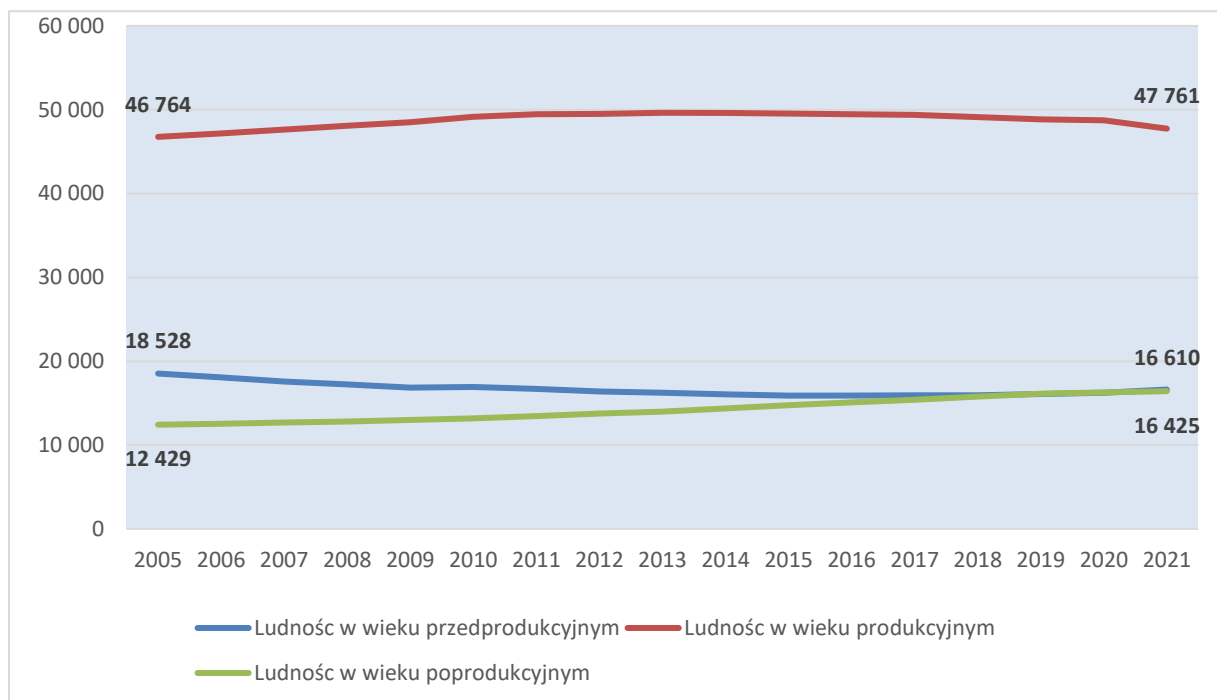
Samorząd	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	os.	os.	os.	os.	os.	os.	os.	os.	os.	os.	os.	os.	os.	os.
Powiat łańcucki	47	37	44	138	-45	38	75	0	19	38	-90	0	160	81
Łańcut (miasto)	-76	-31	-6	-22	0	-68	-52	0	-73	-12	-40	-60	-11	1
Białobrzegi	37	29	-5	25	43	29	48	0	0	33	9	-12	20	1
Czarna	42	-3	41	47	4	66	64	0	26	13	16	24	51	31
Łańcut	44	61	51	83	-12	33	46	0	44	24	-18	47	71	38
Markowa	-3	8	-25	-12	-29	-27	-14	0	14	-51	-39	-21	-7	-5
Rakszawa	-13	-23	-12	9	-36	-33	-22	0	18	14	-11	16	14	13
Żołyńia	16	-4	0	8	-15	38	5	0	0	17	-7	6	22	2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

W 2021 r. ludność w wieku produkcyjnym⁵ stanowiła 59,11% ogółu ludności powiatu i wynosiła 47 761 osób. Negatywnym zjawiskiem jest to, że ten odsetek na przestrzeni ostatnich lat 2008-2021 ustawicznie spadał. Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym na koniec 2021 r. wyniósł 20,56%, (16 610 osób). W latach 2008-2021 wartość ta charakteryzowała się tendencją malejącą, jedynie w 2021r. nastąpił niewielki wzrost. Świadczy to niekorzystnie o potencjale demograficznym powiatu łańcuckiego w dłuższej perspektywie. Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym wyniósł w 2021 r. 20,33% (16 425 osób). W badanym okresie odsetek ten wzrastał. Liczba kobiet w wieku poprodukcyjnym jest ponad dwukrotnie wyższa niż mężczyzn.

⁵ Wiek produkcyjny - to wiek zdolności do pracy, tj. dla mężczyzn grupa wieku 18-64 lata, dla kobiet - 18-59 lat.
Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Wykres 6. Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w latach 2005-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

W poniższej tabeli umieszczona jest proporcja udziału ekonomicznych grup wieku w liczbie mieszkańców ogółem w poszczególnych gminach powiatu łańcuckiego oraz w województwie podkarpackim.

Tabela 7. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem w 2021r.

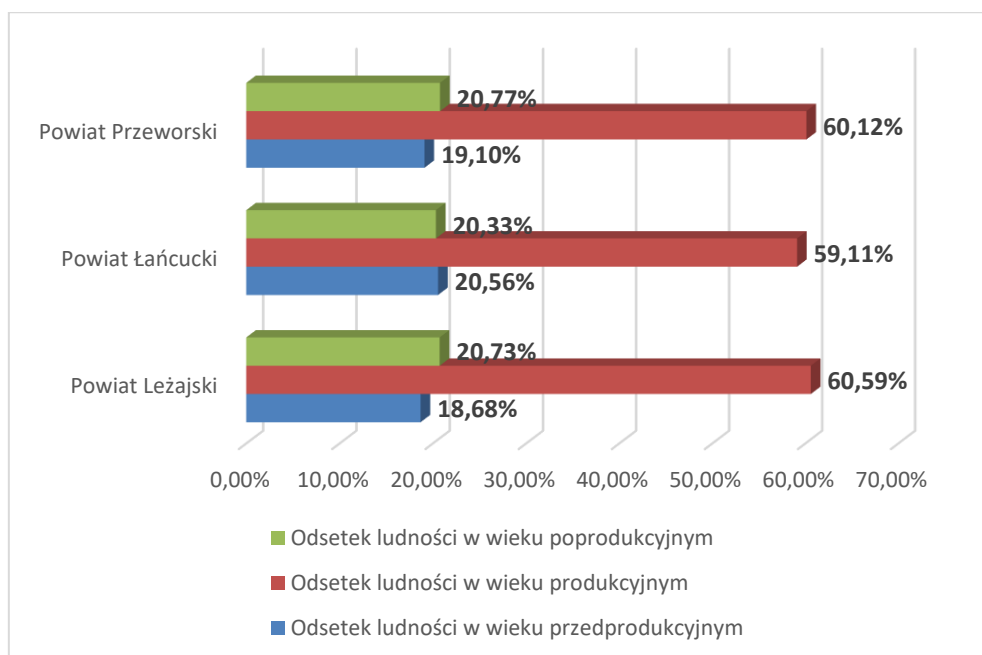
Samorząd	Wiek przedprodukcyjny	Wiek produkcyjny	Wiek poprodukcyjny
Województwo Podkarpackie	18,87	59,87	21,26
Powiat Łańcucki	20,56	59,11	20,33
Białobrzegi	21,56	60,02	18,42
Czarna	21,13	60,92	17,95
Miasto Łańcut	18,43	57,21	24,36
Łańcut	21,2	58,92	19,88
Markowa	20,17	59,55	20,28
Rakiszawa	21,18	59,47	19,35
Żołynia	21,44	59,53	19,03

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Z powyższych danych wynika, iż udział osób w wieku produkcyjnym w porównaniu do dwóch pozostałych grup układa się w przybliżeniu równomiernie we wszystkich gminach powiatu łańcuckiego. Większe różnice występują w przypadku osób w wieku przedprodukcyjnym

oraz poprodukcyjnym. Pod tym względem najkorzystniejsza sytuacja jest w gminie Czarna, zaś najmniej korzystna jest w gminie miejskiej Łańcut. Rozkład mieszkańców według ekonomicznych grup wieku powiatu łańcuckiego na koniec 2021r. w porównaniu do powiatu leżajskiego oraz przeworskiego jest bardzo zbliżony, co obrazuje poniższy wykres.

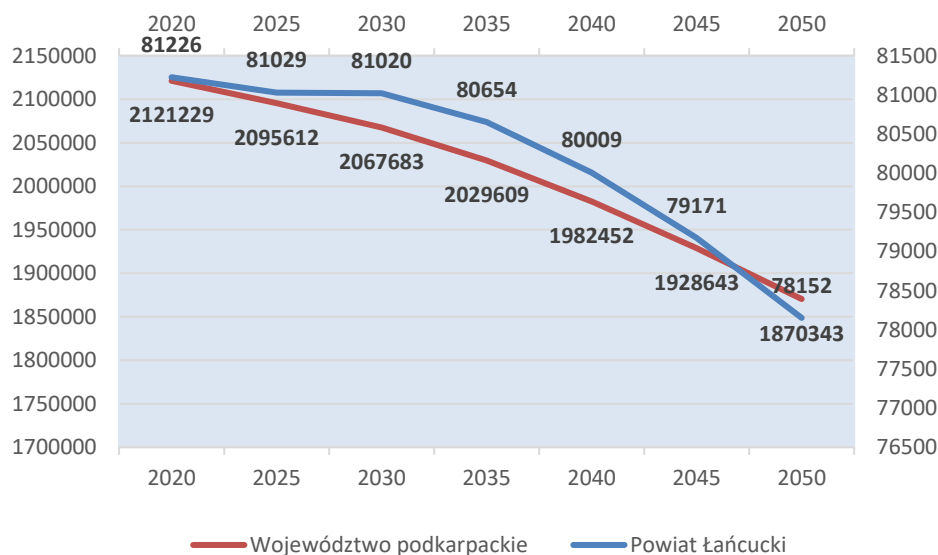
Wykres 7. Rozkład mieszkańców według ekonomicznych grup wieku powiatu łańcuckiego, leżajskiego oraz przeworskiego w 2021r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Zgodnie z prognozą ludności opracowaną w 2014 r. (dane Bank Danych Lokalnych GUS) w perspektywie do 2030 r. liczba mieszkańców województwa podkarpackiego zmniejszy się o 2,9% (z 2 129 187 w 2014r. do 2 067 683 osób w 2030r.), zaś w powiecie łańcuckim wzrośnie o 1,2% (z 80 028 w 2014r. do 81 020 osób w 2030r.). Do 2050 roku liczba mieszkańców województwa podkarpackiego zmniejszy się o 12,2% (z 2 129 187 w 2014r. do 1 870 343 osób w 2050r.), zaś w powiecie łańcuckim o 2,3% (z 80 028 w 2014r. do 78 152 osób w 2050r.).

Wykres 8. Prognoza liczby ludności do 2050r. w powiecie łańcuckim i województwie podkarpackim

Źródło:

Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Podsumowanie

Liczba ludności w powiecie łańcuckim w latach 2000-2021 wzrosła. Przyrost naturalny od 2000r. kształtuje się zmiennie dodatnio w latach 2000 – 2019 i ujemnie w latach 2020 - 2021, a saldo migracji w 2020r. i 2021r było dodatnie, co wpływa na nieznaczny spadek liczby mieszkańców. Struktura wiekowa mieszkańców w powiecie łańcuckim jest nieco korzystniejsza niż w województwie podkarpackim, ponieważ cechuje ją większy o 1,7 pp. odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym. Według założeń biorących pod uwagę zachodzące zmiany demograficzne w perspektywie do 2030r. liczba mieszkańców powiatu łańcuckiego niezmienni się, zaś w długookresowym horyzoncie czasowym do 2050r. spadnie.

2.1.3. Bezpieczeństwo

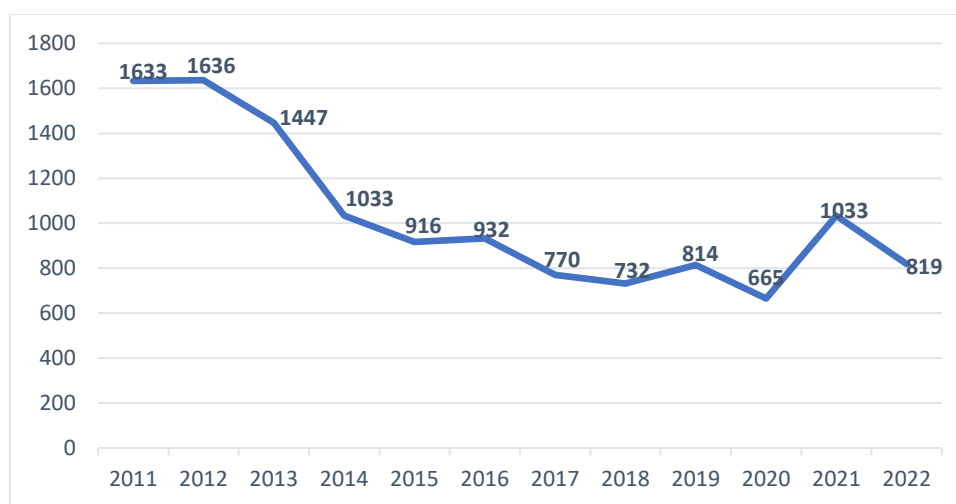
Istotny wpływ na rozwój społeczno-gospodarczy na poziomie gmin, powiatów i województw ma poczucie bezpieczeństwa mieszkańców. Na bezpieczeństwo publiczne wpływa poziom i struktura przestępczości oraz poziom wykrywalności przestępstw. Zgodnie z opracowaniem Instytutu Badań nad Gospodarką Rynkową pt. „Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów Polski 2016” do liderów w zakresie bezpieczeństwa powszechnego należą następujące województwa: podkarpackie, lubelskie, świętokrzyskie oraz podlaskie. Wszystkie te regiony cechują niski poziom przestępczości oraz wysoki poziom wykrywalności przestępstw. Zdecydowanym liderem pod względem pierwszego ze wskaźników jest województwo podkarpackie. Województwo podkarpackie cechuje najniższy poziom przestępczości, ponadprzeciętna wykrywalność przestępstw. Na terenie województwa

podkarpackiego zadaniami dotyczącymi bezpieczeństwa na poziomie regionalnym zajmuje się Komenda Wojewódzka Policji w Rzeszowie. W powiecie łańcuckim za bezpieczeństwo odpowiada Komenda Powiatowa Policji w Łańcucie.

Dokonując oceny stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego przez pryzmat rozmiarów przestępczości należy podkreślić, że **Województwo Podkarpackie jest jednym z najbezpieczniejszych województw**. W roku 2022 wskaźnik zagrożenia przestępczością kryminalną był najniższy w kraju. Na 100 tys. mieszkańców w kraju wyniósł – 2 188,4, natomiast dla województwa podkarpackiego – 1 391,3, co również jest zasługą policjantów pełniących na co dzień służbę w powiecie łańcuckim.

Zgodnie ze „Sprawozdaniem Rocznym z działalności Komendanta Powiatowego Policji w Łańcucie na terenie powiatu łańcuckiego za 2022 r.” liczba przestępstw stwierdzonych w powiecie łańcuckim w 2022 r. wynosiła 819, przestępstw wykrytych 612, zaś wskaźnik wykrywalności miał wartość 74,3%. W porównaniu do roku poprzedniego spadła znacznie liczba zarówno przestępstw stwierdzonych (o 214), przestępstw wykrytych (o 193), jak i wskaźnik wykrywalności (o 2,8 pp.).

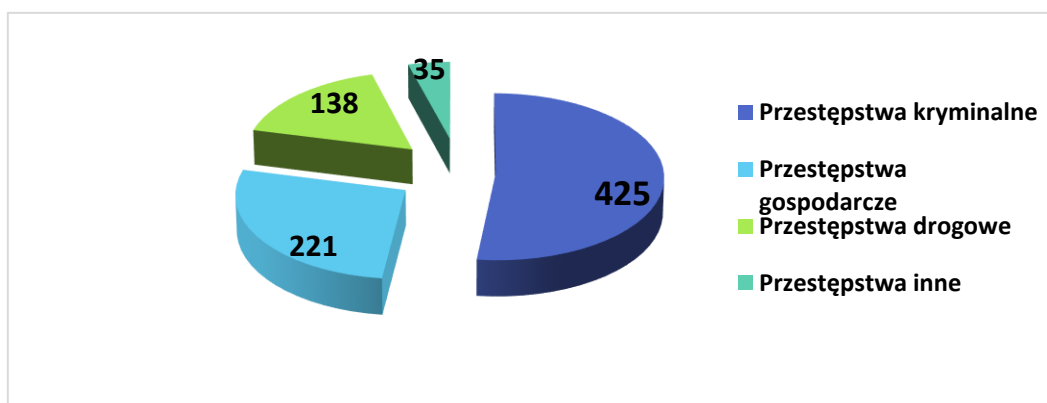
Wykres 9. Liczba przestępstw stwierdzonych w powiecie łańcuckim w latach 2011-2022

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdania Rocznego z działalności Komendanta Powiatowego Policji w Łańcucie na terenie powiatu łańcuckiego za 2022 r.

Na przestrzeni ostatnich 10 lat pod względem ilości przestępstw stwierdzonych w powiecie łańcuckim rok 2020 był szczególny, gdyż stwierdzono ich najmniej. Najwięcej przestępstw stwierdzonych było w 2012r. (1636 przestępstw). W 2022r. z ogólnej liczby 819 przestępstw stwierdzonych w powiecie łańcuckim 425 (52%) miało charakter kryminalny, 221 gospodarczy (27%), 138 drogowy (17%), tj. głównie kierowanie pojazdem w stanie nietrzeźwości oraz 35 innych zdarzeń (4%).

Wykres 10. Kategorie przestępstw stwierdzonych w 2022 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdania Rocznego z działalności Komendanta Powiatowego Policji w Łańcucie na terenie powiatu łańcuckiego za 2014r.

Struktura przestępstw stwierdzonych w powiecie łańcuckim w latach 2021-2022 zmieniła się nieznacznie:

1. Wzrósł udział liczby przestępstw kryminalnych – z 46% do 52% oraz przestępstw drogowych – z 13% do 17%.
2. Zmniejszył się udział liczby przestępstw gospodarczych z 36% do 27% oraz liczby przestępstw innych – 5% do 4%.

W 2022 roku odnotowano spadek ogólnej liczby stwierdzonych przestępstw. Największą różnicę odnotowano w kategorii przestępstw gospodarczych, gdzie liczba czynów spadła o 149 w porównaniu do 2021 roku. Tak duży spadek wiązał się z intensyfikacją działań informacyjno-edukacyjnych dotyczących metod oszustów i kradzieży danych bankowych podczas internetowych transakcji. Działania te zostały podjęte początkiem 2021 r. jako reakcja na gwałtowny wzrost sprzedaży w sieci podczas pandemii koronawirusa.

Z analizy liczby popełnionych przestępstw w 2021r. w przeliczeniu na 1000 mieszkańców powiatu łańcuckiego wynika, iż poziom bezpieczeństwa jest zbliżony w porównaniu do danych województwa podkarpackiego. Wskaźnik przestępstw stwierdzonych na 1000 mieszkańców w powiecie łańcuckim wyniósł 13,08, a w województwie podkarpackim 13,91, co wskazuje na względne bezpieczeństwo panujące w powiecie i województwie.

Tabela 8. Liczba popełnionych przestępstw na 1 000 mieszkańców w 2021r. - porównanie

Obszar	Przestępstwa stwierdzone (ogółem)		Przestępstwa kryminalne		Przestępstwa gospodarcze		Przestępstwa drogowe	
	Liczba	Na 1000 mieszkańców	Liczba	Na 1000 mieszkańców	Liczba	Na 1000 mieszkańców	Liczba	Na 1000 mieszkańców
Polska	820 846	21,61	469 971	12,87	224 775	5,92	70 727	1,86
Województwo podkarpackie	29 087	13,91	14 380	6,88	10 237	4,90	3 335	1,60
Powiat łańcucki	1 058	13,08	482	5,96	391	4,83	138	1,71

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Zgodnie ze statystykami GUS w latach 2019-2021 wskaźnik wykrywalności w skali kraju obniżył się z 73,1% do 71,2%. Na podstawie danych statystycznych w badanym okresie w województwie podkarpackim wskaźnik wykrywalności również obniżył się (z 77,2% do 75,3%), jednakże był wyższy od wartości krajowych. Z kolei w powiecie łańcuckim w latach 2019-2021 wskaźnik ten spadł z poziomu 78,9% do 77,8%, ale był wyższy zarówno od danych krajowych jak i wojewódzkich.

Tabela 9. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych według kategorii w 2021 r.

Obszar	Przestępstwa stwierdzone (ogółem)	Przestępstwa kryminalne	Przestępstwa gospodarcze	Przestępstwa drogowe
Polska	71,2	64,1	74,5	98,7
Województwo podkarpackie	75,3	71,1	72,0	98,7
Powiat łańcucki	77,8	81,4	64,8	98,6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

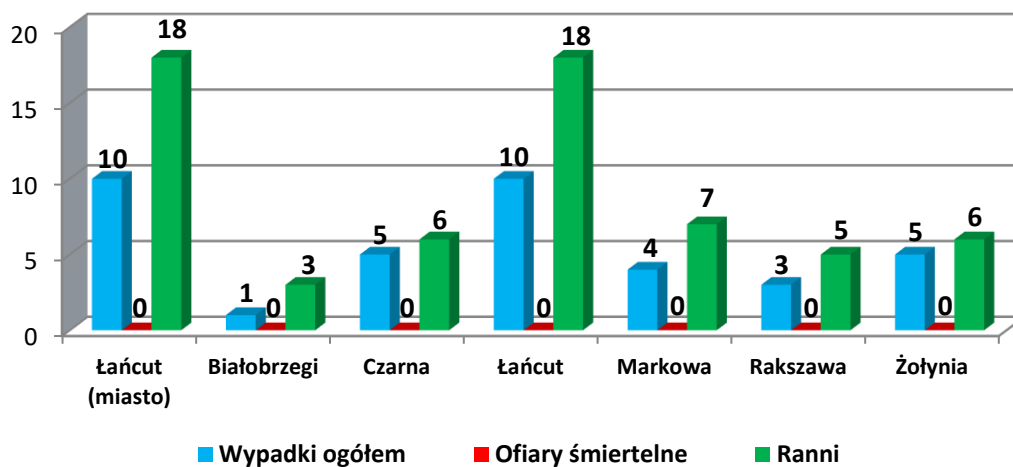
W 2022 roku na terenie powiatu doszło do 38 wypadków drogowych, w których 63 osoby odniosły obrażenia. W porównaniu z 2021 rokiem nastąpił spadek liczby wypadków, wzrosła natomiast liczba osób, które w tych wypadkach zostały ranne. W 2022 r. nie odnotowano natomiast wypadków ze skutkiem śmiertelnym. Znaczny spadek nastąpił również w zdarzeniach kwalifikowanych jako kolizje. W ubiegłym roku 461 zdarzeń drogowych zakończyło się tylko na uszkodzonych pojazdach. W porównaniu do 2021 roku było ich aż o 138 mniej.

Tabela 10. Wypadki drogowe i ich ofiary w województwie podkarpackim i powiecie łańcuckim w latach 2020-2022

Samorząd	Wypadki ogółem			Ofiary śmiertelne			Ranni		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Powiat łańcucki	38	46	38	0	4	0	47	56	63
Łańcut (miasto)	13	16	10	0	1	0	14	18	18
Białobrzegi	2	3	1	0	0	0	3	4	3
Czarna	10	8	5	0	2	0	14	11	6
Łańcut	7	7	10	0	0	0	9	9	18
Markowa	3	6	4	0	0	0	4	8	7
Rakiszka	2	3	3	0	1	0	2	2	5
Żółńca	1	3	5	0	0	0	1	4	6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdań rocznych z działalności Komendanta Powiatowego Policji w Łańcucie na terenie powiatu łańcuckiego za 2020, 2021 oraz 2022r.

Wykres 11. Wypadki drogowe i ich ofiary w poszczególnych gminach powiatu łańcuckiego w 2022r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdania Rocznego z działalności Komendanta Powiatowego Policji w Łańcucie na terenie powiatu łańcuckiego za 2022 r.

Na koniec 2021 r. liczba ofiar śmiertelnych w przeliczeniu na 100 tys. pojazdów w powiecie łańcuckim (6,09) przewyższa średnią dla województwa (5,35) i znacznie przewyższa średnią dla powiatu przeworskiego (3,13). Wskaźnik liczby ofiar śmiertelnych na 100 tys. ludności w powiecie wyniósł 4,94, zaś w województwie 4,54. Jeśli chodzi o wskaźnik liczby rannych na 100 tys. Pojazdów, to w porównaniu do średniej kraju (77,62), województwa (81,29) oraz powiatu przeworskiego (61,11) i leżajskiego (47,82) był to wskaźnik znacznie wyższy – 83,70.

Tabela 11. Ofiary wypadków w powiecie łańcuckim w latach 2020-2021 - wskaźniki

Terytorium / samorząd	ofiary śmiertelne na 100 tys. pojazdów		ofiary śmiertelne na 100 tys. ludności		ranni na 100 tys. pojazdów	
	2020	2021	2020	2021	2020	2021
	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba
Polska	7,55	6,60	6,52	5,91	80,21	77,62
Województwo podkarpackie	7,66	5,35	6,28	4,54	71,97	81,29
Powiat łańcucki	0,00	6,09	0,00	4,94	74,12	83,70
Powiat przeworski	4,83	3,13	3,89	2,61	77,30	61,11
Powiat leżajski	11,85	9,56	8,81	7,39	17,77	47,82

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Istotnym problemem, który ma wpływ na bezpieczeństwo w ruchu drogowym jest zjawisko kierowania pojazdem pod wpływem alkoholu. W 2022 r. policjanci KPP w Łańcucie zatrzymali 110 nietrzeźwych kierujących, to jest tylko o trzech mniej niż w 2021 r. Natomiast badaniu na zawartość alkoholu w 2022 r. poddano niemal dwukrotnie więcej kierowców, bo 30 249. W 2021 było to 16 643 osób.

Na drogach powiatu łańcuckiego ujawniono 2 296 kierujących, którzy przekroczyli dopuszczalną prędkość, z czego 25 z nich przekroczyło prędkości o ponad 50 km/h w terenie zabudowanym.

Dodatkowo w celu zapewnienia bezpieczeństwa uczestnikom ruchu drogowego na terenie powiatu łańcuckiego w 2022 r. organizowane były działania:

- „Prędkość” - 57 akcji;
- „Trzeźwy Poranek” – 6 akcji;
- „Trzeźwy Poranek na A4” – 6 akcji;
- „Trzeźwe Popołudnie” – 1 akcja;
- „Trzeźwy Weekend” – 20 akcji;
- „Trzeźwy Powiat” – 1 akcja;
- „Bezpieczeństwo na strzeżonych i niestrzeżonych przejazdach kolejowych” – 20
- „Twoje światło nasze bezpieczeństwo” 2 akcje;
- „Niechronieni uczestnicy ruchu drogowego” - 6 akcji;
- „Bezpieczna Autostrada” – 1 akcja;
- „Motocykl” - 6 akcji;
- „Widoczny Pieszy” – 1 akcja;
- „Bezpieczny Pieszy” – 47 akcji (cyklicznie przynajmniej raz w tygodniu);
- „Track & bus” - 1 akcja;
- „Poszukiwany” – 4 akcje.

Ponadto na terenie działania KPP Łańcut prowadzone były działania: „Bezpieczne Ferie”, „Bezpieczne Wakacje 2022”, „Bezpieczna droga do szkoły”, „Wielkanoc”, „Boże Ciało”, „Znicz”, „Boże Narodzenie”.

W 2022 r. funkcjonariusze Ruchu drogowego ujawnili również 3 poszukiwane osoby oraz 1 poszukiwany pojazd.

Oprócz działań prewencyjnych i wykrywaczach łańcuccy policjanci podejmują szeroko rozumiane działania profilaktyczne. W 2022 roku łańcucka jednostka realizowała następujące programy i działania profilaktyczne: „Cyberbezpieczni”, „Ostrożnie pies”, „Ograniczyć Wandalizm”, „Bezpieczny ogród”, „Bezpieczne Ferie 2022”, „Bezpieczne wakacje 2022”, „Bezpieczny senior”, „Narkotyki i dopalacze zabijają”, „Handel Ludźmi”. W powyższej tematyce funkcjonariusze Zespołu ds. Profilaktyki Społecznej, Nieletnich i Patologii KPP w Łańcucie realizowali prelekcje z uczniami szkół, pedagogami oraz rodzicami. W czasie spotkań poruszano m.in.: zagadnienia dotyczące szeroko rozumianego bezpieczeństwa, odpowiedzialności prawnej nieletnich, cyberprzemocy, problemu uzależnień czy też przypomniano zasady bezpiecznego spędzania wolnego czasu. W trakcie prowadzonych spotkań rozpowszechniane były również materiały edukacyjne, spoty filmowe i multimedialne prezentacje. Do dzieci i młodzieży trafiły również elementy odblaskowe ufundowane przez Starostwo Powiatowe w Łańcucie.

W działaniach profilaktycznych brali również funkcjonariusze rewiru dzielnicowych, którzy w podległych rejonach służbowych spotykali się z przedstawicielami szkół, seniorami, działkowcami czy też przedstawicielami władz lokalnych. W związku z wieloma przypadkami oszustw internetowych łańcuccy policjanci prowadzili szeroko zakrojoną akcję prewencyjną. Komunikaty w tym zakresie pojawiały się w lokalnych mediach, a metody oszustów były również omawiane podczas różnego rodzaju spotkań z mieszkańcami powiatu. W zawiązku z

zakończeniem stanu pandemii udało się również przeprowadzić dwie debaty społeczne dotyczące bezpieczeństwa seniorów.

W województwie podkarpackim jest 1 komenda wojewódzka państwowej straży pożarnej, 4 komendy miejskie państwowej straży pożarnej oraz 17 komend powiatowych państwowej straży pożarnej, w strukturze których funkcjonuje 27 jednostek ratowniczo-gaśniczych, 1 posterunek państwowej straży pożarnej oraz 1 ośrodek kształcenia. Na terenie powiatu łańcuckiego działalność prowadzi Powiatowa Komenda Państwowej Straży Pożarnej w Łańcucie oraz Ochotnicze Straże Pożarne wpisane do Krajowego Systemu Gaśniczo-Ratowniczego: w Białobrzegach, Budach Łańcuckich, Korniaktowie Północnym, Krzemienicy, Medyni Głogowskiej, Albigowej, Handzlówce, Kosinie, Husowie, Markowej, Rakszawie, Żołyń.

Tabela 12. Zdarzenia odnotowane przez Powiatową Komendę Państwowej Straży Pożarnej w Łańcucie

Zdarzenie	2020	2021	2022
Požary	213	154	247
Miejscowe zagrożenia	573	964	700
Fałszywe alarmy	32	19	4
Ogółem	818	1 137	972

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowej Komendy Państwowej Straży Pożarnej w Łańcucie

Powiatowa Komenda Państwowej Straży Pożarnej w Łańcucie w 2022r. wyjeżdżała do 972 zdarzeń, z czego 72,0% to tak zwane miejscowe zagrożenia, tj. zdarzenia niezwiązane z ogniem. W zdarzeniach zginęło 15 osób. W 2022r. została udzielona pomoc 79 rannym osobom.

Na terenie województwa podkarpackiego nadzorem oraz koordynacją zadań z zakresu zarządzania kryzysowego, obrony cywilnej oraz współdziałaniem z jednostkami administracji rządowej szczebla wojewódzkiego zajmuje się Wydział Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego w Rzeszowie. Funkcjonuje również Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego w Rzeszowie. W powiecie łańcuckim sprawami zarządzania kryzysowego, bezpieczeństwa oraz obrony cywilnej zajmuje się Biuro Pionu Ochrony Spraw Obronnych i Zarządzania Kryzysowego Starostwa Powiatowego w Łańcucie oraz Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego, które realizują zadania:

- ❖ związane z prowadzeniem spraw obronnych, wojskowych i bezpieczeństwa publicznego,
- ❖ zapobiegania i zwalczania klęsk żywiołowych oraz współdziałania i współpracy z powiatowymi służbami, inspekcjami i strażami.

W powiecie łańcuckim w 4 miejscowościach działają stacje pomiarowe monitoringu powodziowego. Są one ulokowane w poniższych miejscowościach:

1. Albigowa - rz. Sawa;
2. Głuchów - rz. Sawa;
3. Czarna - rz. Wisłok;
4. Białobrzegi - rz. Wisłok.

Na terenie powiatu łańcuckiego tereny zalewowe występują w znacznym stopniu w gminie Białobrzegi, gminie Czarna oraz gminie wiejskiej Łańcut oraz w mniejszym stopniu w gminie Żołynia.

Rysunek 3. Tereny zalewowe w powiecie łańcuckim

Źródło: Geoportal Powiatu Łańcuckiego

Podsumowanie

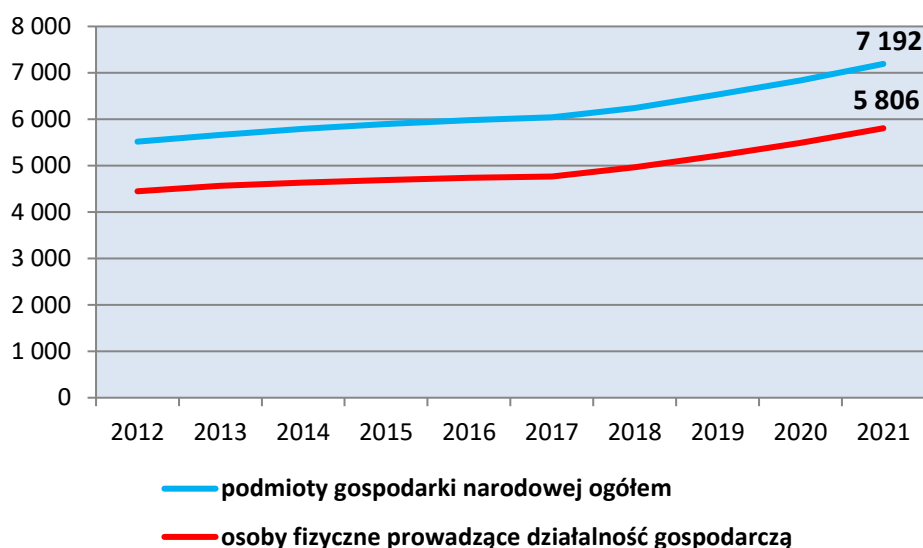
Województwo podkarpackie cechuje najniższy poziom przestępczości oraz ponad przeciętna wykrywalność przestępstw w stosunku do innych województw. Wskaźnik przestępstw stwierdzonych do liczby mieszkańców powiatu łańcuckiego oraz województwa podkarpackiego wskazuje na względne bezpieczeństwo. W ostatniej dekadzie spadła liczba przestępstw stwierdzonych w kraju, województwie podkarpackim i powiecie łańcuckim. W powiecie łańcuckim wzrósł udział przestępstw kryminalnych oraz drogowych w przestępstwach ogółem. Mimo, iż wskaźnik wykrywalności w powiecie łańcuckim obniżył się, był i tak powyżej średniej dla kraju oraz województwa podkarpackiego.

W latach 2020 – 2022 w powiecie łańcuckim liczba wypadków drogowych, kolizji, ofiar śmiertelnych i osób rannych pozostaje na podobnym poziomie. Najwięcej wypadków drogowych odnotowano w mieście Łańcut oraz gminie wiejskiej Łańcut. Niepokojące jest to, iż wskaźnik ofiar śmiertelnych na 100 tys. pojazdów oraz 100 tys. ludności w powiecie kształtuje się na znacznie wyższym poziomie niż wartości dla województwa podkarpackiego oraz kraju.

2.1.4. Potencjał gospodarczy

Na koniec 2021 r. zgodnie ze statystykami GUS na terenie powiatu łańcuckiego do rejestru REGON wpisanych było 7 192 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 190 podmiotów należało do sektora publicznego, co stanowiło 2,6% ogółu podmiotów. Najbardziej liczną grupą z tego sektora stanowią państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego. Z kolei z sektora prywatnego, liczącego 6 932 podmioty, najliczniejszą grupą są osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (80,7% ogółu podmiotów).

Wykres 12. Podmioty wpisane do rejestru REGON i osoby prowadzące działalność gospodarczą w powiecie łańcuckim w latach 2012-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

W powiecie łańcuckim w latach 2010-2021 liczba podmiotów gospodarczych sukcesywnie wzrastała. W porównaniu z 2010 r. liczba podmiotów wzrosła o 35,3%, z 5 315 do 7 192 podmiotów. W 2021r. podmioty gospodarki narodowej w powiecie łańcuckim stanowiły 3,6% wszystkich podmiotów wpisanych do rejestru REGON w województwie podkarpackim. Najwięcej podmiotów zarejestrowanych jest w gminie miejskiej Łańcut oraz gminie wiejskiej Łańcut.

Tabela 13. Liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON w latach 2010-2021

Samorząd	Podmioty gospodarki narodowej ogółem											
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Powiat łańcucki	5 315	5 369	5 518	5 661	5 794	5 894	5 979	6 043	6 243	6 529	6 835	7 192
Łańcut (miasto)	1 976	1 964	1 999	2 023	2 049	2 078	2 090	2 110	2 129	2 184	2 246	2 370
Białobrzegi	434	441	462	477	496	500	508	537	562	579	611	647
Czarna	739	751	791	816	845	853	877	878	921	979	1 026	1 091
Łańcut	1 222	1 250	1 269	1 313	1 330	1 372	1 389	1 389	1 431	1 518	1 614	1 677

Program Rozwoju Powiatu Łańcuckiego do 2030 roku

Markowa	280	283	301	309	318	330	329	337	348	356	374	398
Rakszawa	353	358	364	384	405	407	422	417	449	487	501	528
Żołyńia	311	322	332	339	351	354	364	375	403	426	463	481

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Poziom przedsiębiorczości, liczony jako liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności w powiecie łańcuckim wyniósł w 2021r. 890. W porównaniu do powiatu leżajskiego (755) oraz przeworskiego (719) wskaźnik ten był znacznie wyższy, zaś w stosunku do średniej województwa podkarpackiego niższy (942). Jedynie w gminie miejskiej Łańcut wskaźnik przedsiębiorczości był wyższy od średniej dla województwa i wyniósł 1 340.

Wskaźnik osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym w powiecie łańcuckim w 2021r. wyniósł 12,16. Jest to znacznie wyższa wartość niż w powiecie leżajskim (9,89) czy powiecie przeworskim (9,35) i nieznacznie wyższa od średniej dla województwa podkarpackiego (11,79). Najwyższy wskaźnik osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym odnotowano w gminie miejskiej Łańcut – 17,33, a na drugim miejscu lokuje się gmina Czarna (12,56).

Tabela 14. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym w latach 2017 – 2021

Samorząd	Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności					Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym				
	2017	2018	2019	2020	2021	2017	2018	2019	2020	2021
Województwo podkarpackie	803	821	851	899	942	9,45	9,84	10,31	11,15	11,79
Powiat łańcucki	748	772	806	844	890	9,65	10,11	10,67	11,42	12,16
Łańcut (miasto)	1 187	1 200	1 233	1 264	1 340	14,40	14,96	15,55	16,12	17,33
Białobrzegi	619	646	664	703	745	7,97	8,35	8,69	9,45	10,13
Czarna	749	784	829	855	912	9,79	10,38	11,04	11,64	12,56
Łańcut	638	656	692	740	770	8,96	9,31	9,94	10,83	11,25
Markowa	516	535	549	584	625	6,62	6,90	7,20	7,92	8,73
Rakszawa	572	613	662	688	724	7,44	8,07	8,94	9,49	10,16
Żołyńia	536	576	605	657	685	7,05	7,53	8,01	9,01	9,42

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

W 2021r. na obszarze województwa podkarpackiego powstało 79 podmiotów na 10 tys. mieszkańców, natomiast w powiecie łańcuckim 78. Do liderów w tym zakresie można zaliczyć gminę miejską Łańcut (107), gminę Czarna (86), gminę Białobrzegi (81) oraz gminę Rakszawa (80). W latach 2017-2021 wskaźnik przedsiębiorstw nowo zarejestrowanych w powiecie łańcuckim oscylował wokół średniej województwa podkarpackiego.

Wskaźnik przedsiębiorstw wykreślonych z rejestru REGON w 2021r. w województwie podkarpackim wyniósł 38, zaś w powiecie łańcuckim niewiele mniej – 34. Najwyższy wskaźnik w 2021r. odnotowano w gminie miejskiej Łańcut (38) oraz gminie Białobrzegi (38).

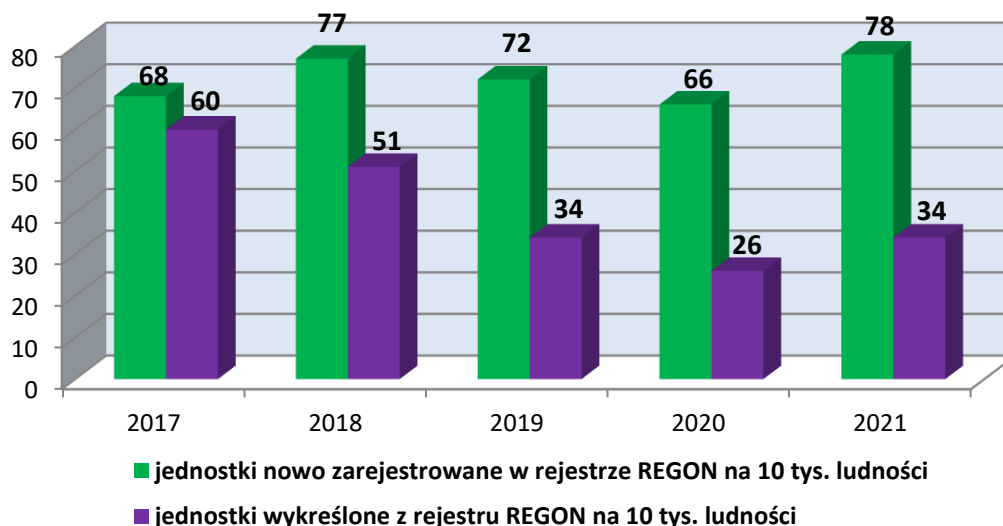
Tabela 15. Jednostki nowo zarejestrowane i wyrejestrowane na 10 tys. mieszkańców – w latach 2017 - 2021

Samorząd	Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności					Jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności				
	2017	2018	2019	2020	2021	2017	2018	2019	2020	2021
Województwo podkarpackie	73	77	71	67	79	56	57	39	31	38
Powiat łańcucki	68	77	72	66	78	60	51	34	26	34
Łańcut (miasto)	95	96	90	76	107	83	90	55	38	38
Białobrzegi	65	70	58	69	81	34	36	31	26	38
Czarna	69	90	83	71	86	71	51	36	24	34
Łańcut	54	67	67	67	61	56	47	24	22	32
Markowa	57	58	43	52	67	41	34	26	19	30
Rakiszawa	64	77	76	44	80	67	30	20	26	34
Żołynia	56	64	66	65	51	37	21	31	21	31

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

W latach 2017-2021 łącznie na terenie powiatu łańcuckiego powstało 361 oraz zlikwidowano 205 podmiotów gospodarczych na 10 tys. mieszkańców, czego skutkiem jest saldo dodatnie.

Wykres 13. Podmioty wpisane do rejestru REGON zarejestrowane i zlikwidowane w powiecie łańcuckim w latach 2017-2021

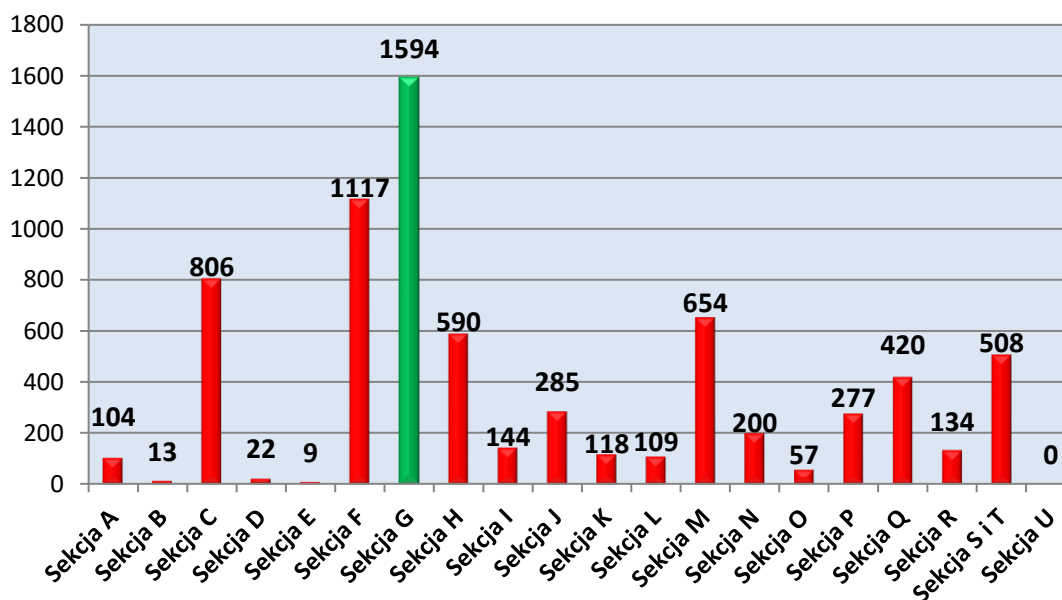

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

W powiecie łańcuckim sektor gospodarki związany jest głównie z rodzimym kapitałem. W 2021r. na 435 zarejestrowanych spółek handlowych, tylko 26 (5,9%) to były spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego.

Zgodnie z danymi statystycznymi GUS za rok 2021r. w strukturze branżowej powiatu łańcuckiego dominują podmioty z sekcji G PKD - handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle. Stanowią one 22,2% ogółu wszystkich podmiotów w powiecie. Z 1594 podmiotów z sekcji G, aż 56,5% stanowią podmioty zajmujące się handlem detalicznym, z wyłączeniem handlu detalicznego pojazdami samochodowymi. Istotnymi działaniami w strukturze branżowej powiatu są również podmioty z sekcji F PKD – budownictwo oraz z sekcji C PKD - przetwórstwo przemysłowe. Stanowią one odpowiednio 15,5% i 11,2% ogółu podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON w powiecie łańcuckim. Aż 77,8% podmiotów z sekcji budownictwo zajmuje się robotami budowlanymi specjalistycznymi. Pozostałe związane są z robotami związanymi z wznoszeniem budynków (16,9%) oraz z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej (5,3%). Najwięcej podmiotów z sekcji przetwórstwa przemysłowego zajmuje się produkcją mebli (176 podmiotów) oraz produkcją metalowych wyrobów gotowych (149 podmiotów).

Wykres 14. Podmioty wpisane do rejestru REGON według sekcji PKD⁶ w powiecie łańcuckim w 2021r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

⁶ Według obecnie obowiązującej w Polsce klasyfikacji podmiotów gospodarczych pod względem sekcji – na klasyfikację PKD2007 składa się: **Sekcja A** (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), **Sekcja B** (górnictwo i wydobywanie), **Sekcja C** (przetwórstwo przemysłowe), **Sekcja D** (wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych), **Sekcja E** (dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją), **Sekcja F** (budownictwo), **Sekcja G** (handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle), **Sekcja H** (transport i gospodarka magazynowa), **Sekcja I** (działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi), **Sekcja J** (informacja i komunikacja), **Sekcja K** (działalność finansowa i ubezpieczeniowa), **Sekcja L** (działalność związana z obsługą rynku nieruchomości), **Sekcja M** (działalność profesjonalna, naukowa i techniczna), **Sekcja N** (działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca), **Sekcja O** (administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne), **Sekcja P** (edukacja), **Sekcja Q** (opieka zdrowotna i pomoc społeczna), **Sekcja R** (działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją), **Sekcja S** (pozostała działalność usługowa), **Sekcja T** (gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby), **Sekcja U** (organizacje i zespoły eksterytorialne).

Tabela 16. Podmioty gospodarki narodowej z największym udziałem w podmiotach ogółem w powiecie łańcuckim wg sekcji PKD 2007, stan na 2021r.

Sekcja PKD 2007	Liczba podmiotów	Odsetek
Sekcja G – handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	1 594	22,2%
Sekcja F – budownictwo	1 117	15,5%
Sekcja C - przetwórstwo przemysłowe	806	11,2%
Sekcja M - działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	654	9,1%
Sekcja H - transport i gospodarka magazynowa	590	8,2%
Sekcje S i T – Pozostała działalność usługowa, Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	508	7,1%
Sekcja Q - opieka zdrowotna i pomoc społeczna	420	5,8%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

W 2021r. w powiat łańcucki pod względem struktury wielkości podmiotów gospodarczych, mierzonej poprzez liczbę osób zatrudnionych nie odbiega od danych powiatu leżajskiego, powiatu przeworskiego oraz województwa podkarpackiego. Najwięcej 96,66% podmiotów stanowią przedsiębiorstwa zatrudniające 0-9 pracowników (6 952 podmiotów). W powiecie nie było przedsiębiorstw zatrudniających 1000 i więcej pracowników, zaś w województwie było takich podmiotów 29. Przedsiębiorstwa zatrudniające od 250 do 999 pracowników w liczbie 3, znajdują się w: 1 w gminie miejskiej Łańcut, 1 w gminie wiejskiej Białobrzegi oraz 1 w gminie wiejskiej Łańcut.

Tabela 17. Liczba podmiotów gospodarczych ze względu na liczbę zatrudnionych w 2021r. - porównanie

Samorząd	ogółem	0 - 9	10 - 49	50 - 249	250 - 999	1000 i więcej	0 - 249
Województwo podkarpackie	196 532	189 543	5 584	1 227	149	29	196 354
Powiat łańcucki	7 192	6 952	201	36	3	0	7 189
Łańcut (miasto)	2 370	2 279	67	23	1	0	2 369
Białobrzegi	647	624	20	2	1	0	646
Czarna	1 091	1 059	30	2	0	0	1 091
Łańcut	1 677	1 631	39	6	1	0	1 676
Markowa	398	384	14	0	0	0	398
Rakszawa	528	510	17	1	0	0	528
Żołynia	481	465	14	2	0	0	481

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Tabela 18. Podmioty gospodarcze według klas wielkości zatrudnienia stan na rok 2021 - porównanie

Liczba pracowników	Powiat łańcucki	Powiat przeworski	Powiat leżajski	Województwo podkarpackie
0 - 9	96,66	96,25	96,68	96,44
10 - 49	2,79	3,09	2,46	2,84
50 - 249	0,50	0,58	0,79	0,62
250 - 999	0,04	0,07	0,08	0,08
1000 i więcej	0,00	0,00	0,00	0,01

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Na terenie powiatu łańcuckiego występują duże obszary terenów zalewowych. Zlokalizowane są one w gminie Białobrzegi, Czarna, gminie wiejskiej Łańcut, a także w gminie Żołynia.

W kontekście rozwoju przedsiębiorczości obecność tych terenów może skutkować blokowaniem nowych inwestycji w związku z istniejącymi ograniczeniami w zabudowie i zagospodarowaniu terenów zalewowych.

Podsumowanie

W powiecie łańcuckim na przestrzeni lat 2010-2021 liczba podmiotów gospodarczych wzrosła o 35,3%, co zaowocowało wzrostem wskaźników przedsiębiorczości. Powiat łańcucki charakteryzuje się nieco niższym na tle województwa podkarpackiego wskaźnikiem liczby podmiotów gospodarczych na 10 tys. ludności. Jednocześnie wskaźnik osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym jest dla powiatu łańcuckiego wyższy niż dla województwa. Poziom przedsiębiorczości mierzony ww. wskaźnikami jest znacznie wyższy w powiecie łańcuckim niż w powiecie leżajskim i przeworskim. W powiecie odnotowano w ostatnich latach dodatnie saldo podmiotów rejestrowanych nad wyrejestrowanymi z rejestru REGON. Poziom przedsiębiorczości jest zróżnicowany pomiędzy gminami powiatu. Zdecydowanym liderem jest tu miasto Łańcut.

Gospodarka powiatu związana jest głównie z rodzimym kapitałem. W strukturze branżowej powiatu łańcuckiego dominują przedsiębiorstwa handlowe, przedsiębiorstwa budowlane oraz podmioty działające w zakresie przetwórstwa przemysłowego.

Pod względem struktury wielkości podmiotów gospodarczych przeważają podmioty zatrudniające od 0-9 osób.

2.1.5. Atrakcyjność turystyczna

Szczególne znaczenie dla rozwoju gospodarki powiatu łańcuckiego ma rozwój turystyki. Ze względu na położenie w niedalekiej odległości od stolicy województwa podkarpackiego - Rzeszowa, lotniska w Jasionce, przy międzynarodowej autostradzie A4 i trasie tranzytowej E 40 powiat łańcucki jest łatwo dostępny dla turystów.

Walory przyrodnicze i krajobrazowe oraz bogactwo zabytków kultury materialnej stanowią o atrakcyjności turystycznej powiatu łańcuckiego i są czynnikami, które mogą przyciągnąć potencjalnych turystów do odwiedzenia go.

Najważniejsze atrakcje powiatu łańcuckiego to:

- ❖ zespół pałacowo-parkowy w Łańcucie,
- ❖ modrzewiowy pałacyk myśliwski w Julinie,
- ❖ skansen w gminie wiejskiej Markowa,
- ❖ dworki z portykami we wsi Dąbrówki,
- ❖ zagroda garncarska oraz Galeria Rzeźby Ceramicznej Władysławy Prucnal w Medyni Głogowskiej,
- ❖ karczma żydowska z pierwszej połowy XIX w. w gminie wiejskiej Rakszawa,
- ❖ duża liczba zabytków o charakterze sakralnym,
- ❖ liczne budynki użyteczności publicznej powstałe w czasach funkcjonowania Ordynacji Potockich,
- ❖ wille mieszczańskie z XIX w. w Łańcucie,
- ❖ pozostałości zespołu dworskiego w Białobrzegach,
- ❖ możliwość korzystania z kąpielisk, stadnin, łowisk, wyciągu orczykowego, tras rowerowych, szlaków turystycznych.

W powiecie łańcuckim podlega ochronie jako potencjalny Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Natura 2000: Lasy Leżajskie (2656,4 ha) oraz Nad Husowem (3349,42 ha).⁷ Teren powiatu obejmują rezerваты przyrody „Wydrze” (gm. Rakszawa) oraz „Husówka” (gm. Markowa) oraz kilka wyznaczonych obszarów chronionego krajobrazu:

1. Brzózniński Obszar Chronionego Krajobrazu – 11 905 ha (gm. Rakszawa),
2. Hyżniańsko–Gwoźnicki Obszar Chronionego Krajobrazu - 24 449 ha (gm. Łańcut i Markowa),
3. Zmysłowski Obszar Chronionego Krajobrazu – 6 210 ha (gm. Białobrzegi i Żołyń).

W powiecie łańcuckim wytyczone zostały Ekologiczne Ścieżki Edukacyjne. Do najciekawszych pomników przyrody na terenie powiatu łańcuckiego należy:

- ❖ sosna zwyczajna „Jana Sobieskiego” w Żołyńi o obwodzie 440 cm,
- ❖ platany klonolistne: w parku w Łańcucie 2 drzewa o obwodzie 708 i 576 cm,
- ❖ miłorząb dwuklapowy, najstarszy w Polsce o obwodzie 591 cm w parku w Łańcucie.

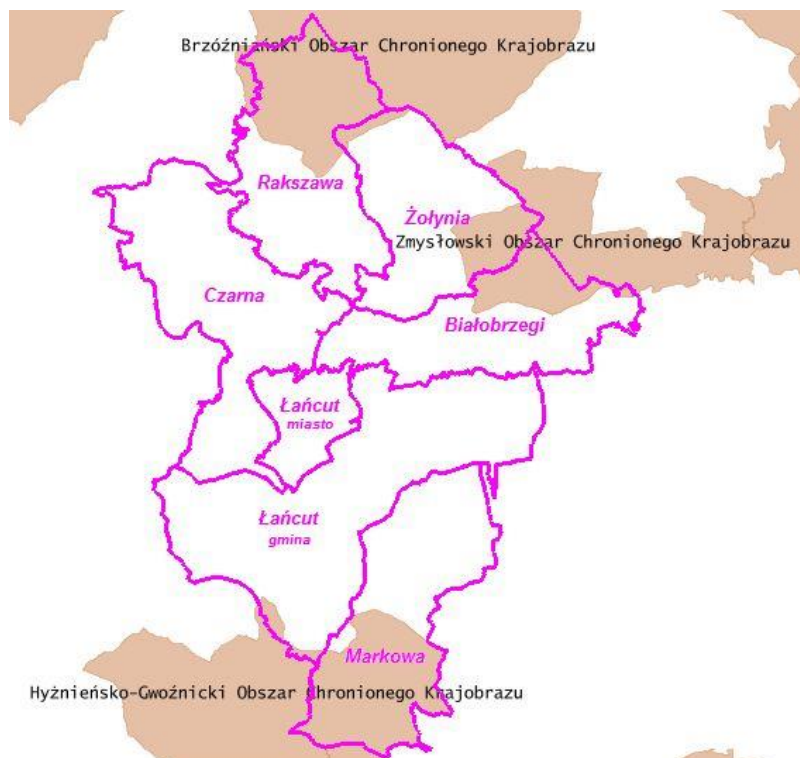
⁷ Źródło: Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska (stan na 01.2023r.)

Rysunek 4. Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk Natura 2000 w powiecie łańcuckim

Źródło: Geoportal Powiatu Łańcuckiego

Rysunek 5. Obszary chronionego krajobrazu w powiecie łańcuckim

Źródło: Geoportal Powiatu Łańcuckiego

Zgodnie z danymi GUS w latach 2011-2019 liczba osób korzystających z noclegów w powiecie łańcuckim wzrosła w badanym okresie o 10,8%, choć charakteryzuje się ona znacznymi wahaniami. Niestety w latach 2020 – 2021 ze względu na epidemię covid 19 liczba korzystających z noclegów drastycznie zmalała. W 2021r. w powiecie z noclegu skorzystało 8253 turystów, z czego 7,1% stanowili turyści zagraniczni.

Tabela 19. Liczba osób korzystających z noclegów w powiecie łańcuckim w latach 2011-2021

Wyszczególnienie	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Turyści z kraju	20378	14327	14684	19075	18487	26368	26069	25800	22120	9859	7666
Turyści z zagranicy	2703	2578	3536	3225	4074	3776	3644	3641	3452	859	587
Razem	23081	16905	18220	22300	22561	30144	29713	29441	25572	10718	8253

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Działania promocyjne regionalnej oferty turystycznej oraz rozbudowa i modernizacja obecnej bazy noclegowej mogą zwiększyć liczbę turystów przyjeżdżających do powiatu łańcuckiego. Dotyczy to zarówno turystów z kraju jak i z zagranicy.

Na terenie powiatu łańcuckiego swoją działalność prowadzą również gospodarstwa agroturystyczne, m.in.:

1. Albinos, Albigowa 1036, Marek Nicpoń, tel. 17 226 72 04, 609 412 489, www.agroalbigowa.prv.pl
2. Budy Łańcuckie 230A, Rupa Stanisława i Leszek, 37-114 Białobrzegi, tel. 17 224 55 98
3. Cierpisz 94, Helena i Kazimierz Ruszlowie, tel. 785 354 785
4. Głuchów 12, Agata i Ireneusz Szczepański, tel. 515 274 340
5. Głuchów 581, Barbara i Artur Szmuc, tel. 510 244 785
6. Agroturystyka Żołynia, Żołynia, ul. Mickiewicza 3a, tel. 607 551 114
7. Gospodarstwo Agroturystyczne Marek Kuśnierz 37-126 Medynia Głogowska, Zalesie 277 tel. 17 226 01 12, tel. kom. 605 965 775, 693 965 775.⁸

Największą atrakcją powiatu łańcuckiego jest **zespół pałacowo-parkowy w Łańcucie**. Na ponad 30 ha powierzchni znajdują się:

- ❖ rezydencja magnacka z autentycznymi wnętrzami,
- ❖ unikatowa kolekcja powozów,
- ❖ Stajnie Cugowe, w których umiejscowiono izbę pamięci 10 Pułku Strzelców Konnych,
- ❖ Oranżeria,
- ❖ Zameczek Romantyczny,
- ❖ największy w Polsce zbiór ikon z XV – XX w.

⁸ Źródło: Dane ze strony <https://podkarpackiebazarek.podrb.pl> oraz z Gminy Czarna (stan na 15.02.2023r.)

W powiecie łańcuckim niewątpliwą atrakcją jest możliwość uprawiania turystyki aktywnej. Poniższa tabela zawiera wykaz tras rowerowych i szlaków turystycznych w powiecie łańcuckim.

Tabela 20. Wykaz tras rowerowych i szlaków turystycznych w powiecie łańcuckim

Nazwa	Opis
Białobrzaska trasa rowerowa	Białobrzaska trasa rowerowa obejmuje: Białobrzegi - Korniaktów Północny - Budy Łańcuckie - Grodzisko Dolne - Zmysłówka - Opaleniska - Żołyń - Białobrzegi. Trasa zatacza pętlę wśród lasów gmin Białobrzegi, Żołyń, Grodzisko, trasa nizinna, oznakowana, pośród pól, lasów i stawów.
Trasa rowerowa Gminy Łańcut	Trasa rowerowa Gminy Łańcut przebiega przez Handzlówkę, Albigowę-Honie, Cierpisz, Kraczkowę i Albigowę. Początek i zakończenie trasy znajduje się w centrum Handzlówki. Biegająca przez teren gm. Łańcut jest trasą trudną, na której trzeba pokonywać liczne, czasem bardzo strome wzniesienia. Wiedzie głównie drogami polnymi, kamienistymi. (ok. 30 km – szacowany czas przejazdu trasy wynosi 2 godziny 45 minut)
Szlak garncarski	Szlak garncarski wiedzie przez wsie Medynia Głogowska, Medynia Łańcucka, Pogwizdów i Zalesie. Trasa turystyczna, która wiedzie do miejsc, gdzie w warsztatach garncarze toczą na kołach garnki, na półkach pod powałami suszą się pękate, gliniane dzbany, dymią piece po brzegi wypełnione ceramiką. Na trasie znajduje się stary cmentarz ukryty wśród wysokiego starodrzewu oraz kapliczki.
Żelazny szlak	Żelazny szlak przebiega przez przysiółki Rakszawy: Dymarka, Basakówka, Wołochy, Kościelne, Rąbany Gościniec, Bieleckówka, Strachocin oraz sołectwa gminy Rakszawa: Kąty Rakszawskie, Węgliska i Wydrze. Główną atrakcją ścieżki jest piec dymarski, młyny wodne, cegielnie oraz kuźnie. Ma długość ponad 30 km.
Ścieżka przyrodnicza „Wilczelyko”	Długość ścieżki wynosi około 12 km na trasie znajduje się siedem przystanków. Głównymi atrakcjami ścieżki są: pomniki przyrody, pomniki upamiętniające miejsce rozstrzelania partyzantów, rezerwat przyrody Wydrze, malownicze meandry potoku Krzywy, aleję modrzewiową, Dworek Marysin i Pałac w Julinie oraz zabytkowe krzyże i kapliczki.
Zachodnia trasa rowerowa w Handzlówce	Przebiega przez pagórkowaty teren Handzlówki i ma prawie 8 kilometrów długości. Łączy się fragmentami z Trasą rowerową Gminy Łańcut oraz Szlakiem Turystyczno Historycznym im. płk. Leopolda Lisa-Kuli. Przy trasie istnieje cztery punkty postoju dla turystów. Dodatkowy punkt postoju przy ośrodku kultury jest wyposażony w ładowarkę solarną.
Wschodnia trasa rowerowa w Handzlówce	Trasa przebiega wokół najwyższego wzgórza powiatu łańcuckiego – Patrii (418m n.p.m.), znajdującego się na granicy Handzlówki i Husowa. Przy trasie znajdują się miejsca postoju dla turystów z ławeczkami i koszami na śmieci oraz miejsca widokowe.

Program Rozwoju Powiatu Łańcuckiego do 2030 roku

Szlakiem przydrożnych krzyży i kapliczek w Husowie	Szlak wiedzie wśród lasów Husowa i Tarnawki. Na szlaku znajdują się obiekty związane z historią Husowa oraz ponad dwadzieścia krzyży i kapliczek przydrożnych znajdujących się na terenie wsi.
Szlakiem Kraczkowskich kapliczek i krzyży	Szlak rozpoczyna i kończy się w Kraczkowej przy pomniku Chwały Grunwaldzkiej. Trasa liczy 15,5 km. Podzielona jest na 4 odcinki o różnym stopniu trudności. Znajduje się na niej 20 zabytkowych kapliczek, 4 krzyże, zabytkowe 300 letnie dęby, kościółek pod wezwaniem Marii Magdaleny, gospodarstwa agroturystyczne, ośrodki kultury i punkty widokowe.
Szlak Turystyczno - Historyczny im. Płk Leopolda Lisa – Kuli	Szlak został wyznaczony przez znakarzy z Oddziału PTTK w Rzeszowie. Wnioskodawcą i pomysłodawcą wspomnianego szlaku był w 2001 r. Podkarpacki Związek Piłsudczyków w Rzeszowie, przy czym w pełni popierał tę inicjatywę Zarząd Główny Związku Piłsudczyków. Szlak został wyznakowany w kolorze czerwonym, a jego długość wynosi 42,2 kilometrów.
Ekologiczna ścieżka Koralowa w Cierpiszu	Nosi nazwę „koralowej” ze względu na liczne okazy bzu koralowego. Trasa ścieżki została podzielona na 10 odcinków. Czas przejścia 2-4 godziny. Tablice zawierają prezentacje okazów znajdujących się w lesie. Przewodnik prowadzi pieszą wędrowkę po lesie (jodły, buki) lub ze 100-letnimi sosnami i 100-letnim okazałym drzewostanem nasiennym modrzewia. Na trasie ścieżki znajduje się mały śródleśny strumyk i oczka wodne. Na całej trasie można obserwować jak leśnicy fachowo prowadzą gospodarkę leśną.
Ścieżka spacerowo-rowerowa „Szlakiem wiatraków”	Trasa ścieżki biegnie pomiędzy malowniczymi polami uprawnymi na terenie, których znajdują się liczne elektrownie wiatrowe. Na trasie znajduje się zabytkowy kościół filialny pw. św. Sebastiana z XVII wieku. 13-kilometrowa trasa ścieżki prowadzi przez Soninę oraz Kosinę. P
Szlak Green Velo	Licząca prawie 2 tysiące kilometrów trasa rowerowa, swój bieg rozpoczyna w Elblągu (w warmińsko-mazurskim) i kończy w Końskich (świętokrzyskie). Trasa rowerowa to projekt, który połączył pięć województw Polski Wschodniej – warmińsko-mazurskie, podlaskie, lubelskie, podkarpackie i świętokrzyskie. Trasa rowerowa w naszym powiecie przebiega od Brzozy Królewskiej przez lasy julińskie, obok Pałacyku Myśliwskiego Potockich, w kierunku Wydrza, a dalej do Brzozy Stadnickiej (koło Spichlerza), przez Żołyńnię, w kierunku Białobrzeg, przez Dębinę, Podzwierzyniec, las dębny i Krzemienię.
Turystyczny szlak gniazd rodowych Lubomirskich	Turystyczny szlak gniazd rodowych Lubomirskich wiedzie przez najciekawsze miejscowości związane z magnackim rodem po terenach województwa podkarpackiego w Polsce, obwodu lwowskiego na Ukrainie i okręgu preszowskiego na Słowacji. Element łączący stanowią obiekty historyczne wzniesione w okresie od XVI do XIX wieku. Obecnie mieszczą się w nich muzea, placówki kulturalne, obiekty noclegowe, siedziby urzędów i władz lokalnych.

Szlak turystyki samochodowej po ziemiach Ordynacji Łańcuckiej	Szlak turystyki samochodowej po ziemiach Ordynacji Łańcuckiej przebiega przez najważniejsze miejscowości Powiatu Łańcuckiego i leżajskiego. Długość szlaku wynosi 121 km, czas przejazdu to 2,5 godz. natomiast czas zwiedzania to ok. 14 godz.
--	---

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z oficjalnej strony Powiatu Łańcuckiego (www.powiatlancut.pl), gminy Łańcut (www.gminalancut.pl), gminy Markowa (www.markowa.pl/)

Dużą atrakcją turystyczną powiatu są trasy do uprawiania nordic walking. Wytyczono i oznakowano w lesie w Korniaktowie Północnym, Białobrzegach i Budach Łańcuckich 3 trasy:

- ❖ zieloną – 6,1 km,
- ❖ czerwoną - 8,7 km,
- ❖ czarną - 13,3 km.

Wyjście na trasy jest zlokalizowane na parkingu przy Stawach Korniaktowskich. Większość tras poprowadzi dobrej jakości utwardzonymi gruntowymi drogami oraz leśnymi ścieżkami. Ponad 3km fragment czarnego szlaku przebiega chodnikiem, wzdłuż drogi powiatowej w miejscowościach Korniaktów Północny i Białobrzegi. Na trasach zostały zamontowane tablice zawierające propozycje ćwiczeń do samodzielnego wykonania i punkty pomiaru tętna pozwalające zmonitorować zakres tętna, w jakim jest pokonywana trasa. W Białobrzeskim Nordic Walking Parku trasy posiadają punkty wspólne, pokrywają się lub krzyżują. Umożliwia to dowolne wydłużanie, skracanie przejść lub zmianę kierunku marszu.

Do kolejnych atrakcji terenów powiatu Łańcuckiego należą:

1. Kąpieliska i zbiorniki wodne:

- ❖ basen otwarty w Łańcucie ul. Składowa,
- ❖ basen otwarty w Zespole Szkół w Wysokiej,
- ❖ kąpieliska w Żołąni: „Rajszula” i „Tama”,
- ❖ stawy w lesie Brzeźnik – miejsce dla wędkarzy – Koło Wędkarskie „Rak” w Rakszawie,
- ❖ zbiornik retencyjno - rekreacyjny w Głuchowie, z możliwością wędkowania,
- ❖ stawy rybne w Korniaktowie Północnym,
- ❖ zbiornik retencyjno - rekreacyjny Tarnawce, z możliwością wędkowania.

2. Stadniny koni:

- ❖ Ośrodek Jeździecki, Czarna k/ Łańcuta,
- ❖ Stadnina koni „BASK” w Albigowej,
- ❖ Ośrodek Jeździecki w Głuchowie,
- ❖ Ośrodek Jeździectwa i Rehabilitacji w Julinie,
- ❖ Ośrodek Jeździecki Zalesie.

3. Wyciąg narciarski w Handzlówce - narciarska trasa zjazdowa z wyciągiem orczykowym (stok 400 m, różnica poziomów ok.100 m).

4. Korty tenisowe

- ❖ Korty tenisowe w Łańcucie (park łańcucki),
- ❖ Korty tenisowe w Żołąni.

5. Kompleks Sportowo - Rekreacyjny MOSiR w Łańcucie, ul. Armii Krajowej 57, (hala sportowo-widowiskowa, basen kryty, siłownia, sala gimnastyczna).
6. Szkoła Sportu i Rekreacji FAN-SPORT w Łańcucie, ul. Królowej Jadwigi 1.
7. Zwiedzanie zabytków architektury miasta pojazdami elektrycznymi typu MELEX (pojazdy ciche, ekologiczne) FHU Łańcut.
8. Centrum Sportowo – Rekreacyjne w Białobrzegach.
9. **Strzelnica sportowa w Żołąni.**

Na terenie powiatu łańcuckiego swoją działalność prowadzi wiele stowarzyszeń, które działają w obszarze nauki, kultury, promocji, turystyki itp., np.:

1. Towarzystwo Przyjaciół Markowej w Markowej,
2. Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze w Łańcucie,
3. Stowarzyszenie Rozwoju Kulturalno-Gospodarczego w Kraczkowej,
4. Stowarzyszenie „Związek Muzeów Wnętrz i Zespołów Rezydencjonalnych” w Łańcucie,
5. Stowarzyszenie „Dla Albigowej” w Albigowej,
6. Stowarzyszenie Promocji i Rozwoju wsi Handzlówka,
7. Stowarzyszenie Turystyczno-Sportowe „Jordan” w Woli Małej,
8. Lokalna Grupa Działania-Ziemia Łańcucka,
9. Stowarzyszenie Inicjatywy Czarnieńskiej "SZABA",
10. Stowarzyszenie Rozwoju Lokalnego „Inicjatywa” w Kosinie,
11. Stowarzyszenie Rozwoju i Promocji Gminy Żołąnia w Żołąni,
12. Stowarzyszenie Inicjatywy Zaleskiej Jodełka w Zalesiu,
13. Stowarzyszenie Rozwoju i Twórczości Artystycznej – Vive w Krzemienicy,
14. Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne „Soninianie”,
15. Stowarzyszenie Sportowo-Turystyczne Gminy Łańcut „SPORTUR”,
16. Stowarzyszenie Promocji i Rozwoju Kultury i Sztuki „W Kręgu Pogranicza” w Łańcucie,
17. Stowarzyszenie „Razem dla Wsi Łańcuckiej”,
18. Stowarzyszenie Oświatowo-Kulturalne Tahuma w Tarnawce,
19. Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Lokalnego w Białobrzegach,
20. Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Społeczności Lokalnej Miasta Łańcut,
21. Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Wysoka,
22. „Zagroda Handzlówianka” Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w Handzlówce,
23. Stowarzyszenie Rozwoju Gospodarczego i Ochrony Środowiska Naturalnego św. Jeziora w Rogóźnie.⁹

⁹ Wybrane stowarzyszenia z wykazu stowarzyszeń działających na terenie powiatu łańcuckiego - stan na dzień 2023.02.5 (<https://www.powiatlancut.pl/informator/organizacje-pozarządowe/wykazy-stowarzyszen-i-fundacji,1.html>)

2.1.5.1. Wskaźnikowe ujęcie potencjału turystycznego

W niniejszej analizie przedstawiono kwantyfikowane mierniki potencjału turystycznego w powiecie łańcuckim, dedykowane dla sektora turystyki:

- ❖ **Wskaźnik Charvata:** wskaźnik nasycenia bazą turystyczną, wyrażony liczbą całorocznych miejsc noclegowych przypadających na km² powierzchni całkowitej,
- ❖ **Wskaźnik Baretje'a:** wskaźnik funkcji turystycznej miejscowości, wyrażony liczbą turystycznych miejsc noclegowych pomnożoną przez 100, przypadającą na liczbę ludności miejscowej.
- ❖ **Wskaźnik Schneidera:** wskaźnik intensywności ruchu turystycznego wyrażony liczbą turystów korzystających z noclegów, przypadającą na 1 000 mieszkańców stałych,
- ❖ **Wskaźnik Deferta:** wskaźnik funkcji turystycznej wyrażony liczbą turystów korzystających z noclegów przypadającą na km² powierzchni całkowitej,

Tabela 21. Wskaźnik nasycenia bazą turystyczną oraz intensywności ruchu turystycznego – porównanie 2021r.

Samorząd	Wskaźnik Charvata	Wskaźnik Baretje'a
Województwo podkarpackie	1,85	1,59
Powiat łańcucki	1,44	0,80
Łańcut (miasto)	15,1	1,62
Białobrzegi	0,71	0,46
Czarna	0,00	0,00
Łańcut	1,30	0,64
Markowa	0,00	0,00
Rakiszawa	2,81	2,54
Żółnia	0,28	0,22

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

W powiecie łańcuckim w 2021r. wskaźnik Charvata wyrażający nasycenie bazą turystyczną wyniósł 1,44 i jest niższy od średniej dla województwa podkarpackiego, która wyniosła 1,85. Najkorzystniej wypadła gmina miejska Łańcut, osiągając wskaźnik 15,1. W gminie wiejskiej Czarna, gminie wiejskiej Markowa oficjalna statystyka nie notuje miejsc noclegowych. Wskaźnik Baretje'a wyniósł w 2021r. w powiecie łańcuckim wartość 0,8, co jest ponad dwukrotnie niższą wartością, aniżeli w województwie podkarpackim (1,59). Wyższy wskaźnik funkcji turystycznej miejscowości niż w województwie osiągnęła gmina Rakiszawa (2,54) i gmina miejska Łańcut (1,62).

Tabela 22. Wskaźniki funkcji turystycznej – porównanie 2021r.

Samorząd	Wskaźnik Schneidera	Wskaźnik Deferta
Województwo podkarpackie	385	45,05
Powiat łańcucki	102	18,26

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Wskaźnik intensywności ruchu turystycznego w powiecie łańcuckim wyniósł 102 i jest znacznie niższy od średniej dla województwa podkarpackiego (385). W 2021r. w powiecie łańcuckim wskaźnik liczby turystów korzystających z noclegów przypadających (wskaźnik Deferta) na km² powierzchni powiatu wyniósł 18,26 i jest ponad dwukrotnie niższy od średniej dla województwa (45,05).

Na obszarze powiatu łańcuckiego znajduje się wiele zabytków oraz obiektów dziedzictwa kulturalnego. Ze względu na ilość danych dotyczących zabytków nieruchomych w poniższej tabeli uwzględniono wybrane, szczególnie ważne zabytki powiatu.

Tabela 23. Wybrane zabytki w gminach powiatu łańcuckiego - stan na 31 grudnia 2022 r.

Gmina	Wybrane zabytki
Łańcut (miasto)	<ul style="list-style-type: none"> ❖ zespół zabytkowy miasta, nr rej.: 320 z 18.10.1969 ❖ kościół par. pw. św. Stanisława Biskupa, ul. Farna 14, 1488, 1896-1900, nr rej.: A-967 z 19.12.1994 ❖ kaplica neogotycka, ul. Głowackiego 6, XIX, nr rej.: A-969 z 22.06.1987 ❖ zespół klasztorny dominikanów, ul. Dominikańska 1, XVII, nr rej.: 316 z 18.04.1969: <ul style="list-style-type: none"> ➢ kościół ➢ klasztor ❖ synagoga, ob. muzeum, pl. Sobieskiego 16, 1761, nr rej.: A-1022 z 10.04.1969 ❖ cmentarz par., ul. Mościckiego (d.15 Grudnia), 1862, 1969, nr rej.: A-928 z 12.01.1983 ❖ kaplica cmentarna, ul. Mościckiego, mur., 2 poł. XIX, nr rej.: A-1488 z 25.09.2017 ❖ zespół zamkowy, ob. muzeum, nr rej.: 1023 z 27.08.1979: <ul style="list-style-type: none"> ➢ zamek, XVII - XX ➢ fortyfikacje, XVII ➢ oranżeria, k. XVIII ➢ zameczek romantyczny, pocz. XIX ➢ dom dyrekcji ogrodów, XIX ➢ ujeżdżalnia, 1 poł. XIX ➢ powozownia, 1902 ➢ wartownia z bramą główną, XIX/XX ➢ portiernia, XIX/XX ➢ 3 bramy, XIX/XX ➢ 2 mosty, XIX/XX ➢ szklarnia – storczykarnia , XX ➢ glorieta, XIX ➢ pawilon, XIX, nr rej.: 9 z 4.02.1965 ➢ park (fontanny, rzeźby) , XIX/XX ➢ wozownia, 1902, nr rej.: 714 z 7.02.1973 ➢ stajnia cugowa, 1 poł. XIX, 1892, nr rej.: 26 z 30.06.1948 ➢ zespół folwarczny „Na Górnym”, ul. Armii Krajowej – 3 Maja – Krasickiego: <ul style="list-style-type: none"> ▪ kancelaria i mieszkanie administratora, ul. Krasickiego 51, XIX/XX ▪ spichlerz, ul. Krasickiego 51, XVIII/XIX ▪ budynek, ob. internat, ul. Krasickiego 51 b, 1928 ▪ elektrownia, ob. szpital, ul. 3 Maja 28, 1906

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ budynek administracyjny i mieszkania, ul. Krasickiego 46 b, 1899 ▪ spichlerz II, ul. 3 maja , 1 poł. XIX, nr rej.: A-317 z 31.03.1969 ▪ magazyn rosolisów i likierów, ul, Krasickiego 46 c, 1855, ▪ nr rej.: 957 z 5.04.1976 <ul style="list-style-type: none"> ❖ zespół alei z bażantarnią, poł. XIX, nr rej.: A-957 z 11.08.1968 ❖ dom, ul. Bohaterów 4, 1908, nr rej.: A-916 z 4.08.1981 ❖ dom, ul. Cetnarskiego 27, przed 1884, nr rej.: A-945 z 15.11.1979 ❖ dom, ul. Cetnarskiego 29, ok. 1880, nr rej.: A-944 z 12.02.1981 ❖ dom, ul. Cetnarskiego 31, 1893, nr rej.: A-946 z 5.03.1981 ❖ dom, ul. Cetnarskiego 33, 1901, nr rej.: A-808 z 5.03.1981 ❖ willa, ul. Dominikańska 15 (d. Jana z Łańcuta 15), 1908-1910, nr rej.: A-1029 z 25.11.1982 ❖ willa „Zacisze”, ul. Grunwaldzka 7, 1901, nr rej.: A-915 z 4.08.1981 ❖ sąd rejonowy, ul. Grunwaldzka 10, 1910-1913, nr rej.: A-1023 z 28.03.1997 ❖ willa, ul. Grunwaldzka 15, 1905, nr rej.: A-103 z 9.02.2005 ❖ ogród, j.w. ❖ dom, ul. Grunwaldzka 17, 1905-1906, nr rej.: A-919 z 4.07.1979 ❖ willa z ogrodem, ul. Grunwaldzka 35, 1913, nr rej.: 1210 z 5.03.1990 ❖ zagroda, ul. Grunwaldzka 37, nr rej.: A-914 z 5.03.1990 i z 17.06.1991: <ul style="list-style-type: none"> ➢ dom, drewn., poł. XIX ➢ stajnia, drewn., pocz. XX ❖ dom z ogrodem, ul. Grunwaldzka 44, drewn, poł. XIX, nr rej.: A-923 z 9.05.1986 ❖ willa „Trześnik” z ogrodem, ul. Grunwaldzka 70, 1898, nr rej.: A-38 z 30.06.2001 ❖ zespół dworku, w zespole folwarcznym „Na Dolnem”, ul. Kolejowa 1 (d. Grunwaldzka 79), 1830: <ul style="list-style-type: none"> ➢ dworek, 1830, nr rej.: A-943 z 10.11.1968 ➢ ogród włoski, nr rej.: 5-ZR z 1.09.1948 ❖ zespół willowy, ul. Jagiellońska 13, 1896, nr rej.: A-913 z 3.08.1993: <ul style="list-style-type: none"> ➢ willa ➢ budynek gospodarczy, drewn., 1902 ➢ ogród ❖ kasyno oficerskie, ul. Kościuszki 2, k. XIX, nr rej.: A-1032 z 2.11.1978 ❖ willa, ul. Kraszewskiego 22 (d.14), 1912, nr rej.: A-922 z 25.11.1982 ❖ willa, ul. Kraszewskiego 116 (d.42), 1909, nr rej.: A1065 z 15.11.1982 ❖ willa z ogrodem, ul. Mickiewicza 12, 1926-27, nr rej.: A-677 z 27.10.2011 ❖ dom z ogrodem, ul. Mickiewicza 14b, 1902, nr rej.: 1001 z 6.07.1977 ❖ dom z ogrodem, ul. Moniuszki 3, 1870, nr rej.: 1003 z 29.08.1977 ❖ d. łaźnia, ul. Ottona z Pilczy 2, ok. 1900, nr rej.: A-1021 z 6.12.1978 ❖ d. maneż, ul. Paderewskiego / 3 Maja, 1830, nr rej.: A-837 z 6.07.1979 ❖ dom, drewn., ul. Paderewskiego 12/14, k. XIX, nr rej.: A-1064 z 10.06.1976 ❖ dom z ogrodem, ul. Paderewskiego 18, ok. 1900, nr rej.: A-918 z 17.09.1990 ❖ zespół poczty konnej, ul. Piłsudskiego 3, 1865, 1907, nr rej.: A-1066 z 15.09.1982: <ul style="list-style-type: none"> ➢ poczta ➢ wozownia ➢ stajnia
--	--

Program Rozwoju Powiatu Łańcuckiego do 2030 roku

	<ul style="list-style-type: none"> ❖ budynek administracyjny, ul. Piłsudskiego 9, ok. 1800, nr rej.: A-940 z 20.08.1996 ❖ zespół willowy, ul. Piłsudskiego 11, 1898, nr rej.: A-935 z 12.11.1993: <ul style="list-style-type: none"> ➢ willa ➢ altanka, drewn. ➢ ogród ❖ willa „Luna”, ul. Piłsudskiego 39, 1910, nr rej.: 1285 z 30.04.1997 ❖ dom, ul. Piłsudskiego 45, 1918-1920, nr rej.: 1115 z 15.09.1982 ❖ budynki w d. zespole koszar 10 Pułku Strzelców Konnych, ul. Piłsudskiego 72, 72a, 1899-1925, nr rej.: A-947 z 24.05.1995: <ul style="list-style-type: none"> ➢ budynek główny koszarowy ➢ budynek administracyjny ❖ budynek mieszkalno-gospodarczy, ul. Podzwierzyniec 1, 1924, nr rej.: 1125 z 25.11.1982 ❖ dom, Rynek 15, 1 poł. XVIII, XIX, XX, nr rej.: A-428 z 2.09.2010 ❖ dom, Rynek 17, 1 poł. XIX, nr rej.: A-1030 z 6.10.1997 ❖ dom, Rynek 20, 1914, nr rej.: A-1024 z 12.02.1981 ❖ kamienica, Rynek 32, 1 poł. XVIII, XIX-XX, nr rej.: 1209 z 15.03.1990 ❖ oficyna (zajazd), Kościuszki 3, nr rej.: j.w. ❖ dom, ul. Rzeźnicza 14, 1907, nr rej.: A-925 z 5.03.1981 ❖ zespół domu, ul. Sienkiewicza 5, 1 poł. XIX, pocz. XX, nr rej.: A-933 z 27.10.1977: <ul style="list-style-type: none"> ➢ dom, drewn.-mur. ➢ stajnia ➢ ogród ❖ dom, ul. Słowackiego 9, 1910, nr rej.: A-938 z 5.03.1981 ❖ dom, ul. Słowackiego 11, 1925, nr rej.: A-939 z 5.03.1981 ❖ dom, ul. Słowackiego 12, 1915, nr rej.: A-936 z 5.03.1981 ❖ dom, ul. Słowackiego 13, 1920, nr rej.: A-937 z 5.03.1981 ❖ dom, ul. Sokoła 2, 1900-1910, nr rej.: A-1279 z 7.04.1990 ❖ dom, ul. Tkacka 8, 1880, 1900, nr rej.: A-934 z 16.10.1986 ❖ dom, drewn., z ogrodem, ul. Żardeckiego 2, 1870, nr rej.: A-924 z 14.09.1969 ❖ młyn elektryczny, ul. Podzwierzyniec 90, 1926, nr rej.: A-228 z 5.09.2007
Białobrzegi	<p>Wola Dalsza</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ spichrz folwarczny „Gołębnik”, 1 poł. XIX, nr rej.:A-145 z 27.03.2006
Czarna	<p>Dąbrówki</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ zespół budynków Dyrekcji Lasów Ordynacji Łańcuckiej, 2 poł. XIX, nr rej.: 962 z 13.05.1987: <ul style="list-style-type: none"> ➢ budynek główny, drewn. ➢ adiunktówka, ob. dom mieszkalny, drewn. ➢ suszarnia nasion, drewn. ➢ piwnice w obrębie zespołu budynków Dyrekcji Lasów Ordy. Łańcuckiej, 1927, nr rej. A-1483 z 08.09.2017. <p>Krzemienica</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ zespół kościoła pw. św. Jakuba Apostoła, nr rej.: A-879 z 28.10.1975: <ul style="list-style-type: none"> ➢ kościół, drewn., ok. 1730 ➢ dzwonnica, drewn., XVIII ➢ kostnica, drewn., XIX ➢ ogrodzenie i schodki na teren cmentarza ➢ cmentarz rzym.-kat. „stary”, ob. nieczynny, poł. XIX, nr rej. A-285 z 23.09.2008 <p>Medynia Głogowska</p>

<p>Łańcut</p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ kościół par. pw. Nawiedzenia NMP, 1959-60, nr rej.: A-196 z 12.04.2007 <p>Albigowa</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ kościół par., mur., 1895-1897, nr rej.: A-1451 z 23.02.2017 ❖ zespół folwarczny, nr rej.: A-100 z 29.10.2004 : <ul style="list-style-type: none"> ➢ rządówka, 2 poł. XIX, 1927 ➢ budynek gosp., k. XIX ➢ stajnia, 1858 ➢ stodoła, 1920 ➢ magazyn, mur./drewn., 1920 ➢ stajnia wyścigowa z kuźnią, 1915 ➢ aleje i szpalery otaczające folwark, XIX/XX, nr rej.: A-143 z 23.06.2006 <p>Kosina</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ kościół fil. pw. św. Sebastiana, drewn., 1737, 1954, 1958, nr rej.: A-968 z 4.12.1980 ❖ dzwonnica, 1812, nr rej.: j.w. ❖ d. cmentarz przy kościele, nr rej.: j.w. ❖ kościół par.pw. Św. Stanisława Bpa wraz z obwałowaniami ziemn., l.1936-38, nr rej, A-1494 z 18.10.2017 ❖ -kapliczka przydrożna, drewn., k. XIX, nr. rej.: A-1753 z 04.05.2022. <p>Kraczkowa</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ d. plebania rzym.-kat., ob. nieużytkowana, 1898, nr rej.: A-904 z 23.09.2012 <p>Sonina</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ kościół par. pw. św. Jana Chrzciciela, drewn., XVI-XIX, 1952, nr rej.: A-920 z 25.02.1994 ❖ cmentarz kościelny, nr rej.: j.w. <p>Wysoka</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ rządówka, 2 poł. XIX, nr rej.: A-55 z 24.04.2002
<p>Markowa</p>	<p>Husów</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ zespół dworski, nr rej.: 964 z 6.05.1976: <ul style="list-style-type: none"> ➢ park ➢ aleja lipowa ❖ dom nr 589, drewn., ok. 1720, 4 ćw. XX, nr rej.: A-911 z 12.04.1968 i z13.11.1969 <p>Markowa</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ zespół kościelno – plebański , nr rej.: A- 1428 z 14.11.2016 <ul style="list-style-type: none"> ➢ kościół św. Doroty, mur., l.19904-10, ➢ plebania, mur. 1894, ➢ ogrodzenie, 1954 ❖ budynek Domu Ludowego, mur., 1926, nr rej.: A-1465 z 26.04.2017 ❖ zagroda-muzeum, XIX-XX, nr rej.: A-631 z 28.08.1993 i z 15.03.2011: <ul style="list-style-type: none"> ➢ chałupa, drewn., 2 poł. XIX, przeniesiona 1984, nr rej.: 1087 z 19.03.1981 ➢ stajnia kmieca, drewn., 4 ćw. XIX ➢ stodoła z wozownią, drewn., 4 ćw. XIX ➢ chałupa biedniacka, drewn., 1905 ➢ stajenka, drewn., 1905 ➢ wiatrak, drewn., 1945 ➢ kierat, drewn., po 1930 ➢ d. szkoła ludowa, 1 ćw. XX, przeniesiona 2003 ➢ spichrz „solek”, 1898, przeniesiony 1995

Program Rozwoju Powiatu Łańcuckiego do 2030 roku

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ kapliczka, poł. XIX. przeniesiona 2001 ❖ zagroda nr 1620 (898), 2 poł. XIX, nr rej.: 1087 z 19.03.1981: <ul style="list-style-type: none"> ➤ chałupa (przeniesiona do zagrody muzealnej) ❖ wiatrak koźlak, nr 472, 1950, nr rej.: A-990 z 16.11.1976 ❖ wiatrak koźlak, nr 514, 1939, nr rej.: A-942 z 7.05.1977 ❖ dom, drewn., 1895, nr rej.: A-1614 z 30.05.2019
Rakszawa	<p>Rakszawa</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ kościół par. pw. Podwyższenia Krzyża, 1880-82, nr rej.: A-433 z 14.10.2010 ❖ dzwonnica, 1889, nr rej.: j.w. ❖ karczma, drewn., 1 ćw. XIX, nr rej.: A-26 z 21.09.2000 ❖ budynek gospodarczy, drewn., 1 ćw. XX, nr rej.: j.w. ❖ dom, nr 1644, 1912, nr rej.: A-1209 z 30.12.2013 <p>Wydrze - Julin</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ zespół myśliwski, 1880, nr rej.: A-841 z 26.06.1979, z 16.12.1996 i z 19.10.2007: <ul style="list-style-type: none"> ➤ pałacyk myśliwski, drewn. ➤ służbówka, drewn. ➤ kuchnia, drewn. ➤ lodownia, drewn. ➤ park ➤ aleja modrzewiowa, nr rej.: 16-ZP z 24.10.1948 ❖ zespół folwarczny „Brzóza”, nr rej.: 1206 z 4.09.1989 oraz 1218 z 8.06.1990: <ul style="list-style-type: none"> ➤ budynek folwarczny, 1846 ➤ rządówka, 1908 ➤ stodoła, drewn.-mur., 1920 ❖ kapliczka, drewn., 2 poł. XIX, nr rej.: A-243 z 15.01.2008
Żołyńia	<p>Brzóza Stadnicka</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ spichlerz, pocz. XIX, nr rej.: A-910 z 1.06.1976 <p>Żołyńia</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ kapliczka u zbiegu dróg do Żołyńi i Sokołowa, XIX, nr rej.: A-1063 z 22.08.1968 ❖ kapliczka z sygnaturką, 1860, nr rej.: 368 z 19.08.1968 ❖ dom, Rynek 15, 2 poł. XIX, nr rej.: A-1203 z 8.10.1984 ❖ dom, Rynek 16, 2 poł. XIX, nr rej.: A-822 z 8.10.1984 ❖ młyn wodny, drewn., XIX/XX, nr rej.: 1064 z 29.09.1980

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Przemyślu, wuozprzemysl.pl/rejestr-zabytkow.html

Podsumowanie

W powiecie łańcuckim liczne zabytki w połączeniu z walorami przyrodniczymi oraz krajobrazowymi dają duże możliwości dla rozwoju zarówno turystyki kulturalnej, jak i aktywnej.

W 2021r. wskaźniki nasycenia bazą turystyczną i intensywności ruchu turystycznego były znacznie niższe od średniej dla województwa podkarpackiego. Jedynie gmina miejska Łańcut wyróżnia się pozytywnie.

Aby w pełni wykorzystać potencjał turystyczny powiatu łańcuckiego niezbędne jest podjęcie działań zmierzających do uatrakcyjnienia oferty turystycznej regionu, m.in. poprzez rozbudowę bazy noclegowej, rozbudowanie systemu informacji turystycznej, rewitalizację zasobów dziedzictwa kulturowego, organizację imprez kulturalnych oraz promocję regionu zarówno na rynku krajowym jak i zagranicznym.

2.1.6. Rynek pracy

W 2021r. wskaźnik liczby osób pracujących w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w powiecie łańcuckim wyniósł 175 i był znacznie niższy od średniej dla województwa, która wyniosła 224. Wskaźnik ten zwiększył się w porównaniu do 2016 r., kiedy wynosił 152 (15,1%). Najwyższe wartości wskaźnika liczby osób pracujących w przeliczeniu na 1000 mieszkańców osiągnęła gmina miejska Łańcut (342-401), zaś najniższe gmina wiejska Markowa (81-91). W porównaniu do powiatu przeworskiego (159) i leżajskiego (150), powiat łańcucki w 2021r. osiągnął wyższy wskaźnik liczby osób pracujących w przeliczeniu na 1000 mieszkańców.

Tabela 24. Liczba pracujących na 1000 ludności w latach 2016-2021

Samorząd	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	os.	os.	os.	os.	os.	os.
Województwo podkarpackie	207	213	217	221	219	224
Powiat łańcucki	152	158	164	167	168	175
Łańcut (miasto)	342	361	375	388	386	401
Białobrzegi	109	128	132	132	133	144
Czarna	93	92	100	111	110	120
Łańcut	91	90	91	86	88	94
Markowa	81	74	78	79	85	91
Rakszawa	130	144	158	154	148	147
Żołynia	97	99	91	97	102	101
Powiat leżajski	143	138	141	143	143	150
Powiat przeworski	141	143	147	151	155	159

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

W latach 2019-2021 spadła liczba pracujących w powiecie łańcuckim o 24,99%. Zgodnie z danymi GUS na koniec 2021r. w powiecie łańcuckim zdecydowanie najwięcej osób zatrudnionych jest w przemyśle i budownictwie (32,83%), następnie w pozostałych usługach (28,57%) oraz w sektorze rolnictwa i leśnictwa (19,42%), a następnie sektorze „handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia; informacja i komunikacja” (18,13%). Liczba kobiet i mężczyzn pracujących jest zbliżona, z niewielką przewagą kobiet. Znaczne różnice według płci występują w podziale na poszczególne sektory. Kobiety stanowią:

- ❖ 74,4% ogółu pracujących w sektorze pozostałe usługi,
- ❖ 70,8% ogółu pracujących w sektorze działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości,

Program Rozwoju Powiatu Łańcuckiego do 2030 roku

- ❖ 50,8% ogółu pracujących w sektorze rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo
- ❖ 50,2% handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia; informacja i komunikacja.

Mężczyźni przeważają jedynie w sektorze: przemysł i budownictwo (71,2% ogółu pracujących w sektorze). Na przestrzeni lat 2019-2021 liczba pracujących mężczyzn spadła o 2410 osób (21,6%), zaś kobiet o 3459 osób (28,0%). Najwyższy spadek zatrudnienia w badanym okresie nastąpił w sektorze rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (6527 osób, co stanowi spadek o 65,6%).

Tabela 25. Pracujący wg grup sekcji i płci w powiatach w latach 2019-2021

Samorząd	ogółem			mężczyźni			kobiety		
	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021
<i>Ogółem</i>									
Województwo podkarpackie	728 694	545 011	551 927	365 021	281 454	284 210	363 673	263 557	267 717
Powiat łańcucki	23 479	17 015	17 610	11 139	8 446	8 729	12 340	8 569	8 881
<i>Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo</i>									
Województwo podkarpackie	257 979	83 494	83 336	121 068	42 552	42 409	136 911	40 942	40 927
Powiat łańcucki	9 946	3 428	3 419	4 585	1 688	1 683	5 361	1 740	1 736
<i>Przemysł i budownictwo</i>									
Województwo podkarpackie	187 113	183 689	188 271	138 418	136 161	138 517	48 695	47 528	49 754
Powiat łańcucki	4 826	5 598	5 781	3 326	4 034	4 115	1 500	1 564	1 666
<i>Handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia; informacja i komunikacja</i>									
Województwo podkarpackie	99 049	97 566	99 442	50 017	49 441	50 364	49 032	48 125	49 078
Powiat łańcucki	3 067	2 908	3 193	1 540	1 439	1 589	1 527	1 469	1 604
<i>Działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości</i>									
Województwo podkarpackie	11 138	9 742	9 357	3 749	3 380	3 327	7 389	6 362	6 030
Powiat łańcucki	199	187	185	49	50	54	150	137	131
<i>Pozostałe usługi</i>									
Województwo podkarpackie	173 415	170 520	171 521	51 769	49 920	49 593	121 646	120 600	121 928
Powiat łańcucki	5 441	4 894	5 032	1 639	1 235	1 288	3 802	3 659	3 744

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Zgodnie z danymi Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Rzeszowie stopa bezrobocia rejestrowanego województwa podkarpackiego według stanu na koniec grudnia 2022 r. wyniosła

8,8%, zaś w powiecie łańcuckim 10,0%. Wg danych liczbowych było to 2629 osób, z czego 1280 osób stanowiły kobiety (48,7%), zaś mężczyźni to 1349 osób (51,3%).

Wskaźniki udziału bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym ze względu na płeć w 2021r. w powiecie łańcuckim wyniosły: dla kobiet 7,4, a dla mężczyzn 6,5 i były wyższe od średniej województwa podkarpackiego, które wyniosły odpowiednio 7,1 i 5,4. W przyrównaniu do powiatu leżajskiego i przeworskiego wartości tego wskaźnika zarówno dla mężczyzn jak i dla kobiet były znacząco niższe. Najniższe wskaźniki udziału bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym ze względu na płeć uzyskała gmina Markowa, dla kobiet 6,0, a dla mężczyzn 5,8, zaś najwyższe miała gmina wiejska Rakszawa, dla kobiet 10,1, a dla mężczyzn 8,4.

Tabela 26. Udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym ze względu na płeć w latach 2017-2021 (%)

Samorząd	Mężczyźni					Kobiety				
	2017	2018	2019	2020	2021	2017	2018	2019	2020	2021
Województwo podkarpackie	6,0	5,4	5,0	6,1	5,4	7,8	7,3	6,6	7,8	7,1
Powiat łańcucki	7,0	6,5	6,0	7,1	6,5	7,5	7,7	6,7	8,1	7,4
Łańcut (miasto)	6,7	6,0	5,7	6,8	5,8	7,2	7,1	6,1	7,6	6,6
Białobrzegi	6,1	6,8	6,5	6,9	6,3	8,8	8,4	7,9	7,6	7,0
Czarna	7,6	7,5	6,4	7,8	6,9	8,5	8,2	6,9	9,0	8,3
Łańcut	6,3	5,8	5,2	6,8	6,3	6,1	7,0	5,6	7,2	6,5
Markowa	7,0	6,3	5,9	6,1	5,8	6,7	7,2	6,7	7,5	6,0
Rakszawa	9,3	8,3	7,3	8,0	8,4	10,5	9,7	8,3	10,9	10,1
Żołynia	7,4	6,3	7,0	7,7	6,9	7,4	8,6	7,5	9,1	9,0
Powiat przeworski	7,8	6,8	6,7	7,2	6,7	11,5	10,2	9,8	10,8	10,3
Powiat leżajski	8,4	7,7	6,9	8,5	8,0	9,9	9,4	8,9	10,7	10,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

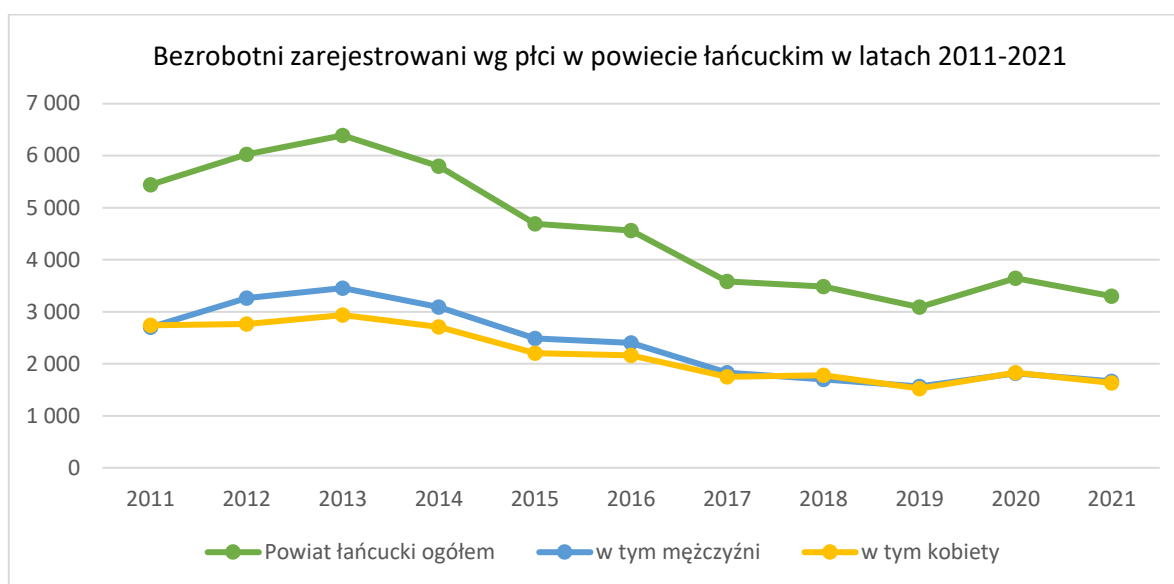
Na przestrzeni lat 2011-2021 liczba osób bezrobotnych w powiecie łańcuckim charakteryzowała się tendencją spadkową. W analizowanym okresie liczba bezrobotnych spadła o 39,4% (z 5442 do 3297 osób).

Tabela 27. Bezrobotni zarejestrowani według płci w powiecie łańcuckim w latach 2011-2021

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Powiat łańcucki ogółem	5442	6027	6391	5800	4691	4561	3580	3482	3089	3644	3297
w tym mężczyźni	2705	3264	3455	3091	2489	2399	1832	1701	1565	1818	1662
w tym kobiety	2737	2763	2936	2709	2202	2162	1748	1781	1524	1826	1635

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Wykres 15. Bezrobotni zarejestrowani wg płci w powiecie łańcuckim w latach 2011-2021

Zgodnie z danymi GUS na koniec 2021r. największy odsetek osób bezrobotnych dotyczył grupy wiekowej 25-34 lata – 29,3%. Z kolei w województwie podkarpackim kształtował się on na poziomie 28,3%. Wysokim wskaźnikiem bezrobocia cechuje się również grupa wiekowa 35-44 lata i stanowi 25,1%. W latach 2019-2021 spadł udział osób bezrobotnych w grupie wiekowej 24 lata i mniej (1,2 pp.), 25-34 (0,8 pp.), a także 55 lat i więcej (0,4 pp.), zaś wzrósł w grupach: 35-44 (1,8 pp.), 45-54 lata (0,7 pp.).

Tabela 28. Bezrobotni według wieku w latach 2019-2021

Samorząd	2019		2020		2021	
	osoba	%	osoba	%	osoba	%
ogółem						
Woj. podkarpackie	75 455	100%	87 326	100%	77 291	100%
Powiat łańcucki	3 089	100%	3 644	100%	3 297	100%
24 lata i mniej						
Woj. podkarpackie	10 295	13,6%	12 015	13,8%	9 878	12,8%
Powiat łańcucki	477	15,4%	534	14,7%	468	14,2%
25-34 lata						
Woj. podkarpackie	22 239	29,5%	25 540	30,1%	21 884	28,3%
Powiat łańcucki	930	30,1%	1 098	30,1%	967	29,3%
35-44 lata						
Woj. podkarpackie	17 848	23,7%	21 315	24,4%	19 369	25,1%
Powiat łańcucki	719	23,3%	890	24,4%	826	25,1%
45-54 lata						
Woj. podkarpackie	13 553	18,0%	15 713	18,0%	14 464	18,7%
Powiat łańcucki	508	16,4%	611	16,8%	565	17,1%
55 lat i więcej						
Woj. podkarpackie	11 520	15,3%	12 743	14,6%	11 696	15,1%
Powiat łańcucki	455	14,7%	511	14,0%	471	14,3%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Zgodnie z podziałem bezrobotnych ze względu na okres pozostawania bezrobotnym w powiecie łańcuckim największą grupę stanowią osoby nie posiadające pracy od 3 miesięcy i mniej oraz powyżej 2 lat. W 2021r. w powiecie łańcuckim na 3 297 bezrobotnych 51,6% stanowią osoby, które pozostają bez pracy powyżej 1 roku.

Tabela 29. Bezrobotni według okresu pozostawania bezrobotnym w latach 2019-2021

Samorząd	2019		2020		2021	
	osoba	%	osoba	%	osoba	%
ogółem						
Woj. podkarpackie	75 455	100%	87 326	100%	77 291	100%
Powiat łańcucki	3 089	100%	3 644	100%	3 297	100%
3 miesiące i mniej						
Woj. podkarpackie	20 782	27,5%	18 518	21,2%	17 048	22,1%
Powiat łańcucki	882	28,6%	784	21,5%	752	22,8%
3-6 miesięcy						
Woj. podkarpackie	10 484	13,9%	12 060	13,8%	9 324	12,1%
Powiat łańcucki	447	14,5%	529	14,5%	412	12,5%
6-12 miesięcy						
Woj. podkarpackie	10 726	14,2%	16 194	18,5%	10 257	13,3%
Powiat łańcucki	448	14,5%	722	19,8%	433	13,1%
powyżej 12 miesięcy*						
Woj. podkarpackie	33 463	44,3%	40 554	46,4%	40 662	52,6%
Powiat łańcucki	1 312	42,5%	1 609	44,2%	1 700	51,6%
*w tym 12-24 miesięcy						
Woj. podkarpackie	10 981	14,6%	15 806	18,1%	13 909	18,0%
Powiat łańcucki	442	14,3%	668	18,3%	638	19,4%
*w tym powyżej 24 miesięcy						
Woj. podkarpackie	22 482	29,8%	24 748	28,3%	26 753	34,6%
Powiat łańcucki	870	28,2%	941	25,8%	1 062	32,2%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

W 2021r. analiza struktury bezrobotnych ze względu na miejsce zamieszkania wykazała, iż najwyższy udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym był w gminie wiejskiej Rakszawa (9,2%) i gminie wiejskiej Żołynia (7,9%). W latach 2019-2021 w niemal wszystkich gminach powiatu łańcuckiego wzrosła stopa bezrobocia. W dwóch gminach ten wzrost był powyżej 1 pp. w gminie Rakszawa (+1,4 pp.) oraz gminie wiejskiej Łańcut (+1,0 pp.). Jedynie w dwóch gminach stopa bezrobocia uległa zmniejszeniu - w gminie Białobrzezi (-0,5 pp.) oraz w gminie Markowa (-0,4 pp.).

Tabela 30. Bezrobotni według miejsca zamieszkania w latach 2019-2022

Samorząd	2019	2020	2021	2022
Województwo podkarpackie	75 455	87 326	77 291	69 046
Powiat łańcucki	3 089	3 644	3 297	2 629
Łańcut (miasto)	612	738	628	562
Białobrzegi	379	378	344	285
Czarna	491	614	552	396
Łańcut	704	897	822	625
Markowa	248	260	223	166
Rakszawa	347	405	398	325
Żołyń	308	352	330	270

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Tabela 31. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2019-2021 (%)

Samorząd	2019	2020	2021
Województwo podkarpackie	5,8	6,9	6,2
Powiat łańcucki	6,3	7,6	6,9
Łańcut (miasto)	5,9	7,2	6,2
Białobrzegi	7,1	7,2	6,6
Czarna	6,7	8,4	7,6
Łańcut	5,4	7,0	6,4
Markowa	6,3	6,8	5,9
Rakszawa	7,8	9,3	9,2
Żołyń	7,2	8,4	7,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Zgodnie z opracowaniem Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Rzeszowie pn. „Barometr zawodów 2021. Raport podsumowujący badanie w województwie podkarpackim”, rynek pracy w powiecie łańcuckim w niektórych zawodach od kilku lat jest wysoce nadwyżkowy (np. architekt krajobrazu, biolog, biotechnolog, biochemik, ekonomista, filozof, historyk, politolog i kulturoznawca, fizjoterapeuta i masażysta, monter elektronik, prawnik, psycholog i psychoterapeuta, specjalista administracji publicznej, specjalista elektroniki, automatyki i robotyki).

Do zawodów deficytowych na terenie powiatu łańcuckiego, na przełomie III i IV kwartału 2020 roku należały m.in.:

- administrator stron internetowych,
- betoniarz i zbrojarz,
- blacharz i lakiernik samochodowy,
- brukarz,
- cieśla i stolarz budowlany,
- dekarz i blacharz budowlany,
- diagnosta samochodowy,
- inżynier budownictwa,

- kelner i barman,
- kierowca samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych,
- kierownik budowy,
- kierownik ds. produkcji,
- kierownik ds. zarządzania i obsługi biznesu,
- krawiec i pracownik produkcji odzieży,
- lakiernik,
- lekarz,
- logopeda i audiofonolog,
- magazynier,
- masarz i przetwórcza ryb,
- mechanik pojazdów samochodowych,
- murarz i tynkarz,
- nauczyciel praktycznej nauki zawodu,
- nauczyciel przedmiotów zawodowych,
- nauczyciel szkół specjalnych i oddziałów integracyjnych,
- ogrodnik i sadownik,
- operator i mechanik sprzętu do robót ziemnych,
- operator maszyn rolniczych i ogrodniczych,
- operator urządzeń dźwigowo-transportowych,
- opiekun osoby starszej lub niepełnosprawnej,
- piekarz,
- pielęgniarz i położna,
- pracownik ds. techniki dentystycznej,
- pracownik przetwórstwa metali,
- pracownik robót wykończeniowych w budownictwie,
- pracownik socjalny,
- projektant i administrator baz danych, programista,
- projektant wzornictwa przemysłowego i operator CAD,
- ratownik medyczny,
- robotnik budowlany,
- robotnik obróbki drewna i stolarz,
- rolnik i hodowca,
- samodzielny księgowy,
- spawacz,
- specjalista ds. organizacji produkcji,
- szef kuchni,
- ślusarz,
- tapicer.

W latach 2020 - 2021 odnotowano zjawisko pandemii, które wpłynęło na sytuację na rynku pracy. Nastąpił znaczny spadek ofert pracy zgłoszonych do publicznego pośrednictwa Powiatowych Urzędów Pracy. Jednocześnie zjawisko braku pracowników w niektórych sektorach gospodarki uległo znacznemu nasileniu, co dotyczyło np. rolnictwa.

Średnia liczba bezrobotnych przypadających na jedno wolne miejsce pracy i aktywizacji zawodowej (w miesiącu) w 2022r. w powiecie łańcuckim wyniosła 56 i jest wyższa zarówno od

średniej dla województwa podkarpackiego (28), jak i powiatu przeworskiego (24) oraz powiatu leżajskiego (37).

2.1.6.1. Promocja zatrudnienia

W województwie podkarpackim w I półroczu 2022 r. środki z Funduszu Pracy na aktywne formy promocji zatrudnienia i przeciwdziałania bezrobociu oraz interwencję, w związku z pandemią w ramach pomocy dla pracodawców, wydatkowano łącznie 214,77 mln zł, jest to kwota o wiele niższa, niż w roku poprzednim, kiedy wynosiła 366,20 mln zł.

Tabela 32. Wydatki realizowane z Funduszu Pracy w województwie podkarpackim w I półroczu 2021 r. oraz w I półroczu 2022 r. (w mln zł)

Kategorie wydatków	I półrocze 2021	% do ogółem	I półrocze 2022	% do ogółem
Ogółem	366,20	100,0	214,77	100,0
Zasiłki dla bezrobotnych	103,19	28,2	85,37	39,7
Formy wsparcia zatrudnienia (ogółem)	249,71	68,20	116,04	54,0
Aktywne formy promocji zatrudnienia	89,94	24,6	114,68	53,4
<i>z aktywnych form:</i>				
- staże	28,92	7,9	32,42	15,1
- szkolenia	0,73	0,2	1,30	0,6
- prace interwencyjne	8,72	2,4	11,20	5,2
- roboty publiczne	6,42	1,8	9,96	4,6
- środki na podjęcie działalności gospodarczej	23,11	6,3	27,77	12,9
- środki dla pracodawców na wyposażenie i doposażenie stanowisk pracy	11,21	3,1	19,87	9,3
- stypendia i składki na ubezpieczenia społeczne	0,61	0,2	0,86	0,4
Pozostałe aktywne formy	10,22	2,8	11,30	5,3
Środki wydatkowane z Funduszu Pracy w ramach interwencji w związku z COVID-19 (ogółem)	159,77	43,63	1,36	0,6
Inne	13,30	3,6	13,36	6,2

Źródło: „Analiza sytuacji na rynku pracy w województwie podkarpackim w I półroczu 2022 r.”, Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie, Rzeszów 2022

Największa liczba osób objętych wsparciem w ramach aktywnych form promocji zatrudnienia w I półroczu 2022 r. w województwie podkarpackim, powiecie łańcuckim, leżajskim i przeworskim to liczba bezrobotnych skierowanych na staż, odpowiednio 4 612 (42,4% osób objętych wsparciem), 171 (37% osób objętych wsparciem), 338 (42,5% osób objętych wsparciem), 350 (53,6% osób objętych wsparciem).

Tabela 33. Liczba osób objętych wsparciem w ramach aktywnych form promocji zatrudnienia w okresie I półrocza 2022 r.

Aktywne formy promocji zatrudnienia	Województwo podkarpackie		Powiat łańcucki		Powiat przeworski		Powiat leżajski	
	os.	%	os.	%	os.	%	os.	%
Osoby zatrudnione przy pracach interwencyjnych	2 178	20,1	72	15,6	196	24,7	44	6,7
Osoby zatrudnione przy robotach publicznych	1 371	12,6	84	18,2	139	17,5	121	18,5
Bezrobotni skierowani na staż	4 612	42,4	171	37,0	338	42,5	350	53,6
Bezrobotni, którzy rozpoczęli prace społecznie użyteczne	519	4,8	32	6,9	52	6,5	30	4,6
Bezrobotni, którzy podjęli działalność gospodarczą	1 066	9,8	53	11,5	36	4,5	55	8,4
Podjęcia pracy w ramach refundacji kosztów utworzenia stan. pracy	1 119	10,3	50	10,8	34	4,3	53	8,2
Razem	10 865	100%	462	100%	795	100%	653	100%

Źródło: „Analiza sytuacji na rynku pracy w województwie podkarpackim w I półroczu 2022 r.”, Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie, Rzeszów 2022

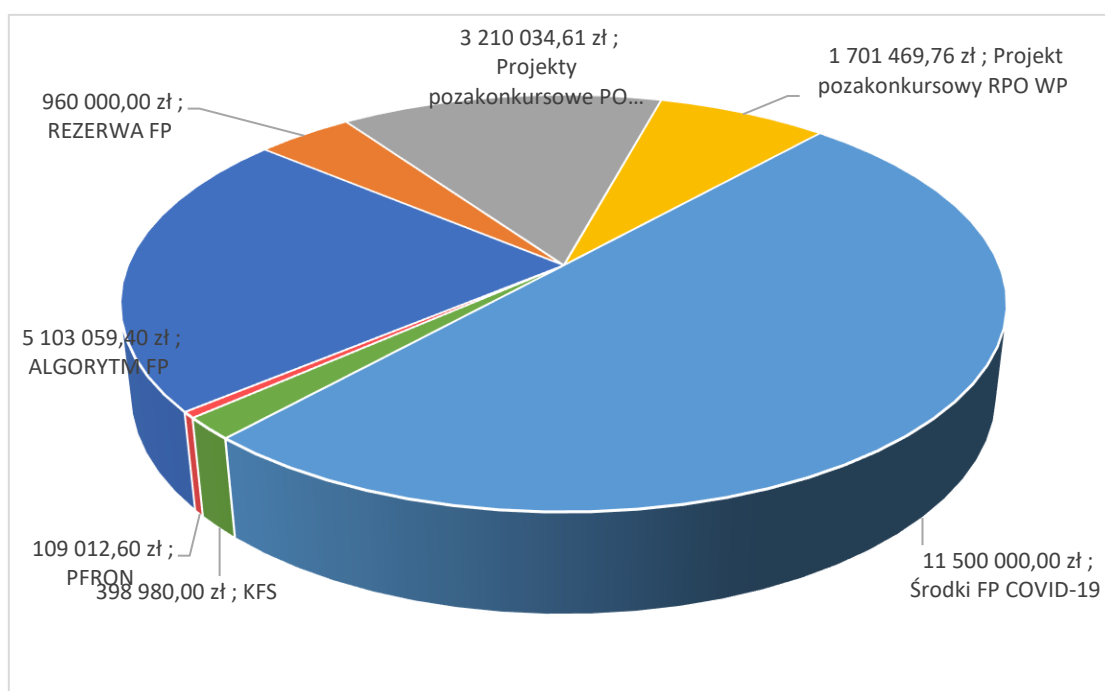
Środki finansowe będące w dyspozycji PUP w Łańcucie w 2021 r. dały możliwość stworzenia szerokiej palety programów rynku pracy skierowanych do osób bezrobotnych oraz pracodawców w formie subsydiów płacowych. W celu złagodzenia negatywnych skutków pandemii COVID-19 PUP kontynuował realizację zadań mających na celu wsparcie przedsiębiorstw, organizacji pozarządowych i kościelnych osób prawnych. W 2021 roku PUP Łańcut otrzymał środki finansowe z: Funduszu Pracy, Europejskiego Funduszu Społecznego, Krajowego Funduszu Szkoleniowego oraz Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w łącznej wysokości 22 982 556,37 zł.

Tabela 34. Źródła finansowania działań PUP w 2021 r.

Źródło pochodzenia środków finansowych	Kwota otrzymanych środków (zł)
Algorytm FP	5 103 059,40
Rezerwa Ministra FP	960 000,00
Projekty pozakonkursowe PO WER	3 210 034,61
Projekt pozakonkursowy RPO WP	1 701 469,76
Środki FP COVID-19 w tym: PO WER -	11 500 000,00 206 321,66
KFS	398 980,00
PFRON	109 012,60
RAZEM	22 982 556,37

Źródło: Sprawozdanie z działalności Powiatowego Urzędu Pracy w Łańcucie za 2021r.

Wykres 16. Struktura źródeł finansowania działań PUP w 2021 r.

Źródło: Sprawozdanie z działalności Powiatowego Urzędu Pracy w Łańcucie za 2021r.

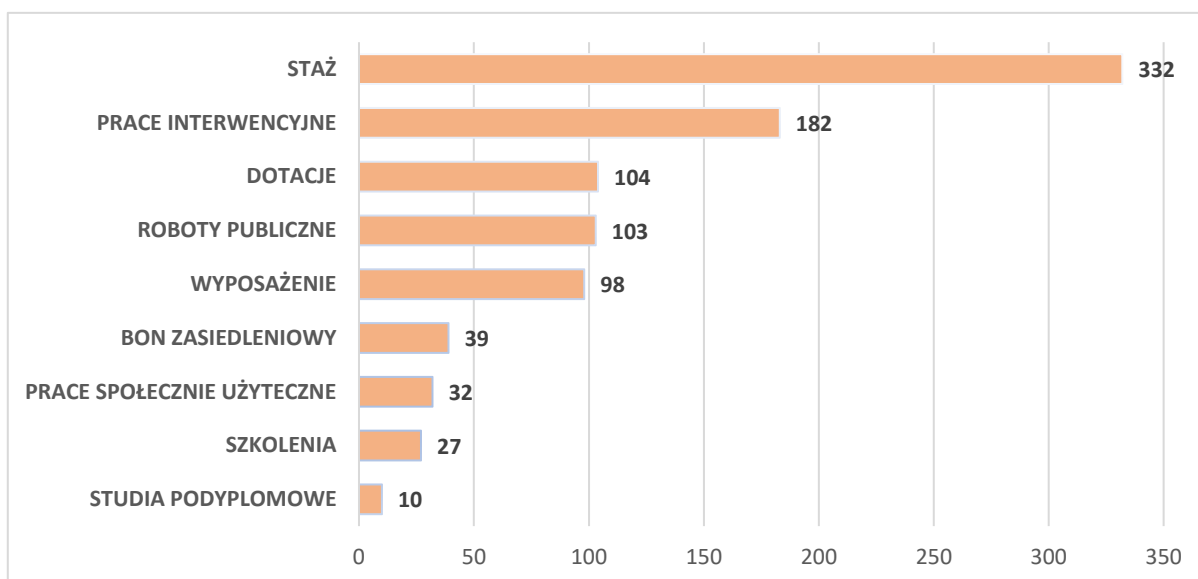
W 2021 r. objęto wsparciem 927 osób bezrobotnych z terenu Powiatu Łańcuckiego. Najpopularniejszymi instrumentami wsparcia okazały się staże, prace interwencyjne, tworzenie przez pracodawców nowych miejsc zatrudnienia w ramach refundacji kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy oraz podejmowanie działalności gospodarczej w oparciu o środki przeznaczone na ten cel.

Tabela 35. Liczba skierowanych osób bezrobotnych na poszczególne formy wsparcia w 2021 r.

Forma wsparcia	Liczba skierowanych osób
Staż	332
Prace interwencyjne	182
Roboty publiczne	103
Dotacje	104
Prace społecznie użyteczne	32
Wyposażenie	98
Szkolenia	27
Studia podyplomowe	10
Bon zasiedleniowy	39
RAZEM	927

Źródło: Sprawozdanie z działalności Powiatowego Urzędu Pracy w Łańcucie za 2021r.

Wykres 17. Uczestnicy realizowanych programów rynku pracy w 2021 r.

Źródło: Sprawozdanie z działalności Powiatowego Urzędu Pracy w Łańcucie za 2021r.

Wydatki poniesione przez PUP Łańcut w 2021 roku:

1. Programy finansowane z FP i EFS	10 964 558,60 zł
2. Zadania COVID-19	5 789 141,14 zł
3. Zadania realizowane w ramach KFS	398 979,60 zł
4. Programy realizowane z PFRON	109 012,60 zł
Razem	17 261 691,94 zł

2.1.6.2. Wynagrodzenia

W powiecie łańcuckim przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 2021r. wyniosło 4 735,69 zł i było zdecydowanie niższe od średniej krajowej (6 001,02 zł) i wojewódzkiej (5 172,11 zł) oraz niewiele niższe od średniej dla powiatu leżajskiego (4 829,48 zł) a także nieco wyższe od średniej dla powiatu przeworskiego (4 697,54 zł). Na przestrzeni lat 2010-2021 średnie wynagrodzenie miesięczne wzrosło w powiecie o 88,4%, a w województwie podkarpackim o 79,7%.

Tabela 36. Miesięczne wynagrodzenia brutto w powiecie łańcuckim i w województwie podkarpackim w latach 2010-2021 (zł)

	Województwo podkarpackie	Powiat łańcucki
2010	2 877,43	2 514,28
2011	3 023,21	2 705,71
2012	3 152,36	2 818,62
2013	3 282,69	2 890,03
2014	3 412,30	3 008,61

Program Rozwoju Powiatu Łańcuckiego do 2030 roku

2015	3 527,62	3 115,76
2016	3 653,67	3 236,11
2017	3 837,17	3 414,92
2018	4 089,81	3 621,06
2019	4 388,16	3 896,00
2020	4 707,81	4 327,10
2021	5 172,11	4 735,69

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

W województwie podkarpackim w 2021r. zarabiało się jedynie 86,2% średniej krajowej, a w powiecie łańcuckim tylko 78,9% średniej krajowej. W porównaniu do 2010r. relacja średniej płacy w powiecie łańcuckim do średniej w Polsce uległa poprawie o 5,7 pp.(z 73,2% do 78,9%), zaś dla województwa o 2,4 pp. (z83,8% do 86,2%)

Tabela 37. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w relacji do średniej krajowej (Polska=100) w powiecie łańcuckim i w województwie podkarpackim w latach 2010-2021 (%)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Województwo podkarpackie	83,8	83,4	84,2	84,7	85,2	85,0	85,2	84,7	84,6	84,7	85,2	86,2
Powiat łańcucki	73,2	74,6	75,3	74,5	75,1	75,1	75,4	75,4	74,9	75,2	78,3	78,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Podsumowanie

W powiecie łańcuckim rynek pracy charakteryzuje się niskim wskaźnikiem zatrudnienia (znacznie niższym niż w województwie podkarpackim) oraz stopą bezrobocia tylko nieznacznie wyższą od wskaźnika dla województwa podkarpackiego. W latach 2011-2021 liczba osób bezrobotnych spadła, co należy odczytywać pozytywnie.

Największy odsetek wśród bezrobotnych stanowiła grupa wiekowa 25-34 lata oraz grupa osób pozostających bez pracy powyżej 2 lat.

Najpopularniejszymi instrumentami wsparcia rynku pracy okazały się staże, prace interwencyjne, tworzenie przez pracodawców nowych miejsc zatrudnienia w ramach refundacji kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy oraz podejmowanie działalności gospodarczej w oparciu o środki przeznaczone na ten cel. W porównaniu do danych dla województwa podkarpackiego, w powiecie łańcuckim większy odsetek bezrobotnych kierowano na staże oraz do zatrudnienia przy pracach interwencyjnych.

Wskaźniki bezrobocia w powiecie łańcuckim w latach objętych strategią będą mogły charakteryzować się trendem pozytywnym pod warunkiem wdrożenia działań m.in. w zakresie wspierania istniejących oraz powstawania nowych firm i nowych miejsc pracy, organizowania aktywnych form zwalczania bezrobocia, podnoszenia kwalifikacji zawodowych mieszkańców.

2.1.7. Pomoc społeczna i ochrona zdrowia

2.1.7.1. Pomoc społeczna

W 2021r. w powiecie łańcuckim ze środowiskowej pomocy społecznej korzystało 1 419 gospodarstw domowych, w których mieszkało 3 334 osób. W porównaniu do 2017 r. liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej spadła o 30,6%, a liczba osób zamieszkujących w tych gospodarstwach spadła o 40,7%. Najwięcej gospodarstw korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej było w gminie miejskiej Łańcut (293) oraz gminie Rakszawa (244) i Czarna (239).

Tabela 38. Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej 2017 - 2021

Samorząd	2017	2018	2019	2020	2021
Województwo podkarpackie	60 507	56 228	51 608	46 900	42 376
Powiat łańcucki	2 044	1 848	1 622	1 454	1 419
Łańcut (miasto)	415	366	342	302	293
Białobrzegi	152	140	141	128	111
Czarna	281	268	250	222	239
Łańcut	395	337	263	206	189
Markowa	210	215	186	171	182
Rakszawa	356	210	262	246	244
Żołyńia	235	212	178	179	161

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

W województwie podkarpackim w 2021r. udział osób w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej wyniósł 4,8%, zaś w powiecie łańcuckim 4,1%. Największy odsetek osób korzystających z pomocy społecznej odnotowano w gminie wiejskiej Markowa (7,6%), gminie wiejskiej Rakszawa (7,2%), gminie wiejskiej Żołyńia (5,5%) oraz gminie wiejskiej Białobrzegi (5,2%).

Tabela 39. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej w ludności 2017 - 2021 (%)

Samorząd	2017	2018	2019	2020	2021
Województwo podkarpackie	7,8%	7,0%	6,2%	5,5%	4,8%
Powiat łańcucki	7,0%	6,2%	5,3%	4,6%	4,1%
Łańcut (miasto)	5,2%	4,5%	4,4%	3,8%	3,4%
Białobrzegi	4,4%	3,9%	3,8%	3,3%	2,8%
Czarna	6,9%	6,6%	6,1%	5,5%	5,2%
Łańcut	5,8%	4,9%	3,7%	2,6%	2,2%
Markowa	10,7%	10,6%	9,1%	8,2%	7,6%
Rakszawa	12,4%	10,00%	7,8%	7,3%	7,2%
Żołyńia	9,3%	8,4%	6,9%	6,9%	5,5%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

W powiecie łańcuckim oprócz gminnych ośrodków pomocy społecznej działalność prowadzi Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łańcucie, w którego w skład wchodzi także Środowiskowy Dom Samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi. PCPR w Łańcucie prowadzi działalność m. in. w obszarze interwencji kryzysowej, pieczy zastępczej, rehabilitacji społecznej. W Łańcucie funkcjonuje Dom Pomocy Społecznej dla Osób w Podeszłym Wieku oraz dla Osób Niepełnosprawnych Fizycznie obojga płci. Celem działania Domu jest zapewnienie mieszkańcom warunków bezpiecznego i godnego życia, intymności, niezależności dostosowanej do poziomu sprawności i podtrzymywania samodzielności. Dom zapewnia całodobową opiekę oraz zaspokaja niezbędne potrzeby bytowe, edukacyjne, społeczne i religijne na poziomie obowiązującego standardu.

2.1.7.2. Ochrona zdrowia

W powiecie łańcuckim w 2021r. do głównych zasobów w zakresie opieki zdrowotnej należało 38 przychodni. Jednak tylko 10 z nich było podległe pod jednostki samorządu terytorialnego.

Tabela 40. Apteki, przychodnie i porady lekarskie – stan na 2021 r.

Samorząd	Ludność na aptekę ogólnodostępną	Przychodnie	Porady lekarskie	
			Podstawowe	Ambulatoryjne
Województwo podkarpackie	3 301	1 286	8 940 355	13 976 964
Powiat łańcucki	3 232	38	330 018	438 795
Łańcut (miasto)	1 608	13	139 242	239 391
Białobrzegi	8 684	2	16 956	18 376
Czarna	3 987	3	26 892	26 892
Łańcut	7 257	9	54 901	59 117
Markowa	3 183	4	20 814	21 313
Rakiszawa	3 648	2	18 007	18 289
Żołynia	2 342	5	53 206	55 417

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Wskaźnik liczby mieszkańców na aptekę ogólnodostępną w 2021r. w powiecie łańcuckim wyniósł 3 232 i był nieco niższy od wskaźnika dla województwa podkarpackiego (3 301), przy czym jedynie w trzech gminach wysokość wskaźnika liczby mieszkańców na aptekę ogólnodostępną był poniżej średniej dla województwa podkarpackiego i powiatu łańcuckiego. W najgorszej sytuacji pod względem dostępności do apteki są: gmina wiejska Białobrzegi oraz gmina wiejska Łańcut. Dostępność usług medycznych jest niższa niż średnia w województwie podkarpackim, ze względu na liczbę lekarzy, lekarzy dentyistów oraz pielęgniarek i położnych, których liczba w przeliczeniu na mieszkańców jest mniejsza. W porównaniu do powiatu leżajskiego i przeworskiego dostępność do lekarzy w powiecie łańcuckim jest nieco wyższa lub porównywalna w szczególności do powiatu Leżajskiego.

Tabela 41. Lekarze i lekarze dentyści na 10 tys. mieszkańców

Samorząd	Lekarze						Lekarze dentyści					
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Województwo podkarpackie	43,1	44,1	45,7	47,3	48,4	30,3	6,2	6,1	6,4	7,0	6,6	8,0
Powiat łańcucki	42,8	42,6	37	30	32,8	24,1	4,0	4,0	4,2	4,9	5,5	6,5
Powiat przeworski	15,6	14,1	15,0	14,7	14,1	17,9	2,4	2,4	3,4	3,4	3,6	5,0
Powiat leżajski	28,4	27,6	30	30,1	30,5	20,9	4,6	4,5	4,3	4,5	4,1	7,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Tabela 42. Pielęgniarki i położne na 10 tys. mieszkańców

Samorząd	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Województwo podkarpackie	74,8	79,0	82,3	84,4	85,2	93,9
Powiat łańcucki	68,0	81,9	80,2	61,4	62,5	72,8
Powiat przeworski	61,2	64,5	63,6	60,2	63,2	74,0
Powiat leżajski	62,3	65,9	68,4	68,8	68,6	76,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

W Łańcucie funkcjonuje **Centrum Medyczne**, które działalność medyczną rozpoczęło od 01 lipca 2009r. Centrum Medyczne sprawuje całodobową opiekę lekarską i pielęgniarską w oddziałach szpitalnych i ratunkowym (oddział chirurgiczny, oddział urazowo-ortopedyczny, oddział chorób wewnętrznych, kliniczny oddział geriatryczny, oddział kardiologiczny, oddział neurologiczny, oddział medycyny paliatywnej, kliniczny oddział chorób zakaźnych, oddział pediatriczny, oddział ginekologiczno-położniczy, oddział neonatologiczny, oddział rehabilitacyjny, oddział rehabilitacji neurologicznej, oddział dzienny rehabilitacji dla dzieci, oddział dzienny rehabilitacji kardiologicznej, kliniczny oddział psychiatryczny dla dzieci i młodzieży oraz oddział dzienny psychiatrii dla dzieci i młodzieży, oddział anestezjologii i blok operacyjny), poradniach specjalistycznych, gabinetach podstawowej opieki zdrowotnej oraz poprzez rehabilitację, profilaktykę i promocję zdrowia.

Szpital św. Michała Archanioła (wchodzący w skład Centrum Medycznego) dysponuje 269 łózkami na 15 oddziałach. Rocznie hospitalizuje średnio 12 000 pacjentów, co stanowi 1/6 mieszkańców powiatu łańcuckiego.

Centrum Medyczne realizuje zadania z zakresu opieki długoterminowej poprzez:

- ❖ Zakład Opiekuńczo-Lecznicy Handzlówka im. Władysława Kluza - jest zakładem opieki długoterminowej dla osób dorosłych o profilu ogólnym, którego celem jest objęcie całodobową opieką osób niewymagających hospitalizacji, które ze względu na zły stan zdrowia i trudną sytuację rodzinną nie mogą przebywać w swoim środowisku domowym. ZOL Handzlówka dysponuje 54 łózkami dla podopiecznych w salach 1,2 i 3 osobowych, z czego większość (33 łóżka) są w pokojach jednoosobowych.
- ❖ Zakład Pielęgniacyjno-Opiekuńczy - jest zakładem stacjonarnym, w którym prowadzi się opiekę całodobową, obejmującą świadczenia o charakterze pielęgniacyjnym, opiekuńczym i rehabilitacyjnym z uwzględnieniem kontynuacji leczenia

farmakologicznego i dietetycznego dla pacjentów niewymagających leczenia szpitalnego. Celem zakładu pielęgnacyjno-opiekuńczego jest przygotowanie rekonwalescenta na powrót do swojego środowiska rodzinnego.¹⁰

Podsumowanie

W 2021 r. w powiecie łańcuckim udział osób zamieszkujących w gospodarstwach domowych korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w ludności ogółem jest niższy w województwie podkarpackim, przy czym występuje znaczne zróżnicowanie pomiędzy gminami powiatu. W czterech gminach wiejskich powiatu łańcuckiego odsetek ten jest wyższy od średniej dla województwa (gminy czarna, Markowa, Rakszawa i Żołyńia). Około 4,1% mieszkańców powiatu łańcuckiego zamieszkuje w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej.

Dostępność aptek w powiecie łańcuckim jest na poziomie średniej dla województwa podkarpackiego. Dostępność usług ochrony zdrowia w powiecie łańcuckim jest znacznie wyższa w stosunku do powiatu przeworskiego i porównywalna z powiatem leżajskim. Niemniej jednak jest ona niższa od średniej dla województwa.

2.1.8. Oświata i kultura

2.1.8.1. Oświata

Przeanalizowano placówki oświatowe w powiecie łańcuckim na wszystkich szczeblach edukacyjnych, rozpoczynając od żłobków i przedszkoli, poprzez szkoły podstawowe aż po placówki ponadpodstawowe.

Żłobki i kluby dziecięce

Tabela 43. Liczba żłobków i klubów dziecięcych w gminach powiatu łańcuckiego w 2023 roku

Samorząd	Żłobki i kluby dziecięce
	2023
Powiat łańcucki	12
Łańcut (miasto)	7
Białobrzegi	0
Czarna	0
Łańcut (gmina wiejska)	2
Markowa	1
Rakszawa	2
Żołyńia	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Portalu Informacyjno-Uslugowego „emp@tia”, prowadzonego przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej

¹⁰ Źródło: Oficjalna strona internetowa Centrum Medycznego w Łańcucie (www.cm-lancut.pl)

Według „Rejestru żłobków i klubów dziecięcych”, prowadzonego przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej, w powiecie łańcuckim jest 12 placówek sprawujących opiekę na dziećmi do 3 roku życia, najwięcej w mieście Łańcucie (7). Gminy wiejskie, na terenie których nie ma żłobków to: Białobrzegi, Czarna oraz Żołyńia.

Przedszkola

Według danych GUS liczba przedszkoli w powiecie łańcuckim wzrosła w okresie 2017-2021. Poniższa tabela przedstawia jak kształtuje się liczba przedszkoli w latach 2017-2021.

Tabela 44. Liczba przedszkoli w latach 2017-2021

Samorząd	Przedszkola				
	2017	2018	2019	2020	2021
Województwo podkarpackie	1 529	1 527	1 534	1 518	1 518
Powiat leżajski	36	37	36	36	36
Powiat przeworski	77	72	62	56	57
Powiat łańcucki	49	52	56	55	56
Łańcut (miasto)	10	11	14	14	13
Białobrzegi	7	7	7	6	6
Czarna	7	7	7	7	7
Łańcut (wieś)	11	13	13	13	15
Markowa	5	5	5	5	5
Rakszawa	6	6	6	6	6
Żołyńia	3	3	4	4	4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

W analizowanym okresie najwięcej przedszkoli powstało w mieście Łańcucie oraz gminie wiejskiej Łańcut. Biorąc po uwagę liczbę przedszkoli w porównaniu powiatu łańcuckiego (56 przedszkoli) z ościennymi: leżajskim (36 przedszkoli) i przeworskim (57 przedszkoli), wynik jest zadowalający.

Tabela 45. Dzieci (3-6 lat) objęte wychowaniem przedszkolnym w latach 2017-2021

Samorząd	Dzieci (3-6 lat) objęte wychowaniem przedszkolnym (osoby)				
	2017	2018	2019	2020	2021
Województwo podkarpackie	70 328	71 606	72 074	73 706	77 932
Powiat leżajski	2 226	2 249	2 223	2 186	2 372
Powiat przeworski	2 516	2 569	2 578	2 590	2 810
Powiat łańcucki	3 094	3 183	3 258	3 313	3 536
Łańcut (miasto)	799	807	889	927	974
Białobrzegi	275	309	305	300	302
Czarna	489	496	497	509	551
Łańcut (wieś)	816	819	824	844	903
Markowa	236	249	243	258	293
Rakszawa	238	243	237	222	247
Żołyńia	241	260	263	253	266

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Warto zwrócić uwagę, że liczba dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym na terenie powiatu łańcuckiego wyraźnie wskazuje na wzrastającą liczbę miejsc dla dzieci korzystających z tego rodzaju opieki. Należy zatem obserwować zapotrzebowanie na miejsca w przedszkolach i przy utrzymującej się tendencji wzrostowej, sukcesywnie zwiększać liczbę placówek zapewniających opiekę dla dzieci w wieku przedszkolnym.

Ponadto zaakcentować należy, iż odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym (3-6 lat) - wynoszący ponad 100% dla gminy miejskiej Łańcut - jest typowy dla ośrodków miejskich. Wynika on z tego, że część dzieci z gmin ościennych uczęszcza do przedszkoli zlokalizowanych w Łańcucie.

Tabela 46. Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w latach 2017-2021

Samorząd	Odsetek dzieci (3-6 lat) objętych wychowaniem przedszkolnym (%)				
	2017	2018	2019	2020	2021
Województwo podkarpackie	84,5	87,7	88,8	84,4	87,8
Powiat leżajski	85,0	87,4	87,8	81,9	85,8
Powiat przeworski	80,6	85,0	87,3	83,4	88,4
Powiat łańcucki	88,2	92,0	92,3	87,3	90,5
Łańcut (miasto)	117,3	124,7	132,3	123,6	125,5
Białobrzegi	73,5	78,2	73,7	70,9	70,9
Czarna	92,6	90,7	89,1	86,6	88,6
Łańcut (wieś)	83,1	88,4	86,0	80,1	83,0
Markowa	85,5	87,4	84,4	84,9	88,8
Rakszawa	71,5	73,6	72,5	65,9	72,4
Żołynia	72,2	79,0	84,3	75,1	81,6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Szkoły podstawowe

Na terenie powiatu łańcuckiego na koniec 2021 r. funkcjonowało 38 szkół podstawowych, do których uczęszczało łącznie 6 995 uczniów (absolwentami zostało 793 uczniów). Rozkład liczebności szkół w poszczególnych gminach powiatu wskazuje na dobrą dostępność do edukacji podstawowej. Warto zwrócić uwagę, iż w mieście Łańcucie znajduje się 5 szkół podstawowych.

Tabela 47. Liczba szkół podstawowych w gminach powiatu łańcuckiego

Samorząd	Szkoły podstawowe		
	2019	2020	2021
Powiat łańcucki	42	39	38
Łańcut (miasto)	5	5	5
Białobrzegi	7	6	6
Czarna	7	7	7
Łańcut (wieś)	9	9	9
Markowa	5	3	2
Rakszawa	5	5	5
Żołynia	4	4	4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

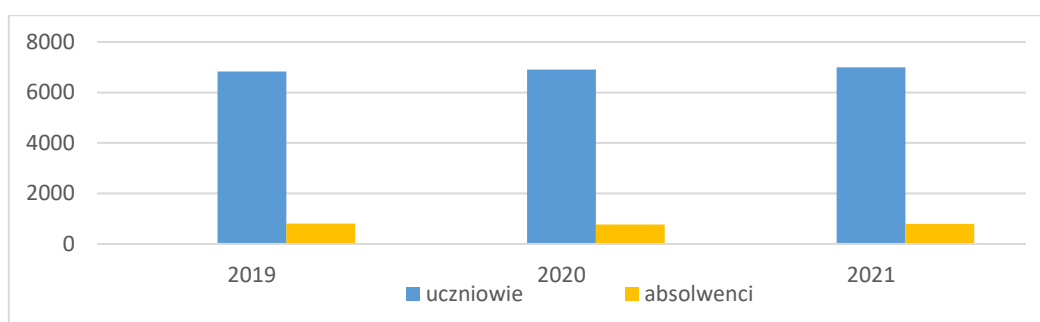
Stosunkowo mała liczba szkół podstawowych w mieście Łańcucie wynika z faktu, iż szkoły na terenie miasta to duże placówki, do których uczęszczało w 2021 r. 22,6% uczniów z całego powiatu.

Tabela 48. Liczba uczniów w poszczególnych gminach powiatu łańcuckiego

Samorząd	Liczba uczniów		
	2019	2020	2021
Powiat łańcucki	6 829	6 909	6 995
Łańcut (miasto)	1 543	1 553	1 584
Białobrzegi	695	697	698
Czarna	1 018	1 066	1 098
Łańcut (wieś)	1 847	1 858	1 874
Markowa	535	548	535
Rakszawa	576	572	589
Żołyńia	615	615	617

Warto zwrócić uwagę na fakt, iż wraz z rosnącą liczbą uczniów w powiecie łańcuckim zmniejszyła się tylko nieznacznie liczba placówek.

Tabela 49. Liczba uczniów i absolwentów szkół podstawowych na terenie powiatu łańcuckiego w latach 2019-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Powyższy wykres wskazuje na delikatny wzrost liczby uczniów w latach 2019-2021.

Tabela 50. Współczynnik skolaryzacji dla szkół podstawowych w gminach powiatu łańcuckiego w latach 2014-2021

Samorząd	Współczynnik skolaryzacji brutto							
	Szkoły podstawowe							
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	%	%	%	%	%	%	%	%
Powiat łańcucki	92,25	88,42	94,75	94,11	93,84	94,14	94,33	92,10
Łańcut (miasto)	105,41	103,46	113,27	113,20	114,71	115,84	114,11	108,49
Białobrzegi	84,64	80,52	86,64	81,37	81,06	83,53	84,90	81,45
Czarna	95,00	92,55	98,16	96,55	95,45	96,49	97,44	94,49
Łańcut (wieś)	87,45	83,35	88,99	90,11	88,67	88,16	88,56	87,65
Markowa	94,58	89,54	99,76	99,79	96,67	96,57	96,99	95,88
Rakszawa	86,74	82,05	84,18	82,51	84,73	83,23	82,42	84,02
Żołyńia	88,78	82,68	86,84	87,33	87,80	88,61	89,00	85,81

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Powyższa tabela prezentuje współczynnik skolaryzacji dla szkół podstawowych w gminach powiatu łańcuckiego w latach 2014-2021r. Wynika z niej, iż na przestrzeni analizowanego okresu czasu nastąpiły niewielkie wahania liczby dzieci uczęszczających do szkół podstawowych. Wskaźnik skolaryzacji wynoszący ponad 100% dla gminy miejskiej Łańcut jest typowy dla ośrodków miejskich. Wynika on z tego, że część dzieci z gmin ościennych uczęszcza do szkół w Łańcucie.

Istotnym parametrem, który pozwala na dokonanie oceny jakości edukacji na etapie szkoły podstawowej są wyniki z egzaminu ósmoklasisty. W poniższych tabelach dokonano syntetycznego zestawienia rezultatów osiąganych przez młodzież szkolną uczącą się w placówkach oświatowych na terenie powiatu łańcuckiego. Przedstawione dane dotyczą testów ósmoklasisty. W celu dokonania rzeczywistej oceny zestawiono rezultaty osiągane przez uczniów powiatu łańcuckiego ze średnią uzyskaną w powiecie przeworskim i leżajskim.

Tabela 51. Średnie wyniki uczniów szkół podstawowych w powiatach w 2022 r.

Powiat	Średni wynik z języka polskiego [%]	Średni wynik z matematyki [%]	Średni wynik z języka angielskiego [%]
Średnia krajowa	60	57	67
Województwo Podkarpackie	61	59	66
Powiat łańcucki	58	60	63
Powiat leżajski	57	57	61
Powiat przeworski	61	55	60

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OKE w Krakowie

Średni wynik uczniów powiatu łańcuckiego z matematyki był wyższy niż średnia krajowa oraz średnia wojewódzka. Średni wynik z języka polskiego i języka angielskiego był natomiast niższy od średniej krajowej. W dwóch przedmiotach: matematyka oraz język angielski, uczniowie ósmych klas powiatu łańcuckiego uzyskali wyższe średnie wyniki w porównaniu z uczniami powiatu przeworskiego i leżajskiego.

Poniższa tabela prezentuje średnie wyniki ogółem w powiatach w latach 2019 – 2022. Test składał się z dwóch części: pierwsza część obejmowała zagadnienia z języka polskiego i matematyki a druga część była językowa.

Tabela 52. Średnie wyniki ogółem uczniów szkół podstawowych w powiatach w latach 2019 - 2022 r. [%]

Rok	2019			2020			2021			2022		
	j. polski	matematyka	j. angielski	j. polski	matematyka	j. angielski	j. polski	matematyka	j. angielski	j. polski	matematyka	j. angielski
Powiat leżajski	65	46	53	58	47	48	60	49	62	57	57	61
Powiat przeworski	67	44	53	61	45	48	61	47	64	61	55	60
Powiat łańcucki	64	48	54	60	50	50	60	50	62	58	60	63

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Krakowie

We wszystkich trzech powiatach widać wyraźne pogorszenie w wynikach uczniów podczas testów ósmoklasisty. Niewątpliwie na taki stan rzeczy mogła mieć wpływ pandemia i związane z nią wprowadzenie systemu zdalnego nauczania w szkołach (od marca 2020 r.). Uczniowie powiatu łańcuckiego każdego roku osiągalni wyższe wyniki z matematyki w porównaniu z sąsiadującymi powiatami, a niewiele niższe lub porównywalne wyniki z języka polskiego.

Tabela 53. Średnie wyniki uczniów szkół podstawowych w gminach powiatu łańcuckiego w 2022 r.

Jednostka administracyjna	j. polski [%]	matematyka [%]	j. angielski [%]
Powiat łańcucki	58	60	63
Białobrzegi	56	57	59
Czarna	61	59	63
Markowa	57	55	55
Rakszawa	60	64	62
Łańcut (gmina wiejska)	59	57	62
Łańcut (miasto)	59	63	71
Żołyńia	52	62	59

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Krakowie

Cztery gminy w powiecie: Łańcut (miasto i wieś), Czarna oraz Rakszawa uzyskały wyższe średnie wyniki z języka polskiego w stosunku do średniej powiatowej. Z matematyki tylko trzy gminy uzyskały lepszy wynik: Rakszawa, Żołyńia oraz miasto Łańcut, natomiast z języka angielskiego zdecydowanie najlepsze wyniki osiągnęli uczniowie z miasta Łańcuta (71%) – aż 8 pp. powyżej średniej powiatowej (63%).

Szkoły ponadpodstawowe.

W zakresie szkolnictwa ponadpodstawowego, placówkami ogólnokształcącymi dysponują gmina miejska Łańcut oraz gmina wiejska Żołyńia.

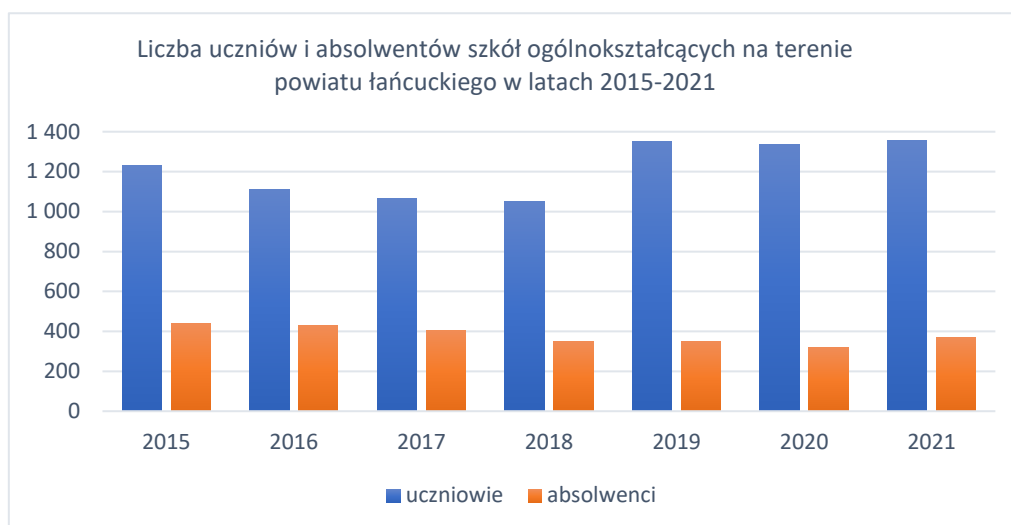
Tabela 54. Liczba szkół ogólnokształcących w gminach powiatu łańcuckiego

Jednostka administracyjna	Szkoły ogólnokształcące						
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Powiat łańcucki	6	5	5	5	5	5	5
Łańcut (miasto)	5	4	4	4	4	4	4
Żołyńia	1	1	1	1	1	1	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

W powiecie łańcuckim między 2015 a 2021 r. liczba placówek oświatowych z tego poziomu nauczania zmniejszyła się o jedną. Poniższe zestawienie ilustruje dynamikę zmian w liczbie uczniów oraz absolwentów tego rodzaju szkół ponadgimnazjalnych w latach 2015-2021. W poddanym analizie okresie łączna liczba uczniów wzrosła o 126, co stanowi wzrost o 10,2%.

Wykres 18. Liczba uczniów i absolwentów szkół ogólnokształcących na terenie powiatu łańcuckiego w latach 2015-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Poniższa tabela przedstawia ilość szkół ponadpodstawowych zawodowych oraz szkół branżowych I i II stopnia na terenie powiatu łańcuckiego w latach 2018 - 2021. Ten rodzaj placówek oświatowych skumulowany jest na obszarze Miasta Łańcuta.

Tabela 55. Liczba szkół ponadpodstawowych i branżowych I stopnia w gminach powiatu łańcuckiego

Jednostka administracyjna	Szkoly zawodowe (technika)				Szkoly branżowe I i II stopnia			
	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021
Powiat łańcucki	5	5	5	5	2	2	2	2
Łańcut (miasto)	3	3	3	3	2	2	2	2
Łańcut (wieś)	1	1	1	1	0	0	0	0
Rakiszew	1	1	1	1	0	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Poniżej przedstawiono liczbę uczniów uczęszczających do szkół ponadpodstawowych (techników) oraz branżowych I stopnia (bez specjalnych).

Tabela 56. Uczniowie szkół ponadpodstawowych (techników) oraz branżowych I stopnia w latach 2017 - 2021 w powiecie łańcuckim

Rodzaj placówki oświatowej	Uczniowie				
	2017	2018	2019	2020	2021
Szkoly branżowe I stopnia	71	102	185	198	203
Szkoly ponadpodstawowe (technika) ogółem (bez policealnych)	904	867	1 113	1 111	1 083

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Zestawienie poniżej przedstawia poziom zdawalności egzaminu maturalnego w odniesieniu do liczby uczniów przystępujących do tego egzaminu ogółem na terenie powiatu łańcuckiego. Dane dotyczą absolwentów szkół ponadpodstawowych, którzy przystąpili do wszystkich egzaminów obowiązkowych, zdający maturę pierwszy raz w terminie głównym.

Tabela 57. Zdawalność egzaminu maturalnego w latach 2016 - 2022

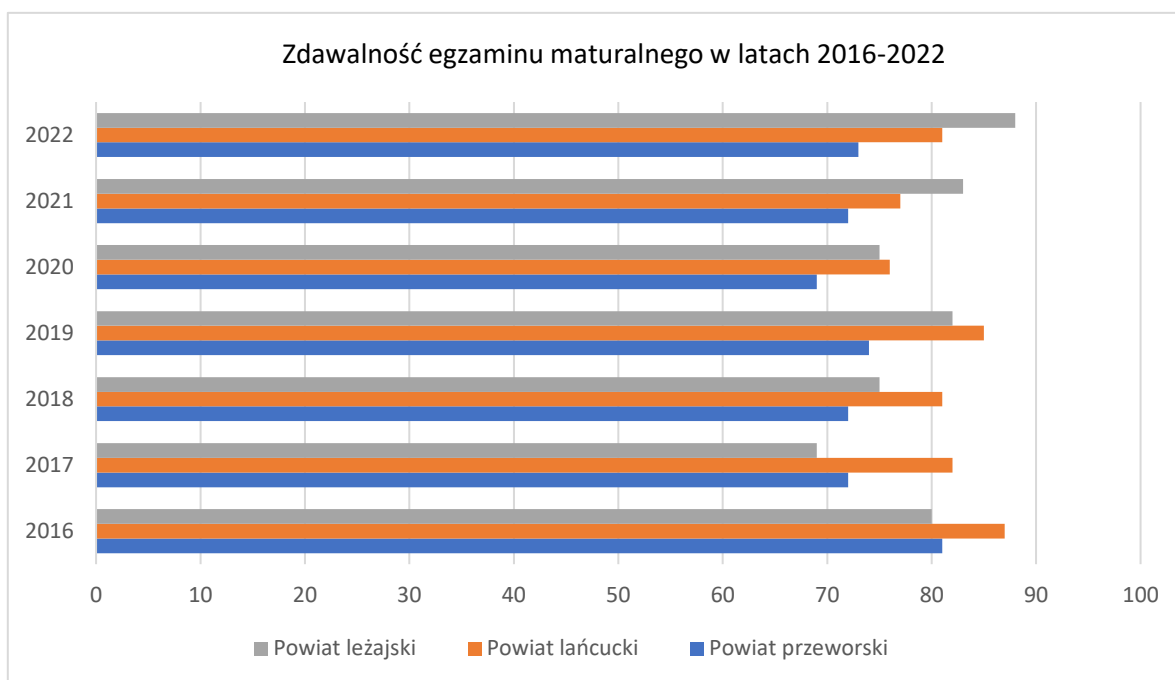
	Zdawalność egzaminu maturalnego							
		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Powiat przeworski	[%]	81	72	72	74	69	72	73
	Liczba osób	314	328	275	320	325	349	342
Powiat łańcucki	[%]	87	82	81	85	76	77	81
	Liczba osób	539	518	477	493	408	522	444
Powiat leżajski	[%]	80	69	75	82	75	83	88
	Liczba osób	548	629	605	589	605	593	627

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Krakowie

Najwyższa zdawalność wśród uczniów przystępujących do egzaminu maturalnego miała miejsce w 2022 r. w powiecie w leżajskim (88%). W powiecie łańcuckim w 2022 r. największy odsetek najwyższych wyników maturalnych dla zdających, którzy przystąpili do matury ze wszystkich przedmiotów obowiązkowych osiągnęło: I Liceum im. Henryka Sienkiewicza w Łańcucie (98 %). W pozostałych szkołach powiatu łańcuckiego żadna ze szkół nie przekroczyła 90% zdawalności egzaminu maturalnego.

Najniższą zdawalność egzaminu maturalnego (69%) odnotowano natomiast w powiecie przeworskim w 2020 r. a także w powiecie leżajskim w 2017 r. Najniższa zdawalność w powiecie łańcuckim (76%) wystąpiła w 2020 r. Tego roku nastąpiło wyraźne obniżenie poziomu zdawalności w stosunku do roku poprzedniego we wszystkich badanych powiatach.

Wykres 19. Zdawalność egzaminu maturalnego w latach 2016 – 2022

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Krakowie

Charakterystyczne dla powiatu łańcuckiego jest skumulowanie szkół ponadpodstawowych w zespoły szkół, które łączą licea ogólnokształcące, technika i branżowe szkoły zawodowe. Poniższa tabela przedstawia profile kształcenia w poszczególnych szkołach ponadpodstawowych na terenie powiatu łańcuckiego.

Tabela 58. Placówki oświatowe na terenie powiatu łańcuckiego

Placówki oświatowe	Oferta edukacyjna 2022/2023
I Liceum Ogólnokształcące im. Henryka Sienkiewicza w Łańcucie, ul. Mickiewicza 3, 37-100 Łańcut	<ul style="list-style-type: none"> • klasa nauk ścisłych • klasa matematyczno - geograficzna • klasa uniwersytecka - medyczna • klasa biologiczno - chemiczna • klasa humanistyczno - językowa
Zespół Szkół Nr 1 im. Janusza Korczaka w Łańcucie ul. Grunwaldzka 11, 37-100 Łańcut	<ul style="list-style-type: none"> - II LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCE: <ul style="list-style-type: none"> • klasa matematyczna z fizyką lub informatyką • klasa matematyczna z geografią lub chemią • klasa biologiczna / przyrodnicza • klasa językowa • klasa akademicka – kryminalistyka i nauki pokrewne / humanistyczna z elementami prawa • klasa humanistyczna z elementami dziennikarstwa / pedagogiczna • klasa dwujęzyczna • klasa sportowa - LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCE DLA DOROSŁYCH NR 1; - MEDYCZNA SZKOŁA POLICEALNA: <ul style="list-style-type: none"> • podolog, • terapeuta zajęciowy,

Program Rozwoju Powiatu Łańcuckiego do 2030 roku

	<ul style="list-style-type: none"> • technik masażysta, • opiekun medyczny, • opiekunka dziecięca. • technik usług kosmetycznych, • technik ortopeda, • technik sterylizacji medycznej.
Zespół Szkół Nr 2 im. Jana Kochanowskiego w Łańcucie ul. Podzwierzyniec 41, 37-100 Łańcut	<p>TECHNIKUM:</p> <ul style="list-style-type: none"> • technik mechanik lotniczy (Klasa pod patronatem <u>EME Aero</u>) • technik programista • technik informatyk • technik mechatronik • technik mechanik <p>LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCE SZKOŁA BRANŻOWA I STOPNIA:</p> <ul style="list-style-type: none"> • elektromechanik pojazdów samochodowych, • ślusarz.
Zespół Szkół Nr 3 im. Mikołaja Kopernika w Łańcucie ul. Farna 10, 37-100 Łańcut	<p>TECHNIKUM:</p> <ul style="list-style-type: none"> • technik rachunkowości • technik reklamy • technik handlowiec • technik usług fryzjerskich <p>SZKOŁA BRANŻOWA I STOPNIA: fryzjer, cukiernik, fotograf, piekarz, sprzedawca, stolarz, cieśla, tapicer, lakiernik, blacharz samochodowy, kucharz, krawiec</p>
Zespół Szkół Technicznych w Łańcucie, ul. Armii Krajowej 51A, 37-100 Łańcut	<p>TECHNIKUM:</p> <ul style="list-style-type: none"> • technik pojazdów samochodowych • technik budownictwa • technik architektury krajobrazu • technik spawalnictwa • technik logistyk • technik geodeta <p>SZKOŁA BRANŻOWA I STOPNIA:</p> <ul style="list-style-type: none"> • mechanik pojazdów samochodowych • elektromechanik pojazdów samochodowych • kierowca mechanik • monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie
Powiatowe Centrum Kształcenia Zawodowego im. Felicjana Dzierżanowskiego w Łańcucie ul. Armii Krajowej 51, 37-100 Łańcut	<p>Kształcenie praktyczne uczniów szkół średnich w zawodach:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Technik Pojazdów Samochodowych • Mechanik Pojazdów samochodowych • Elektromechanik Samochodowy • Operator Obrabiarek Skrawających CNC • Technik Mechanizacji Rolnictwa • Technik Architektury Krajobrazu • Technik Budownictwa
Zespół Szkół Tekstylno – Gospodarczych im. Bolesława Żardeckiego w Rakszawie, 37-111 Rakszawa 325	<p>TECHNIKUM:</p> <ul style="list-style-type: none"> • technik grafiki i poligrafii cyfrowej • technik budownictwa • technik żywienia i usług gastronomicznych
Zespół Szkół w Żołyńi	LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCE

Program Rozwoju Powiatu Łańcuckiego do 2030 roku

(Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Św. Jana Kantego, Liceum Ogólnokształcące im. Adama Mickiewicza) ul. Górska 2a, 37-110 Żołyńia	<ul style="list-style-type: none">• profil matematyczny z rozszerzeniem medialnym,• profil biologiczno-chemiczny,• profil humanistyczny z rozszerzeniem medialnym
Zespół Szkół im. Tadeusza Kościuszki w Wysokiej Wysoka 49, 37-100 Łańcut	TECHNIKUM: <ul style="list-style-type: none">• technik usług kelnerskich,• technik żywienia i usług gastronomicznych,• technik hotelarstwa.
Niepubliczny Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Łańcucie: ul. Grunwaldzka 10, 37-100 Łańcut	SZKOŁA BRANŻOWA I STOPNIA: <ul style="list-style-type: none">• ślusarz• kucharz

Źródło: Opracowanie własne na podstawie oferty dydaktycznej zamieszczonych na stronach internetowych placówek oświatowych

W zakresie szkolnictwa wyższego na terenie powiatu łańcuckiego nie ma szkół wyższych ani jednostek zamiejscowych. Najbliższym ośrodkiem akademickim dla powiatu łańcuckiego jest miasto Rzeszów, które oferuje szeroki wybór uczelni wyższych i kierunków studiów.

2.1.8.2 Kultura

Według ustawy z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz. U. 1991 Nr 114 poz. 493) działalność kulturalna polega na tworzeniu, upowszechnianiu i ochronie kultury. Formami organizacyjnymi działalności kulturalnej są w szczególności: teatry, opery, operetki, filharmonie, orkiestry, instytucje filmowe, kina, muzea, biblioteki, domy kultury, ogniska artystyczne, galerie sztuki oraz ośrodki badań i dokumentacji w różnych dziedzinach kultury. Obowiązkiem jednostek samorządu terytorialnego jest organizacja działalności kulturalnej. Gminy tworzą samorządowe instytucje kultury, dla których prowadzenie takiej działalności jest podstawowym celem statutowym.

Do zadań instytucji kultury należy edukacja kulturalna, wychowanie przez sztukę oraz czytelnictwo. Realizacja tego rodzaju zadań odbywa się poprzez tworzenie warunków dla poznawania dziedzictwa kulturowego oraz zainteresowania sztuką i wiedzą, tworzenie warunków do ochrony i dokumentacji folkloru oraz rozwoju rękodzieła ludowego i artystycznego, rozpoznawanie, rozbudzanie i zaspokajanie potrzeb oraz zainteresowań kulturalnych i rekreacyjno-sportowych, a także poprzez ochronę i udostępnianie zbiorów bibliotecznych, popularyzację książki i czytelnictwa, prowadzenie działalności promocyjnej i informacyjnej w zakresie kulturalno-oświatowym.

Miasto Łańcut jest ośrodkiem kulturalnym powiatu znanym w całym kraju i za granicą. Od 1962 r. w unikatowych wnętrzach łańcuckiego pałacu organizowano każdego roku „Dni Muzyki Kameralnej”. W 1981 r. przekształcono je w „Festiwal Muzyki Łańcut”, a później w „Muzyczny Festiwal w Łańcucie”. Koncerty festiwalowe ściągają z całego świata znakomitych wykonawców oraz tłumy melomanów.

Od 1976 r. organizowana jest Łańcucka Jesień Kulturalna, podczas której prezentują się zespoły folklorystyczne z regionu i zagranicznych miast partnerskich. Do przedstawicieli łańcuckiego środowiska artystycznego zaliczyć należy muzykującą rodzinę pp. Magoniów, występujących pod nazwą „Big Family Band”, Zespół Tańca Nowoczesnego „Ekrol”, Zespół Tańca Współczesnego „Gracja” i „Iskierka”, Zespół Pieśni i Tańca „Łańcut”, Zespół Taneczny „Markusy” i wiele innych działających przy Miejskim Domu Kultury w Łańcucie i innych placówek kultury z terenu powiatu.

Prężnie działa również Miejska Biblioteka Publiczna, gruntownie zmodernizowana i rozbudowana w latach 2021-2023, wraz z dwoma filiami, która prowadzi wśród dzieci i młodzieży szereg zajęć dydaktycznych rozwijających wiedzę i umiejętności plastyczne. Biblioteka organizuje również wystawy fotograficzne, spotkania autorskie z pisarzami oraz spotkania Klubu Czytających Rodzin. W łańcuckiej Filii nr 1 MDK przy ul. Podzwierzyniec działa kino o charakterze kameralnym tzw. kino społecznościowe - „Kino za Rogiem”, które w ramach upowszechniania kultury filmowej oferuje widzom w każdym wieku: filmy, dokumenty i animacje w przystępnej cenie.

Oprócz tego w każdej gminie działają Gminne Ośrodki Kultury, które aktywnie kultywują tradycję przez pielęgnowanie dawnych obrzędów i umiejętności poprzez istniejące w ich ramach Zespoły Obrzędowe, Zespoły Taneczne i Śpiewacze. Najbogatszą ofertę kulturalną posiada Gmina Łańcut. Poniżej przedstawiono formy aktywności organizowane przez Centrum Kultury.

Centrum Kultury Gminy Łańcut

- OŚRODEK KULTURY W ALBIGOWEJ:**
- ❖ Kapela ludowa "Albigowianie"
 - ❖ Kapela młodzieżowa "Hop Siup"
 - ❖ Orkiestra dęta
 - ❖ Zespół piosenki i ruchu "Pyza"
 - ❖ Młodzieżowa Kapela Ludowa,
 - ❖ Akademia Aktywnego Seniora
 - ❖ Klub Seniora,
 - ❖ Zespół instrumentalno-wokalny,
 - ❖ Szkołka orkiestrowa,
 - ❖ Zajęcia akrobatyczne,
 - ❖ Zajęcia gimnastyki rehabilitacyjnej,
 - ❖ Break Dance
- OŚRODEK KULTURY W CIERPISZU:**
- ❖ Zespół wokalny „Con’Cuore”,
 - ❖ Zespół wokalny „Zielony Maj”,
 - ❖ Grupa Twórcza „Inspiratio”
- OŚRODEK KULTURY W GŁUCHOWIE:**
- ❖ Zespół śpiewaczy "Nasturcje"
 - ❖ Zespół tańca nowoczesnego "Quest"
 - ❖ Zespół wokalny "Consolazione"
 - ❖ Dziecięcy Zespół Wokalny „Złote Nutki”
 - ❖ Trio wokalne
 - ❖ Kabaret „Patologia”
 - ❖ Zajęcia akrobatyczne
 - ❖ Teatrzyk dziecięcy
- OŚRODEK KULTURY W HANDZLÓWCE:**
- ❖ Orkiestra dęta
 - ❖ Cheerleaderki „Atomówki”
- ❖ Klub Seniora
 - ❖ Aerobik,
 - ❖ Spotkania rękodzielnicze i wspomnieniowe o Handzlóce
- OŚRODEK KULTURY W KOSINIE:**
- ❖ Chór mieszany czterogłosowy "Fraza"
- OŚRODEK KULTURY W KRACZKOWEJ:**
- ❖ Orkiestra Dęta
 - ❖ Zespół Pieśni i Tańca "Patria"
 - ❖ Zespół Tańca Estradowego „Contrast”
 - ❖ Chór i Orkiestra Kameralna "Nicolaus"
 - ❖ Kraczkowskie Koło Seniorów
 - ❖ Gminne Koło Poetów
- OŚRODEK KULTURY W ROGÓŹNIE:**
- ❖ Zespół Śpiewaczy „Rogóżnianki”
 - ❖ Zespół wokalny "Trio"
 - ❖ Zespół Tańca Nowoczesnego „Bestie”
 - ❖ Dziecięca grupa wokalna
 - ❖ Klub Seniora
- OŚRODEK KULTURY W SONINIE:**
- ❖ Chór mieszany czterogłosowy "Camerata"
 - ❖ Zespół ludowy "Sonina"
 - ❖ Zespół taneczny „4 dance”
 - ❖ Orkiestra dęta
 - ❖ Klub Seniora
 - ❖ Koło Gospodyń Wiejskich
- ❖ Zespół śpiewaczy „Kłos II”
- OŚRODEK KULTURY W WYSOKIEJ**
- ❖ Zespół regionalny "Tkacze"
 - ❖ Orkiestra dęta
 - ❖ Kapela podwórkowa "Wysoczanie"
 - ❖ Zespół tańca ludowego "Poleczka"
 - ❖ Szkołka Orkiestrowa
 - ❖ Chór męski "Edwardos"
 - ❖ Kółko szachowe
 - ❖ Zajęcia rytmiczno-taneczne
 - ❖ Zespół śpiewaczy Klubu Seniora
 - ❖ Spotkania Seniorów
 - ❖ Kapela Ludowa
 - ❖ Balet.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie strony internetowej Centrum Kultury Gminy Łańcut

W pozostałych ośrodkach kultury powiatu łańcuckiego również funkcjonują stałe formy zajęć artystycznych, gimnastycznych, koła zainteresowań oraz zespoły muzyczne. W niektórych sołectwach działają również kluby seniorów.

Tabela 59. Formy działalności kulturalnej w powiecie łańcuckim

Instytucja	Formy działalności kulturalnej
Miejski Dom Kultury w Łańcucie	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Zespół taneczny „Rytm”, ❖ Zespół tańca estradowego „Ekrol” ❖ Zespół pieśni i tańca „Łańcut” ❖ Zespół pieśni i tańca „Mały Łańcut” ❖ Foto-klub ❖ Koło Liryczne „Wena” ❖ Grupy teatralne ❖ Zajęcia z grafiki artystycznej ❖ Kapela ludowa z MDK w Łańcucie ❖ Kapela biesiadna ❖ TV Łańcut ❖ Stowarzyszenie Łańcucki Uniwersytet Trzeciego Wieku
Gminny Ośrodek Kultury i Czytelnictwa w Białobrzegach	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Zespoły Śpiewacze: „Budzianie”, „Sąsiedzi”, „Zagroda”, „Zielanki” ❖ Orkiestra Dęta ❖ Big Band „Young Falcons Band” ❖ Chór „CANON” ❖ Zespół Pieśni i Tańca „Wisłok”
Gminny Ośrodek Kultury i Rekreacji w Czarnej	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Ośrodek Garncarski Medynia ❖ Zespół „FLEX” z Czarnej ❖ Zespół MIX DANCE ❖ Zespół „Spontan” z Medyni Głogowskiej ❖ Zespół „Mini Spontan” ❖ Zespół „Fuks” z Medyni Łańcuckiej ❖ Zespół „Mini Retro” z Zalesia ❖ Zespół wokalny-instrumentalny „Jakubki” z Krzemienicy ❖ Chór Św. Jakuba z Krzemienicy ❖ Zespół śpiewaczy „Dąbrówczanki” ❖ Zespół Śpiewaczy KGW z Krzemienicy ❖ Kapela i Zespół Śpiewaczy „Wolanie” ❖ Zespół Regionalny „Wesele Krzemienickie” ❖ Zespoły muzyczne: „Kremenez Band”, „Late On Time”, „Tacy Sami” ❖ Stowarzyszenia-KGW: „Jodełka”, „Klub Kobiet”, „Szaba” KGW z Krzemienicy, Dąbrówek, Medyni Głogowskiej, ❖ Teatr Dramatyczny w Krzemienicy ❖ Teatr „MIMESIS 2” ❖ Orkiestra: „Band Alle Breve”, Orkiestra Dęta w Czarnej
Centrum Kultury Gminy Markowa Centrum Kultury Gminy Markowa – Oddział Husów	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Skansen w Markowej ❖ Regionalny Zespół Pieśni i Tańca „Markowianie” ❖ Kapela Ludowa „Markowianie” ❖ Orkiestra Dęta w Markowej ❖ Zespół Śpiewaczy ❖ Zespół Taneczny „Markusy” ❖ Amatorski Zespół Teatralny

Program Rozwoju Powiatu Łańcuckiego do 2030 roku

Centrum Kultury Gminy Markowa – Oddział Tarnawka	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Kameralny Chór Męski ❖ Amatorska Grupa Teatralna „TREMA” ❖ Zespół Śpiewaczy „Husowianie” ❖ Orkiestra Dęta w Husowie ❖ Kapela „Misie” ❖ Mażoretki
Gminny Ośrodek Kultury i Czytelnictwa w Rakszawie	<ul style="list-style-type: none"> ❖ orkiestra dęta ZGODA ❖ kapela ludowa BRZEZINY ❖ chór RAXAVIA ❖ zespół wokalny LASOWIANKI ❖ zespół wokalny NIEZAPOMINAJKA ❖ zespół wokально-instrumentalny DRUMS ❖ Teatr SIOŁO ❖ zespół taneczny FLESZ ❖ zespół taneczny MAŁY FLESZ ❖ zespół taneczny PROMYCZEK ❖ zespół taneczny REPLAY ❖ zespół taneczny GRYZALE ❖ cheerleaderki CRAZY GIRLS ❖ taniec towarzyski CENTRUM TAŃCA RAKSZAWA ❖ Pracownia plastyczna Rakszawa ❖ Pracownia plastyczna - Kąty Rakszawskie ❖ Pracownia sztuk użytkowych - Węgliska ❖ Pracownia rękodzieła artystycznego "Bibelotka" ❖ Pracownia tkactwa artystycznego ❖ Zajęcia wokalne ❖ Nauki przyrodnicze ❖ Klub Aktywnych ❖ Klub Taneczny ❖ Klub Małego Czytelnika ❖ Ognisko Taneczne ❖ Akrobatyka ❖ Gimnastyka korekcyjna ❖ Zumba ❖ ZUMBA KIDS ❖ Rekreacja ❖ Letnie Spotkania Teatralne „Kołowrotek”
Gminny Ośrodek Kultury w Żołyni	<ul style="list-style-type: none"> ❖ zespół taneczny „Brawo”, „Wiwatki” ❖ zajęcia gimnastyczne - Zumba ❖ Klub Seniora

Źródło: Opracowanie własne na podstawie stron internetowych Miejskiego Domu Kultury w Łańcucie, Centrów Kultury oraz Gminnych Ośrodków Kultury

Wyznacznikiem działań kulturalnych i potrzeb mieszkańców w tym zakresie jest także kondycja czytelnictwa. Na terenie powiatu łańcuckiego funkcjonują biblioteki publiczne wraz z filiami. Najmniejszą liczbę mieszkańców przypadającą na 1 placówkę biblioteczną spośród porównywanych obszarów odnotowuje powiat przeworski, wyprzedzając powiat łańcucki. Wynika to prawdopodobnie z większej gęstości zaludnienia w powiecie łańcuckim. Powiat łańcucki posiada natomiast najliczniejszy księgozbiór bibliotek na 1 000 ludności. Najwyższy wskaźnik czytelników bibliotek publicznych na 1 000 mieszkańców odnotowuje również powiat łańcucki, co świadczy o wysokim poziomie czytelnictwa na tym terenie.

Tabela 60. Wskaźniki biblioteczne w 2021 r.

	Ludność na 1 placówkę biblioteczną	Księgozbiór bibliotek na 1 000 ludności	Czytelnicy bibliotek publicznych na 1 000 ludności
	osoba	wolumin	osoba
Polska	4 441	3 289,0	127
Województwo podkarpackie	3 001	4 020,5	128
Powiat przeworski	2 247	3 792,7	93
Powiat łańcucki	2 606	4 676,8	143
Powiat leżajski	2 698	3 853,4	137

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Szczegółowe dane dla gmin powiatu łańcuckiego dotyczące wskaźników bibliotecznych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 61. Wskaźniki biblioteczne dla gmin powiatu łańcuckiego w 2021 r.

Powiat	Ludność na 1 placówkę biblioteczną	Księgozbiór bibliotek na 1 000 ludności	Czytelnicy bibliotek publicznych na 1 000 ludności
	osoba	wolumin	osoba
Powiat łańcucki	2 606	4 676,8	143
Łańcut (miasto)	5 897	6 498,7	206
Białobrzegi	1 737	4 903,7	165
Czarna	1 994	4 264,3	148
Łańcut (wieś)	2 419	3 605,2	105
Markowa	2 122	5 728,1	144
Rakszawa	2 432	3 291,3	63
Żołynia	3 513	4 318,0	145

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Zasoby bibliotek na terenie powiatu są dość bogate. Miasto Łańcut oraz gminy: Markowa i Białobrzegi mają wyższy wolumin księgozbioru niż średnio w powiecie. Gminy te mają także najwyższy wskaźnik czytelnictwa, przy czym miasto Łańcut jest tu absolutnym liderem. Najmniej czytelników bibliotek publicznych na 1 000 mieszkańców jest w gminie Rakszawa.

W powiecie łańcuckim funkcjonują muzea, sprawujące opiekę nad cennymi dla tego obszaru obiektami i udostępniające swoje zbiory zwiedzającym z Polski i Europy. Są to m. in.:

- ❖ kompleks parkowo – pałacowy w Łańcucie;
- ❖ Muzeum Gorzelnictwa w Łańcucie;
- ❖ Zagroda Muzeum Wsi Markowa;
- ❖ Galeria Rzeźby Ceramicznej Władysławy Prucnal w Medyni Głogowskiej;
- ❖ Muzeum w Starej Plebanii w Handzlówce.

Są to obiekty posiadające szczególną wartość historyczną i artystyczną, gdzie często odbywają się różne wydarzenia kulturalne.

Podsumowanie

Na terenie powiatu łańcuckiego słabo rozwinięta jest opieka nad dziećmi w wieku do lat 3. Dynamicznie rozwija się natomiast sieć przedszkoli.

W związku z obserwowanymi trendami demograficznymi, na przestrzeni ostatnich lat zauważalny jest wzrost liczby uczniów na każdym etapie edukacji.

Wyniki kształcenia w szkołach podstawowych i ogólnokształcących są porównywalne z rezultatami powiatów ościennych.

Na terenie powiatu łańcuckiego istnieje sieć bibliotek, gminne centra i ośrodki kultury oraz inne organizacje kultywujące tradycję lokalną takie jak: koła zainteresowań, chóry, zespoły pieśni i tańca czy kluby seniora.

Stosunkowo niskie wskaźniki czytelnictwa na terenach wiejskich, szczególnie w gminie Rakszawa, mogą wskazywać na potrzebę promocji czytelnictwa i uatrakcyjnienia oferty bibliotek.

2.1.9. Sport

Istotne z punktu widzenia polityki prospołecznej jest stwarzanie warunków do uprawiania sportu i aktywności rekreacyjnej. Na terenie powiatu łańcuckiego działalność w tym zakresie realizowana jest już na poziomie gminnych ośrodków kultury, gdzie organizowane są zajęcia fitness oraz gimnastyki.

Poniższa tabela przedstawia liczbę klubów sportowych w poszczególnych gminach powiatu łańcuckiego. Najliczniejsze pod tym względem od 2014 r. są gmina wiejska i miejska Łańcut oraz gmina Czarna. Według danych GUS z 2020 r. obecnie najmniejsza aktywność poprzez kluby sportowe jest w gminach Rakszawa i Markowa.

Tabela 62. Kluby sportowe w poszczególnych gminach powiatu łańcuckiego w latach 2014 - 2020

Samorząd	Kluby sportowe			
	2014	2016	2018	2020
Powiat łańcucki	39	41	40	39
Łańcut (miasto)	10	9	7	7
Białobrzegi	6	5	5	4
Czarna	6	7	7	7
Łańcut (wieś)	8	10	11	10
Markowa	3	3	3	3
Rakszawa	4	3	3	3
Żołynia	2	4	4	5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Biorąc pod uwagę liczbę klubów sportowych w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców powiat łańcucki wypada zdecydowanie gorzej w porównaniu do powiatów ościennych. W 2020r. w powiecie przeworskim i leżajskim było o 2 kluby sportowe więcej niż w łańcuckim.

Tabela 63. Kluby sportowe w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców według powiatów w latach 2014 - 2020

Powiat	Kluby sportowe w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców			
	2014	2016	2018	2020
Powiat przeworski	6,6	6,5	7,9	7,4
Powiat łańcucki	4,9	5,1	4,9	4,8
Powiat leżajski	6,7	7,0	6,9	5,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Liczba osób ćwiczących ogółem w poszczególnych gminach powiatu łańcuckiego na przestrzeni badanego okresu zmieniała się. Należy zwrócić uwagę na wzrost ilości ćwiczących na przełomie lat 2014 – 2016 o około 30 % i ten stan z małymi zmianami utrzymał się do 2020 roku. Rozkład liczebności osób ćwiczących w poszczególnych gminach powiatu łańcuckiego prezentuje tabela poniżej.

Tabela 64. Liczba osób ćwiczących ogółem w poszczególnych gminach powiatu łańcuckiego w latach 2014 - 2020

Samorząd	Ćwiczący ogółem			
	2014	2016	2018	2020
Powiat łańcucki	1 708	2 232	2 177	2 161
Łańcut (miasto)	490	599	569	452
Białobrzegi	259	279	250	204
Czarna	234	378	343	337
Łańcut (wieś)	381	505	558	512
Markowa	138	120	148	170
Rakszawa	133	166	155	180
Żołyń	73	184	154	306

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Wskaźnikiem określającym jakość prowadzonych zajęć sportowych jest liczba osób przypadająca na jednego trenera, instruktora sportowego lub inną osobę prowadzącą zajęcia sportowe. Średnio w powiecie łańcuckim, na jednego trenera przypada 18 osób ćwiczących. Najmniej opiekunów w 2020 roku jest w gminie Markowa, w związku z tym na jednego trenera lub instruktora przypada 34 ćwiczące osoby.

Tabela 65. Liczba osób ćwiczących przypadająca na jednego opiekuna sportowego w poszczególnych gminach powiatu łańcuckiego w latach 2014 - 2020

Samorząd	Liczba osób ćwiczących przypadająca na jednego trenera, instruktora sportowego lub inną osobę prowadzącą zajęcia sportowe			
	2014	2016	2018	2020
Powiat łańcucki	17	18	18	18
Łańcut (miasto)	20	14	17	15
Białobrzegi	17	17	16	12
Czarna	18	22	25	20
Łańcut (wieś)	16	20	19	21
Markowa	17	20	21	34
Rakszawa	12	15	14	16
Żołyń	24	20	17	20

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Najwięcej osób ćwiczących w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców w latach 2014 – 2020 było w powiecie leżajskim. W powiecie łańcuckim wskaźnik ten jest najniższy, natomiast od 2016 r. sytuacja nieco się poprawia. Liczba osób ćwiczących wzrosła z 21 w 2014 r. do 26 w 2020 r.

Tabela 66. Liczba osób ćwiczących w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców według powiatów w latach 2014 - 2020

Powiat	Liczba osób ćwiczących w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców			
	2014	2016	2018	2020
Powiat przeworski	32,4	32,6	38,1	31,7
Powiat łańcucki	21,3	27,7	26,9	26,7
Powiat leżajski	36,7	39,3	39,2	34,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Każda gmina powiatu łańcuckiego inaczej wpływa na promowanie kultury sportowej.

Gmina Łańcut dysponuje 2 kompleksami ORLIK (w Kosinie i Wysokiej), 7 boiskami wielofunkcyjnymi o sztucznej nawierzchni (w Kraczkowej i Rogóźnie), placami zabaw w 8 miejscowościach (brak jedynie w Handzlówce), stadionami sportowymi w 8 miejscowościach (brak w Cierpiszu).

W formie stowarzyszeń na terenie gminy działa dziewięć Ludowych Klubów Sportowych, trzy Uczniowskie Kluby Sportowe, Stowarzyszenie Sportowo-Turystyczne Gminy Łańcut „SPORTUR”.

Gmina Rakszawa dysponuje znacznym ogólnodostępnym potencjałem rekreacyjno-sportowym, na który składają się:

- ❖ Boisko wielofunkcyjne i trawiaste zlokalizowane przy Szkole Podstawowej nr 1 w Rakszawie,
- ❖ Boisko wielofunkcyjne przy Szkole Podstawowej nr 3 w Rakszawie,
- ❖ Boisko rekreacyjne w Rakszawie Środkowej zlokalizowane obok sklepu ABC,
- ❖ Boisko sportowe o sztucznej nawierzchni obok kościoła w Wydrzu,
- ❖ Boisko sportowe o sztucznej nawierzchni przy szkole Podstawowej w Węgliskach.

Gmina Żołynia dysponuje kompleksem ORLIK, na który składają się: boisko piłkarskie, boisko do koszykówki i siatkówki, boisko do piłki ręcznej, kort tenisowy, boisko do siatkówki plażowej oraz lodowisko. W formie stowarzyszeń na terenie gminy działają trzy Ludowe Kluby Sportowe oraz Uczniowski Klub Sportowy.

W gminie Białobrzegi funkcjonuje Centrum Sportowo – Rekreacyjne - nowoczesny, profesjonalny ośrodek sportu i rekreacji, stwarzający różnorakie możliwości uprawiania różnych dyscyplin sportu i rekreacji, dla osób w każdym wieku.

Obiekty Centrum Sportowo – Rekreacyjnego w Białobrzegach:

- ❖ budynek w którym znajdują się szatnie, sanitariaty, obsługa obiektu oraz wypożyczalnia sprzętu,
- ❖ kompleks boisk „Orlik 2012”,

- ❖ boisko trawiaste do piłki nożnej wraz z trybunami,
- ❖ boisko wielofunkcyjne o sztucznej nawierzchni do gry w piłkę ręczną, koszykówkę, siatkówkę oraz tenisa,
- ❖ dwa boiska do piłki plażowej,
- ❖ dwa boiska do gry w bule,
- ❖ dwa korty tenisowe o sztucznej nawierzchni,
- ❖ kort do ćwiczeń o sztucznej nawierzchni ze ścianką,
- ❖ skatepark,
- ❖ plac zabaw dla dzieci,
- ❖ urządzenia do rekreacji aktywnej – ścieżka zdrowia,
- ❖ trzy skałki wspinaczkowe umożliwiające wspinanie bez asekuracji,
- ❖ stadion lekkoatletyczny z bieżniami 6 – torową na 100 m i 4 – torową na 200 m, rzutnią i skoczniami (w dal, trójskok i wzwyż),
- ❖ tor rowerowy,
- ❖ stoliki do gry w tenisa stołowego,
- ❖ szachy plenerowe, stoliki do gry w szachy i warcaby.

W ramach projektu współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w zakresie małych projektów w ramach działania 413 „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” PROW na lata 2007-2013 - Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: „Europa Inwestująca w obszary wiejskie” wytyczono i oznakowano w lesie w Korniaktowie Północnym, Biało-brzegach i Budach Łańcuckich 3 trasy do uprawiania nordic walking (marsz z kijkami).

Na terenie powiatu łańcuckiego funkcjonują również trasy i ścieżki rowerowe:

- ❖ Biało-brzeska Trasa Rowerowa, która liczy około 15 km i przebiega przez teren gminy Biało-brzegi, Żołyńia i Grodzisko Dolne,
- ❖ Trasa Rowerowa (ok. 30 km) przebiegająca przez Handzlówkę, Cierpisz, Kraczkową, Albigową, Handzlówkę,
- ❖ Trasa Rowerowa - Szlakiem kraczkowskich kapliczek i krzyży, która liczy 15,5km oraz przebiega przez: Grunwald, Wzgórze Magdalenka, Cierpisz, Grunwald,
- ❖ Trasa rowerowa „Szlakiem przydrożnych krzyży i kapliczek w Husowie”, która przebiega przez gminę Markowa, w obszarze Hyżnieńsko-Gwoźnickiego Obszaru Chronionego Krajobrazu,
- ❖ Ścieżka dydaktyczna "Żelazny Szlak" (ponad 30km), która wiedzie przez przysiółki Rakszawy: Dymarzę, Basakówkę, Wołochy, Kościelne, Rąbany Gościniec, Bieleckówkę, Strachocin oraz sołectwa Gminy Rakszawa: Kąty Rakszawskie, Węgliska i Wydrze,
- ❖ Ścieżka rowerowa „Garncarski Szlak”, posiadająca dwa stopnie trudności: pętla mała obejmuje 13 km, pętla duża 23 km i prowadzi przez kilka miejscowości tworzących ośrodek garncarski: Medynia Głogowska, Zalesie, Czarna, Medynia Łańcucka, Pogwizdów.

W gminie miejskiej Łańcut funkcjonuje Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Łańcucie. Jest to instytucja mająca za zadanie popularyzując rekreacji, organizację zajęć, zawodów i imprez sportowo-rekreacyjnych. Ośrodek tworzy bazę dla rozwoju sportu i wypoczynku.

Na terenie miasta znajduje się min.:

- I. Hala Sportowo- Widowiskowa,

- II. Kryta pływalnia,
- III. Basen otwarty,
- IV. „Moje Boisko Orlik 2012” składające się z:
 - ❖ Boiska piłkarskiego ze sztuczną trawą o wymiarach 60m x 30m oraz aluminiowe bramki o wymiarach 5m x 2m,
 - ❖ Boiska wielofunkcyjnego z nawierzchnią poliuretanowa o wymiarach 50m x 30m na którym znajdują się: boisko do gry w piłkę ręczną, dwa boiska do gry w koszykówkę oraz kort tenisowy.
- V. Pięć Placów zabaw,
- VI. Sztuczne lodowisko,
- VII. Kort tenisowy.

Na terenie miasta Łańcuta działają:

- I. Kluby sportowe stowarzyszenia kultury fizycznej prowadzące działalność gospodarczą :
 - ❖ Łańcucki Klub Sportowy Stal Łańcut,
 - ❖ Łańcuckie Towarzystwo Cyklistów,
 - ❖ Łańcuckie Towarzystwo Tenisowe,
 - ❖ Miejski Klub Sportowy Łańcut,
 - ❖ Polskie Towarzystwo Gimnastyczne "Sokół",
 - ❖ Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Społeczności Lokalnej Miasta Łańcuta,
- II. Kluby sportowe - stowarzyszenia kultury fizycznej nieprowadzące działalności gospodarczej (wpisane do ewidencji przez starostę łańcuckiego):
 - ❖ Łańcucki Klub Karate Kyokushin,
 - ❖ Łańcucki Klub Strzelecki CEL,
 - ❖ Stowarzyszenie Biegowe Ultra Łańcut,
 - ❖ Stowarzyszenie Brydża Sportowego ATUT,
 - ❖ Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Piłki Nożnej Powiatu Łańcuckiego - Młodzieżowy Klub Piłkarski Junior,
 - ❖ Klub Sportowy MOSiR, Futsalowy Klub Sportowy .
- III. Uczniowskie kluby sportowe:
 - ❖ Uczniowski Klub Sportowy „BRAJP” w Łańcucie,
 - ❖ Ludowy Uczniowski Klub Sportowy „ZIELONI” Łańcut, Zespół Szkół Technicznych w Łańcucie,
 - ❖ Uczniowski Klub Sportowy „MOSiR”,
 - ❖ Uczniowski Klub Sportowy Towarzystwa Krzewienia Kultury Fizycznej MDK - GAMBIT Łańcut,
 - ❖ Uczniowski Klub Sportowy przy I LO w Łańcucie,
 - ❖ Uczniowski Klub Sportowy „WODNIAK”,
 - ❖ Uczniowski Klub Sportowy "AKROBATA"¹¹

¹¹ Na podstawie www.lancut.pl/

Podsumowanie

W powiecie łąncuckim rośnie liczba boisk sportowych i kompleksów rekreacyjno-sportowych. Na terenie powiatu funkcjonują trzy trasy rowerowe oraz trzy trasy do uprawiania nordic walking. Infrastruktura sportowo – rekreacyjna w powiecie łąncuckim wskazuje na dużą dbałość władz samorządowych o rozwój kultury fizycznej. Wiodącymi gminami w tej dziedzinie są gmina miejska Łącut i gmina wiejska Białobrzegi.

Mimo dobrej infrastruktury sportowo – rekreacyjnej liczba osób uprawiających sport w porównaniu do powiatów ościennych jest niska.

2.1.10. Infrastruktura techniczna

Jednym z ważniejszych wyznaczników jakości życia w danym regionie jest dostęp mieszkańców do sieci wodociągowej, gazowej i kanalizacyjnej. Czynnikiem ten wpływa na atrakcyjność inwestycyjną, przyczyniając się do rozwoju budownictwa mieszkaniowego.

Tabela 67. Odsetek ogółu ludności korzystającej z instalacji wodociągowej, kanalizacyjnej oraz gazowej w poszczególnych gminach powiatu łąncuckiego w latach 2010, 2015 i 2021

Samorząd	Odsetek ogółu ludności korzystającej z instalacji								
	Wodociąg			Kanalizacja			Gaz		
	2010	2015	2021	2010	2015	2021	2010	2015	2021
	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Powiat łąncucki	89,6	94,2	94,5	63,3	81,8	83,5	74,1	74,6	78,4
Łącut (miasto)	98,7	99,9	99,9	82,9	91,9	92,8	96,0	98,1	96,7
Białobrzegi	87,9	90,3	91,1	44,7	87,2	88,2	73,6	72,2	75,7
Czarna	93,3	99,9	99,9	64,5	85,9	87,4	70,2	81,8	77,4
Łącut (wieś)	86,1	92,2	92,7	72,2	90,4	91,00	80,9	80,2	84,4
Markowa	63,8	73,8	73,8	46,8	48,7	50,0	61,4	61,7	64,6
Rakszawa	95,3	95,6	96,0	42,0	53,5	60,8	39,8	42,2	53,4
Żołynia	90,4	99,2	99,1	43,2	77,1	79,00	51,3	50,6	57,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Spośród samorządów powiatu łąncuckiego prawie pełne zwodociągowanie posiada miasto Łącut (99,9%). Według danych GUS na 2021 r. dobry dostęp do sieci wodociągowej mają również gmina Żołynia (99,1%), Czarna (99,9%) oraz Rakszawa (96,0%). W gminie Markowa natomiast jeszcze ponad 26% gospodarstw domowych nie posiada dostępu do wodociągu. Najwyższy odsetek korzystających z kanalizacji sanitarnej jest w gminie miejskiej Łącut (92,8%) oraz gminie wiejskiej Łącut (96,7%). Najniższy w gminie Markowej (50,0%) i Rakszawie (60,8%). Poziom dostępność do sieci instalacji gazowej na terenie powiatu łąncuckiego jest zróżnicowany. Najwyższy wynoszący 98,4% w mieście Łącut, najniższy 53,4 % w gminie Rakszawa i 57,4 % w gminie Żołynia. Poniższa tabela przedstawia odsetek ogółu ludności korzystającej z wodociągów, kanalizacji oraz instalacji gazowej w powiecie przeworskim, łąncuckim oraz leżajskim.

Tabela 68. Odsetek ogółu ludności korzystającej z instalacji wodociągowej, kanalizacyjnej oraz gazowej według powiatów w latach 2010, 2015 i 2021

Powiat	Odsetek ogółu ludności korzystającej z instalacji								
	Wodociąg			Kanalizacja			Gaz		
	2010	2015	2021	2010	2015	2021	2010	2015	2021
	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Powiat przeworski	84,0	88,7	89,2	60,1	76,2	79,6	64,7	65,0	66,9
Powiat łańcucki	89,6	94,2	94,5	63,3	81,8	83,5	74,1	74,6	78,4
Powiat leżajski	90,5	94,9	95,4	47,0	64,2	68,9	60,9	61,2	65,3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Porównując sytuację w powiecie łańcuckim z powiatami ościennymi należy stwierdzić, że powiat łańcucki jest relatywnie dobrze wyposażony w instalacje sieciowe. Na jego terenie obserwuje się najwyższą wśród analizowanych powiatów dostępność do instalacji gazowej. Dostęp do kanalizacji w powiecie przeworskim i łańcuckim jest na wyrównanym poziomie, wyższym o około 11 pp. od powiatu leżajskiego. Z kolei dostęp do wodociągu jest porównywalny z powiatem leżajskim, wyższy o około 5 pp. od powiatu przeworskiego.

Na terenie gminy Markowa występują udokumentowane zasoby gazu ziemnego. Ponadto warto zwrócić uwagę, iż miasto Łańcut posiada nowoczesną oczyszczalnię ścieków o wydajności 9,2 tys. m³ na dobę. Mniejsze oczyszczalnie znajdują się również w Markowej i Czarnej, zaspokajając potrzeby tych gmin.

Funkcjonujący system linii energetycznych i stacji transformatorowych w powiecie w większości pokrywa potrzeby w zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną, wymaga jednak ciągłej rozbudowy i modernizacji, szczególnie w miejscowościach, gdzie intensywnie rozwija się budownictwo i przedsiębiorczość. W północnej części powiatu przebiega tranzytowa linia wysokiego napięcia 750 kV na Ukrainę.¹²

Wpisując się w aktualne kierunki związane z pozyskiwaniem alternatywnych źródeł energii na terenie powiatu łańcuckiego, w gminie Łańcut, uruchomiono farmę wiatraków składającą się z 19 wiatraków: ośmiu w miejscowości Kosina, trzech w Soninie i ośmiu w Wysokiej. Inwestycją zarządza spółka Farma Wiatrowa Łańcut sp. z o.o.

W Kosinie wybudowany został również Główny Punkt Zasilania. Na sprzedaż energii pozyskano zgodę w Zakładzie Energetycznym.

W powiecie ma zostać również uruchomiona farma fotowoltaiczna.

Podsumowanie

Podstawowa sieciowa infrastruktura techniczna na terenie powiatu łańcuckiego jest rozwinięta w nieco wyższym stopniu do powiatów ościennych. W poszczególnych gminach powiatu odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej, wodociągowej i gazowej jest

¹² Strona internetowa powiatu łańcuckiego

zróżnicowany, aczkolwiek największe nasycenie tymi sieciami występuje na terenie miasta Łańcut.

Ze względu na ochronę środowiska przyrodniczego, istotne jest objęcie jak największego odsetka gospodarstw domowych siecią kanalizacji sanitarnej oraz rozbudowa oczyszczalni ścieków.

W powiecie realizowane są także inwestycje związane z pozyskiwaniem alternatywnych źródeł energii.

2.1.11. Infrastruktura komunikacyjna

Sieć drogowa i kolejowa

Obszar powiatu łańcuckiego przecina międzynarodowa Autostrada A4 i trasa tranzytowa E 40 (droga krajowa nr 94) między Niemcami a Ukrainą z licznymi odgałęzieniami:

- ❖ na południowy wschód w kierunku Kańczugi i północny zachód w kierunku Sokołowa Młp. – droga wojewódzka 881,
- ❖ na południowy zachód w kierunku Dynowa i północny wschód w kierunku Leżajska - droga wojewódzka 877.

Przez gminę Czarna przebiega droga ekspresowa S19. Przez teren powiatu przebiega również magistrala kolejowa z Wrocławia do Przemyśla, a dalej do Kijowa.

Według danych GUS na 2021 r. całkowita długość sieci dróg powiatowych w powiecie łańcuckim wynosi 421,0 km, z czego 0,4 km o nawierzchni gruntowej. W porównaniu z powiatami ościennymi powiat łańcucki posiada najdłuższą sieć dróg o twardej nawierzchni na 100 km².

Tabela 69. Drogi gminne i powiatowe na 100 km² według powiatów w 2021 r.

Powiat	Drogi gminne i powiatowe na 100 km ²	
	Twarda nawierzchnia	Gruntowa nawierzchnia
	km	km
Powiat przeworski	101,6	23,3
Powiat łańcucki	107,4	6,7
Powiat leżajski	83,8	12,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Obecnie na obszarze powiatu łańcuckiego głównym szlakiem transportowym jest autostrady A-4 Rzeszów-Korczowa. Przebiega ona przez obszar trzech gmin: Czarna, Białobrzegi oraz miasto Łańcut. Przedmiotowy odcinek autostrady A-4, znajdującej się w III korytarzu transportowym sieci TEN-T. Jej podstawowym zadaniem jest zapewnienie szybkiego i sprawnego połączenia komunikacyjnego w ruchu międzynarodowym na kierunku wschód-zachód. Autostrada A-4 zapewnia połączenie z Niemcami przez przejście graniczne w Jędrzychowicach i z Ukrainą przez przejście graniczne w Korczowej. Niedawno wybudowana autostrady A-4 zmniejszyła ruch na istniejącej drodze krajowej nr 94, co skutkuje redukcją negatywnego oddziaływania ruchu drogowego na środowisko oraz wzrostem bezpieczeństwa ruchu drogowego.

Rysunek 6. Mapa Stanu Budowy Dróg – województwo podkarpackie

Legenda

Drogi krajowe, w tym autostrady, drogi ekspresowe i obwodnice.

— w użytkowaniu — w realizacji — w przetargu — w przygotowaniu

A1 S7 Numery autostrad i dróg ekspresowych

Źródło: Strona internetowa Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad

W zakresie komunikacji kolejowej dużą rolę odgrywa magistrala kolejowa E 30 zachód - wschód biegnąca od granicy z Niemcami (Zgorzelec) przez Wrocław, Kraków, Rzeszów i Przemysł, do granicy z Ukrainą (Medyka). Jest to magistrala międzynarodowa, łącząca funkcje towarowe i pasażerskie. Szczególne znaczenie dla atrakcyjności inwestycyjnej powiatu łańcuckiego ma usytuowane w Jasionce k. Rzeszowa lotnisko. Jest ono przystosowane do regularnej obsługi międzynarodowego ruchu pasażerskiego i towarowego.

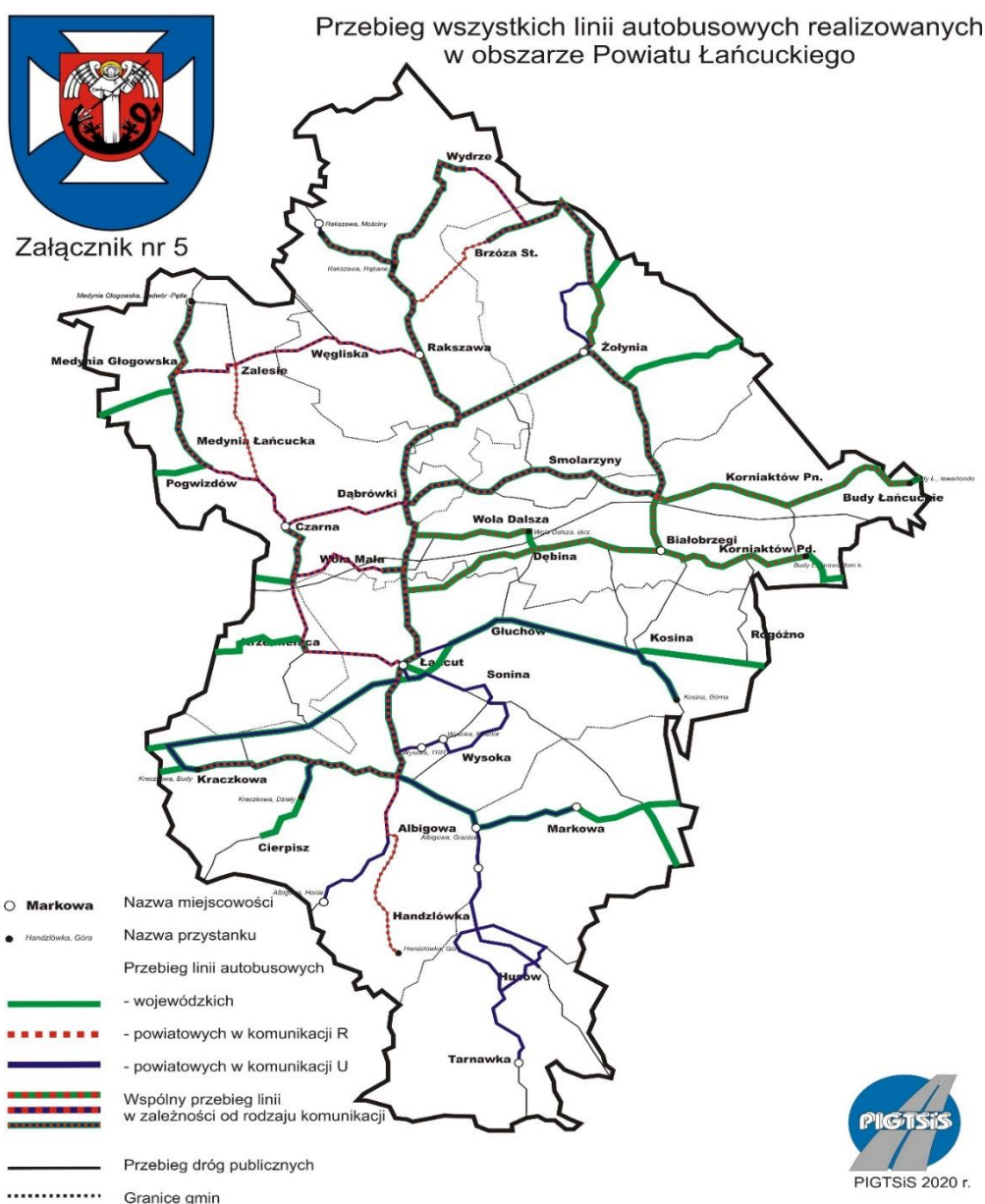
Komunikacja publiczna

Według planu zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla Powiatu Łańcuckiego, z grudnia 2020 r. sieć komunikacji autobusowej w powiecie tworzy 19 przewoźników:

- ❖ ABX2 Bus
- ❖ PPHU AFAR BUS Zbigniew Przybysz
- ❖ Zakład Transportu Azalia Trans Wraga Leszek
- ❖ FHU CEZAR Adam Ostrowski
- ❖ Firma Usługowa CEZAR Cezary Czech
- ❖ BUS NATURA Józef Hajduk
- ❖ PKS w Jarosławiu S.A.
- ❖ KOLIBER K. Boratyn

- ❖ PKS Sp. z o.o. w Leżajsku
- ❖ Prywatny Przewóz Osób Zdzisław Kwoszcz
- ❖ Firma Handlowo Usługowa Mariusz Freń
- ❖ Firma Handlowo Usługowa Mariusz Franków
- ❖ Usługi Transportowo Turystyczne J. Podolec
- ❖ FPHU POLA Artur Bar
- ❖ REKORD I. Rojek, R. Rojek, D. Rojek
- ❖ RX Bus Robert Szubart
- ❖ PKS w Rzeszowie S.A.
- ❖ PPO Usługi Transportowo-Turystyczne TRANSPOLL Waldemar Czorniak
- ❖ Przewóz Osób WIEŠKOBUS W. Ostrowski

Rysunek 7. Sieć połączeń autobusowych w powiecie łańcuckim

Źródło: Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla Powiatu Łańcuckiego, z grudnia 2020 r.

Na terenie powiatu łańcuckiego obecnie całość transportu zbiorowego jest realizowana przez komercyjnych przewoźników uprawnionych do prowadzenia działalności gospodarczej w zakresie przewozu osób na podstawie zezwoleń na wykonywanie regularnych przewozów osób w krajowym transporcie drogowym.

Sieć kolejowa

Przez powiat przechodzi linia kolejowa 91: Kraków Główny - Medyka, po której kursują pociągi pasażerskie. Linia kolejowa nr 91, o całkowitej długości 257,094 km, łączy stację Kraków Główny ze stacją graniczną Medyka. Na całej długości linia jest wielotorowa i zelektryfikowana. Trasa ta jest częścią linii europejskiej E-30, leżącą w III Paneuropejskim Korytarzu Transportowym, łączącym Niemcy, Polskę i Ukrainę. Polski odcinek tej linii o długości 677 km łączy najważniejsze centra i regiony ekonomiczne południowej Polski: Dolny Śląsk, Górny Śląsk, Małopolskę i Podkarpacie. Przez Polskę linia przebiega na trasie od granicy państwa z Niemcami przez Zgorzelec - Bolesławiec - Legnicę - Wrocław - Opole - Kędzierzyn-Koźle - Zabrze - Katowice - Jaworzno - Trzebinę - Kraków - Tarnów - Rzeszów - Przemyśl do granicy z Ukrainą w Medyce. Modernizacja oraz rewitalizacja linii E 30 realizowana jest przez PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. etapami od 2000 roku.

W obszarze Powiatu Łańcuckiego przewozy kolejowe realizowane są przez dwóch przewoźników: Przewozy Regionalne Sp. z o.o. oraz PKP Intercity S.A. Pociągi kursują w relacjach:

- ❖ Rzeszów Główny – Przemyśl Główny
- ❖ Tarnów – Przemyśl Główny
- ❖ Rzeszów Główny – Horyniec Zdrój

oraz w relacjach międzyregionalnych z Krakowa Głównego, Warszawy Wschodniej i Piły Główniej do Przemyśla Głównego. Liczba połączeń w relacji zarówno w kierunku do Przemyśla czy Rzeszowa wynosi ok. 30 par połączeń w ciągu doby. Linia kolejowa nie zapewnia mieszkańcom obsługi wewnątrz powiatowej ponieważ przewozy wykonywane są wyłącznie w jednej relacji i obsługują poza Łańcutem cztery inne przystanki w obszarze Powiatu. Z uwagi na dużą liczbę połączeń do Rzeszowa linia zapewnia pasażerom możliwość przesiadki na dworcu Głównym w Rzeszowie do innych miast w kraju. Bezpośrednio z Łańcuta jest możliwość podróżowania do Krakowa, Warszawy oraz Piły¹³.

Podsumowanie

Powiat łańcucki posiada dobrze rozwiniętą sieć komunikacyjną, w szczególności z punktu widzenia dostępności do ważnych ciągów komunikacyjnych na linii wschód zachód o znaczeniu krajowym i międzynarodowym – autostrada A4, droga krajowa nr 4 i magistrała kolejowa E 30.

Sieć dróg powiatowych jest dość dobrze rozwinięta. Oferta transportu drogowego (autobusowego) opiera się głównie na usługach prywatnych przewoźników. Transport kolejowy natomiast odgrywa rolę głównie w podróżach ponadlokalnych i ponadregionalnych.

¹³ Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla powiatu łańcuckiego - plan transportowy, aktualizacja planu transportowego wykonana przez Polską Izbę Gospodarczą Transportu Samochodowego i Spedycji, Warszawa, grudzień 2020 r.

2.1.12. Infrastruktura mieszkaniowa

Według danych GUS na koniec 2021 r. na terenie powiatu łańcuckiego znajduje się 25 171 budynków mieszkalnych. Najwięcej budynków znajduje się w gminie wiejskiej i miejskiej Łańcut. (odpowiednio 6 503 oraz 6 482) Najmniej w gminie Rakszawa (2 076).

Tabela 70. Zasoby mieszkaniowe w poszczególnych gminach powiatu łańcuckiego – stan na koniec 2021 r.

Samorząd	Zasoby mieszkaniowe
	2021
Powiat łańcucki	25 171
Łańcut (miasto)	6 482
Białobrzegi	2 483
Czarna	3 512
Łańcut (wieś)	6 503
Markowa	1 959
Rakszawa	2 076
Żołyńia	2 156

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Poniższa tabela przedstawia liczbę mieszkań w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców danego powiatu. W latach 2017 – 2021 liczba zasobów mieszkaniowych równomiernie wzrasta we wszystkich powiatach.

Tabela 71. Mieszkania w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców według powiatów w latach 2017 - 2021

Powiat	Mieszkania na 1 000 mieszkańców				
	2017	2018	2019	2020	2021
Powiat przeworski	301,6	304,4	307,0	313,2	317,0
Powiat łańcucki	292,7	294,8	297,3	307,4	311,5
Powiat leżajski	284,6	286,7	289,4	301,9	305,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Powiat łańcucki plasuje się na drugiej pozycji w zestawieniu, natomiast różnica w zasobach mieszkaniowych pomiędzy powiatem przeworskim - o najwyższym wskaźniku, a łańcuckim na przestrzeni badanego okresu jest niewielka. Najmniej mieszkań w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców jest w powiecie leżajskim.

Infrastrukturę mieszkaniową na terenie powiatu łańcuckiego można uznać za dobrze rozwiniętą, a zarazem dość zróżnicowaną. Największy odsetek wyposażenia w wodociąg, łazienkę i centralne ogrzewanie występuje na obszarze gminy miejskiej Łańcut. Niejednorodny jest odsetek wyposażenia w instalacje centralnego ogrzewania w poszczególnych gminach powiatu. W 2020 r. różnica pomiędzy wyposażeniem w centralne ogrzewanie pomiędzy Łańcutem (85,9%), a gminą Żołyńia (62,1%) wynosiła 23,8%. Mniejszy odsetek mieszkań wyposażonych w instalację CO jest typowy dla terenów wiejskich.

Najmniejszy odsetek wyposażenia mieszkań w wodociąg i łazienkę, odnotowuje również gmina Żołyńia.

Tabela 72. Odsetek ogółu mieszkań wyposażonych w instalacje w poszczególnych gminach powiatu łańcuckiego w latach 2018 - 2020

Samorząd	Odsetek ogółu mieszkań wyposażonych w instalacje								
	Wodociąg			Łazienka			Centralne ogrzewanie		
	2018	2019	2020	2018	2019	2020	2018	2019	2020
Powiat łańcucki	93,9	94,0	92,1	87,1	87,3	85,6	75,7	76,0	74,7
Łańcut (miasto)	99,6	99,6	96,4	97,8	97,8	94,7	88,4	88,6	85,9
Białobrzegi	90,7	90,8	89,3	84,5	84,6	83,4	73,0	73,2	72,3
Czarna	94,6	94,7	90,8	84,5	84,7	81,4	72,3	72,7	70,0
Łańcut (wieś)	92,4	92,5	91,2	86,5	86,7	85,6	77,6	77,9	77,1
Markowa	91,3	91,3	94,4	76,3	76,4	79,2	60,6	60,9	63,2
Rakszawa	95,4	95,5	90,6	86,9	87,1	82,7	70,9	71,3	67,8
Żołyńia	85,8	86,0	86,3	76,0	76,2	76,7	61,1	61,5	62,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Na poziomie powiatów infrastruktura mieszkaniowa jest bardzo zróżnicowana. W latach 2018 – 2020 zarówno w miastach jak i na wsi odsetek ogółu mieszkań wyposażonych w instalacje był najniższy w powiecie przeworskim, przy czym różnice wskaźnika odnotowanego w miastach sięgają kilku pp. Warto szczególnie zwrócić uwagę na wyposażenie mieszkań w centralne ogrzewanie na wsi, gdzie różnica pomiędzy powiatem przeworskim a łańcuckim wynosi około 10,3%, na korzyść tego drugiego.

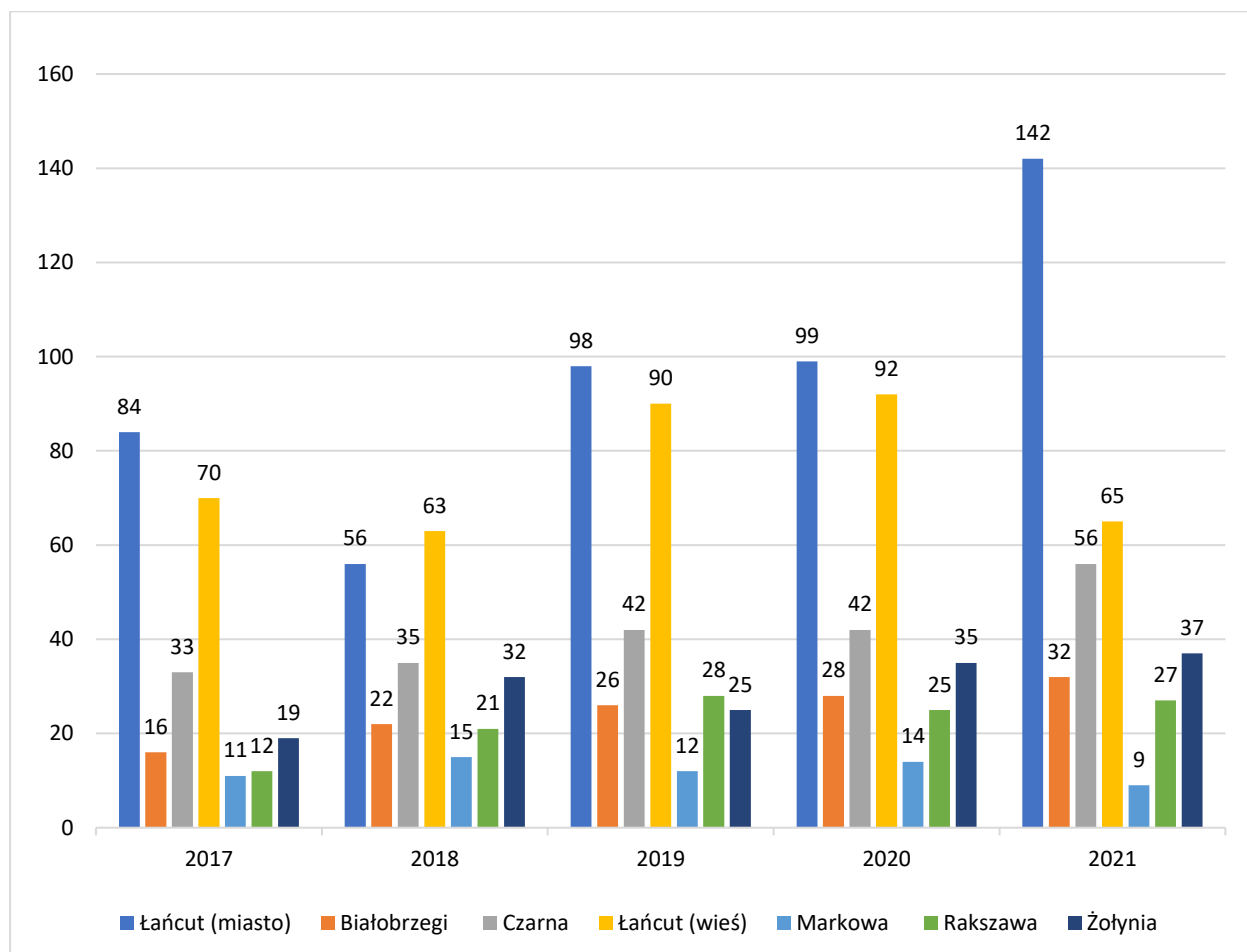
Tabela 73. Odsetek ogółu mieszkań wyposażonych w instalacje według powiatów w latach 2018 - 2020

Powiat	Odsetek ogółu mieszkań wyposażonych w instalacje – w miastach								
	Wodociąg			Łazienka			Centralne ogrzewanie		
	2018	2019	2020	2018	2019	2020	2018	2019	2020
Powiat przeworski	97,4	97,4	97,1	93,5	93,5	93,2	85,3	85,4	85,1
Powiat łańcucki	99,6	99,6	96,4	97,8	97,8	94,7	88,4	88,6	85,9
Powiat leżajski	99,1	99,1	98,4	96,6	96,6	95,9	91,9	91,9	91,3
Powiat	Odsetek ogółu mieszkań wyposażonych w instalacje – na wsi								
Powiat przeworski	89,5	89,6	90,7	78,2	78,4	79,5	59,2	59,6	60,6
Powiat łańcucki	92,0	92,1	90,6	83,5	83,7	82,5	71,5	71,8	70,9
Powiat leżajski	92,7	92,8	90,9	81,7	81,9	80,3	67,3	67,7	66,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

W latach 2017 - 2021 na terenie powiatu łańcuckiego oddano łącznie do użytkowania 1 513 mieszkań. Najwięcej w mieście Łańcucie (479), gminie wiejskiej Łańcut (380) oraz w gminie Czarna (208). W tym aspekcie zauważalna jest dominacja miasta Łańcuta i jego ścisłych okolic w zakresie rozwoju budownictwa mieszkaniowego.

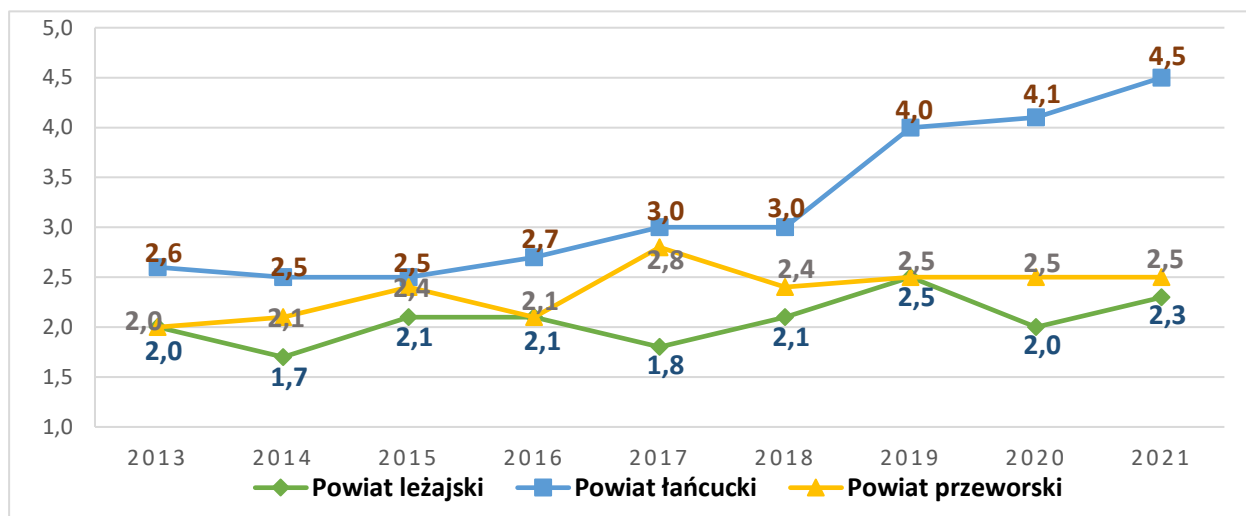
Wykres 20. Mieszkania oddane do użytkowania w poszczególnych gminach powiatu łańcuckiego w latach 2017 - 2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Poniższy wykres przedstawia liczbę mieszkań oddanych do użytkowania w przeliczeniu na 1 000 ludności w latach 2013 – 2021. Dynamika rozwoju budownictwa w przedstawionych powiatach jest bardzo zróżnicowana. Jak wynika z analizy danych – powiat łańcucki charakteryzuje się bardzo prężnym wzrostem wskaźnika w porównaniu do ościennych powiatów. W powiecie łańcuckim najwyższa wartość tego wskaźnika przypada na 2021 r. (4,5). W powiecie przeworskim jest to rok 2017 (2,8), a w leżajskim rok 2019 (2,5). Co do zasady, w analizowanym okresie w powiecie łańcuckim oddano do użytkowania więcej mieszkań w przeliczeniu na 1 000 ludności niż w powiecie przeworskim (w 2021r. o 44,4% więcej), a także więcej niż w powiecie leżajskim (w 2021r. o 48% więcej).

Wykres 21. Mieszkania oddane do użytkowania na 1 000 ludności w powiatach w latach 2013 – 2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Analizując komfort zamieszkania w powiecie łańcuckim wyrażony przeciętną powierzchnią mieszkania, dochodzi się do wniosku, że jest ona wyższa na obszarach wiejskich, co jest powszechną prawidłowością. Najlepiej w tej statystyce wypada gmina Czarna, z przeciętną powierzchnią mieszkania wynoszącą 98,3 m². Niewiele mniejszą wartością wskaźnika mogą się pochwalić gminy: Białobrzegi oraz gmina wiejska Łańcut (97,4 m²). Zdecydowanie niższe wartości zanotowano w gminie Żółnia (88,0 m²). Średnia dla powiatu wyniosła w 2021r. 93,0 m².

Powierzchnia mieszkania przypadająca na 1 osobę jest zbliżona we wszystkich gminach powiatu i na poziomie porównywalnym ze średnim wskaźnikiem powiatu (29,0 m²). Najwyższym wskaźnikiem charakteryzuje się miasto Łańcut (31,7 m²). Natomiast najniższy wskaźnik w tym zakresie jest w gminie Rakszawa (25,8 m²), gminie Żółnia (27,0 m²) oraz w gminie Białobrzegi (27,8 m²).

Tabela 74. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oraz mieszkania na 1 osobę w poszczególnych gminach powiatu łańcuckiego w 2021 roku

Samorząd	Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w 2021 r.	Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę w 2021 r.
	m ²	m ²
Powiat łańcucki	93,0	29,0
Łańcut (miasto)	86,5	31,7
Białobrzegi	97,4	27,8
Czarna	98,3	28,9
Łańcut (wieś)	97,4	29,1
Markowa	93,3	28,7
Rakszawa	90,8	25,8
Żółnia	88,0	27,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Poniższa tabela przedstawia przeciętną powierzchnię użytkową mieszkania oraz przeciętną powierzchnię użytkową przypadającą na 1 osobę w powiatach: przeworskim, łańcuckim oraz leżajskim.

Tabela 75. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oraz mieszkania na 1 osobę według powiatów – w 2021 roku

Samorząd	Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w 2021 r.	Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę w 2021 r.
	m ²	m ²
Powiat przeworski	89,4	28,3
Powiat łańcucki	93,0	29,0
Powiat leżajski	87,9	26,8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Zarówno średnia wielkość mieszkań jak również powierzchnia przypadająca na jednego mieszkańca jest największa w powiecie łańcuckim, aczkolwiek różnice w tym zestawieniu nie są duże.

Tabela 76. Budynki oddane do użytkowania w powiecie łańcuckim w latach

Powiat łańcucki	Budynki oddane do użytkowania									
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Ogółem	196	173	199	201	216	221	208	237	298	274
Budownictwo indywidualne	194	171	199	201	216	198	204	233	268	272
[%]	99,0	98,8	100,0	100,0	100,0	89,6	98,1	98,3	89,9	99,3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Podsumowanie

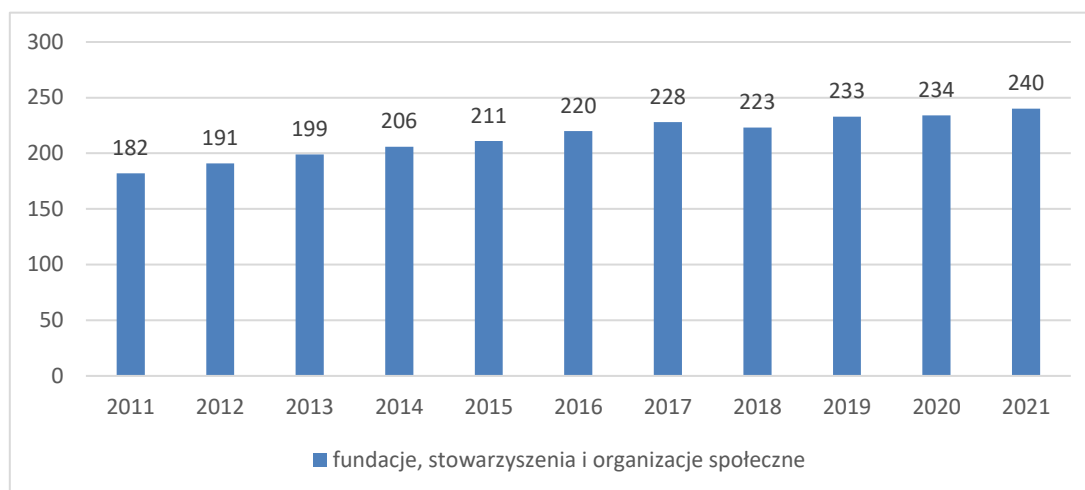
Według danych GUS, na terenie powiatu łańcuckiego rozwija się głównie budownictwo domów jednorodzinnych. Jest to związane z rozpowszechnionym obecnie zjawiskiem suburbanizacji. W 2021 r. w powiecie łańcuckim powstały tylko dwa budynki wielorodzinne – w mieście Łańcucie. Przeciętna powierzchnia mieszkań w porównywanych powiatach jest bardzo zbliżona - najniższa w powiecie leżajskim 87,9 m², a największa w powiecie łańcuckim 93,0 m².

2.1.13. Aktywność lokalna

Aktywność lokalna powiatu bardzo często mierzona jest liczbą działających organizacji pozarządowych. Najbardziej popularną formą organizacji pozarządowej jest stowarzyszenie. Aktywność społeczna przejawiająca się w formie organizacji pozarządowych z jednej strony jest ważnym elementem wpływającym na rozwój lokalny, z drugiej organizacje są w stanie świadczyć profesjonalne usługi publiczne dla społeczności lokalnej, zwłaszcza w dziedzinie sportu, pomocy społecznej, edukacji, kultury i działalności na rzecz osób niepełnosprawnych i bezrobotnych.

Od 2011 r. liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w powiecie łańcuckim sukcesywnie wzrasta. Początkowo ich liczba wynosiła 182, obecnie na terenie powiatu funkcjonuje 240 organizacji pozarządowych (dane na 2021 r.). Na ogólną liczbę organizacji w 2021 r. przypada 22 fundacji, reszta to stowarzyszenia i organizacje społeczne.

Wykres 22. Liczba organizacji pozarządowych w powiecie łańcuckim w latach 2011 - 2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Aktywność lokalna wyrażona liczbą organizacji społecznych w stosunku do liczby mieszkańców trzech porównywanych powiatów w latach 2011 - 2021 ma tendencję rosnącą.

Tabela 77. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców według powiatów

Powiat	Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne w przeliczeniu 10 000 mieszkańców										
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Powiat przeworski	24	25	26	27	29	30	31	29	31	32	34
Powiat łańcucki	23	24	25	26	26	27	28	28	29	29	30
Powiat leżajski	24	26	27	28	29	30	30	29	29	30	30

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Różnice pomiędzy powiatami są niewielkie. Według danych GUS na 2021 r., w powiecie łańcuckim było 30 organizacji pozarządowych na 10 000 mieszkańców, w powiecie przeworskim 34, a w powiecie leżajskim 30.

Biorąc po uwagę aktywność lokalną mierzoną liczbą osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 1 000 mieszkańców, możemy stwierdzić, że powiat łańcucki wykazuje się znacznie wyższym wskaźnikiem w porównaniu do powiatów ościennych.

Tabela 78. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców według powiatów

Powiat	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców
	2021
Powiat przeworski	56
Powiat łańcucki	72
Powiat leżajski	60

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Poniższa tabela przedstawia frekwencję w wyborach samorządowych w 2010, 2014 oraz 2018 r. z podziałem na wybrane powiaty.

Tabela 79. Frekwencja w wyborach samorządowych (I tura wyborów) według powiatów

Powiat	Frekwencja w wyborach samorządowych (I tura wyborów)		
	2010	2014	2018
	[%]	[%]	[%]
Powiat przeworski	57,59	56,40	52,26
Powiat łańcucki	51,30	49,87	52,20
Powiat leżajski	52,16	50,57	54,25

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej

Mieszkańcy powiatu łańcuckiego wykazują niższą (w porównaniu do powiatów ościennych) aktywność w zakresie frekwencji wyborczej w wyborach samorządowych, która jest podstawowym wskaźnikiem partycypacji obywatelskiej. Warto zauważyć, iż we wszystkich powiatach w 2018 r. frekwencja była wyższa niż średnia krajowej która wynosiła 48,83 %.

Frekwencję w poszczególnych gminach powiatu łańcuckiego przedstawia poniższa tabela.

Tabela 80. Frekwencja w wyborach samorządowych 2010, 2014, 2018 w poszczególnych gminach powiatu łańcuckiego

Samorząd	Liczba wyborców	Liczba kart wydanych	Frekwencja [%]	Liczba wyborców	Liczba kart oddanych	Frekwencja [%]	Liczba wyborców	Liczba kart wydanych	Frekwencja [%]
	2010			2014			2018		
Łańcut (miasto)	14608	7379	50,51	14792	7305	49,38	14493	7800	53,82
Białobrzegi	6438	3304	51,32	6674	2870	43,00	6796	3273	48,16
Czarna	8642	4785	55,37	9037	4838	53,54	9280	5090	54,85
Łańcut (wieś)	16411	7481	45,59	16828	8836	52,51	17089	10035	58,72
Markowa	5200	2732	52,54	5300	2745	51,79	5244	2972	56,67
Rakszawa	5639	3301	58,54	5777	2945	50,98	5845	3436	58,76
Żołynia	5345	2967	55,51	5424	2297	42,35	5565	3405	61,18

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej

Powyższe zestawienie pokazuje znaczne zróżnicowanie w zakresie frekwencji wyborczej w powiecie łańcuckim. Największą aktywnością w tym zakresie wykazują się gmina Żołynia, gmina Łańcut i gmina Rakszawa.

Podsumowanie

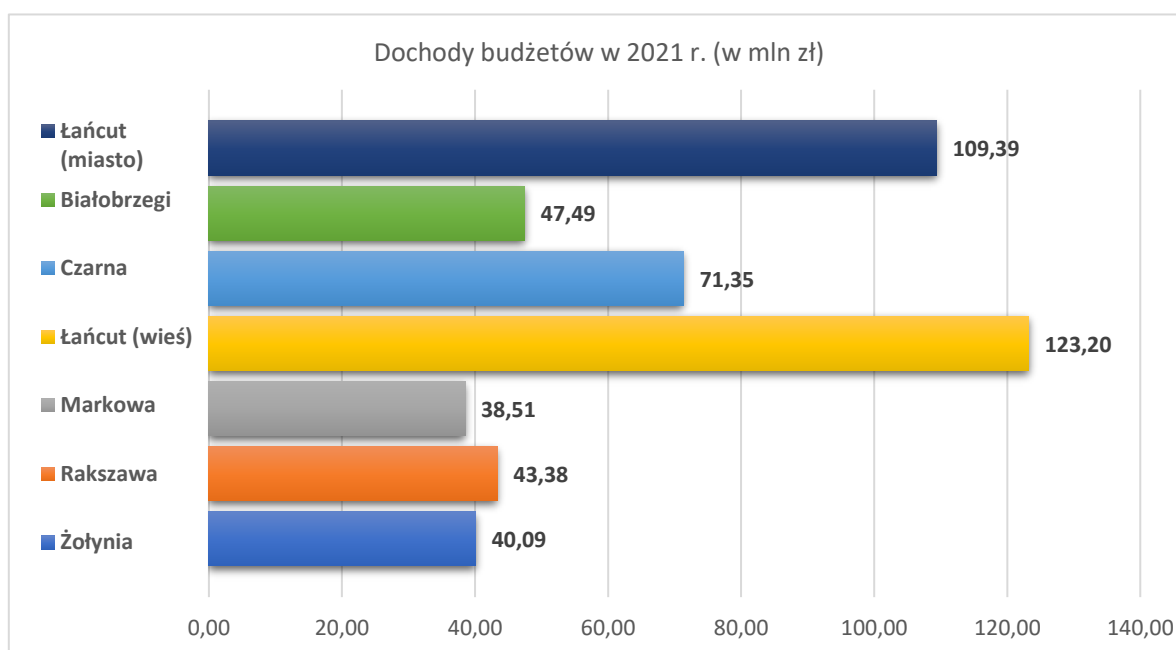
W powiecie łańcuckim liczba organizacji pozarządowych, która jest jednym z mierników aktywności społecznej mieszkańców, rośnie z roku na rok. Liczba osób fizycznych prowadzących jednoosobową działalność gospodarczą jest w powiecie wyższa niż w powiatach ościennych).

Nieco niższy niż w sąsiednich powiatach jest wskaźnik frekwencji w wyborach samorządowych. Podczas wyborów w 2018 roku wskaźnik ten jest powyżej średniej województwa. Frekwencja udziału w wyborach jest ważnym wyznacznikiem aktywności obywatelskiej, a ostatnie wskaźniki świadczą o wzrastającym zainteresowaniu mieszkańców lokalnymi sprawami.

2.1.14. Budżet samorządów i inwestycje: dochody, wydatki oraz inwestycje

Na dochody budżetów gmin ogółem składają się: 1) dochody własne, 2) dotacje, 3) subwencja ogólna na oświatę, 4) środki na dofinansowanie zadań (np. dotacje Unii Europejskiej). Należy podkreślić, iż podstawowym dochodem własnym gmin jest podatek od nieruchomości oraz udział w podatku dochodowym od osób fizycznych. W 2021 r. najwyższy dochód budżetowy spośród samorządów tworzących powiat łańcucki osiągnęła gmina wiejska Łańcut – 123,20 mln zł oraz miasto Łańcut – 109,39 mln zł, a także gmina Czarna – 71,35 mln zł. Natomiast najniższy dochód w 2021 r. osiągnęły następujące gminy: Markowa (38,51 mln zł), Żołynia (40,09 mln zł) oraz Rakszawa (43,38 mln zł).

Wykres 23. Dochody budżetów gmin ogółem – powiat łańcucki, 2021 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Informację o rzeczywistej kondycji finansowej samorządów pokazuje zestawienie dochodów samorządów w przeliczeniu na 1 mieszkańca.

Tabela 81. Dochody budżetów gmin w przeliczeniu na 1 mieszkańca - powiat łańcucki w latach 2017 - 2021

Samorząd	Dochody w przeliczeniu na 1 mieszkańca [zł]				
	2017	2018	2019	2020	2021
Powiat łańcucki	4 162,98	4 588,39	5 020,28	5 756,36	5 851,49
Łańcut (miasto)	4 141,00	4 731,15	5 295,42	6 142,73	6 170,66
Białobrzegi	3 979,52	4 508,16	4 675,50	5 450,56	5 472,41
Czarna	4 576,82	4 918,38	5 267,33	5 802,28	5 951,30
Łańcut (wieś)	4 068,08	4 440,96	4 790,26	5 640,23	5 652,27
Markowa	4 081,97	4 362,18	4 932,42	5 688,26	6 034,98
Rakszawa	4 233,45	4 554,14	5 163,34	5 426,83	5 947,98
Żołynia	4 051,14	4 478,69	4 984,46	5 842,94	5 695,68

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Analiza budżetów samorządów tworzących powiat łańcucki pokazuje, że na przestrzeni ostatnich 5 lat można zaobserwować wzrost dochodów w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Stabilny wzrost dochodów od roku 2017 obserwujemy we wszystkich gminach wiejskich jak i w mieście Łańcut. W 2021 r. najwyższy dochód w przeliczeniu na 1 mieszkańca osiągnęło miasto Łańcut (6 170,66 zł) oraz gmina Markowa (6 034,98), a następnie gmina Czarna (5 951,30 zł) i gmina Rakszawa (5 947,98 zł). Można stwierdzić, że w powiecie łańcuckim gminy wiejskie osiągają przeciętnie podobny poziom dochodów na 1 mieszkańca jak miasto Łańcut.

Tabela 82. Dochody budżetów gmin w przeliczeniu na 1 mieszkańca w latach 2017 - 2021 według powiatów

Powiat	Dochody w przeliczeniu na 1 mieszkańca [zł]				
	2017	2018	2019	2020	2021
Powiat przeworski	4 243,16	4 888,34	5 159,93	5 698,45	6 234,27
Powiat łańcucki	4 162,98	4 588,39	5 020,28	5 756,36	5 851,49
Powiat leżajski	3 981,26	4 485,81	5 025,55	5 471,58	5 747,26

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Powyższa tabela przedstawia różnice w dochodach na 1 mieszkańca między powiatem łańcuckim a powiatami ościennymi. W latach 2017 - 2019 wskaźnik ten był zdecydowanie niższy niż w powiecie przeworskim, natomiast wyższy niż w powiecie leżajskim. W 2020 r. dochód na 1 mieszkańca był wyższy niż w pozostałych powiatach. Według danych na 2021 r., wskaźnik ten jest najwyższy w powiecie przeworskim.

Uwzględniając statystyczną średnią dochodów budżetowych na mieszkańca gmin łącznie z miastami na prawach powiatu w województwie podkarpackim (w 2021 r. wyniosła 6 568,22 zł), można stwierdzić, że dochody samorządów powiatu łańcuckiego nie są wysokie.

Rzeczywiste możliwości w kwestii pozyskiwania wpływów budżetowych odzwierciedlają dochody własne samorządów, pochodzące z podatków, opłat i dochodów majątkowych. Zależą one od liczby pracujących i zarabiających mieszkańców jak również od liczby i wielkości przedsiębiorstw w powiecie.

Tabela 83. Dochody budżetów powiatów w przeliczeniu na 1 mieszkańca według powiatów w 2021 r.

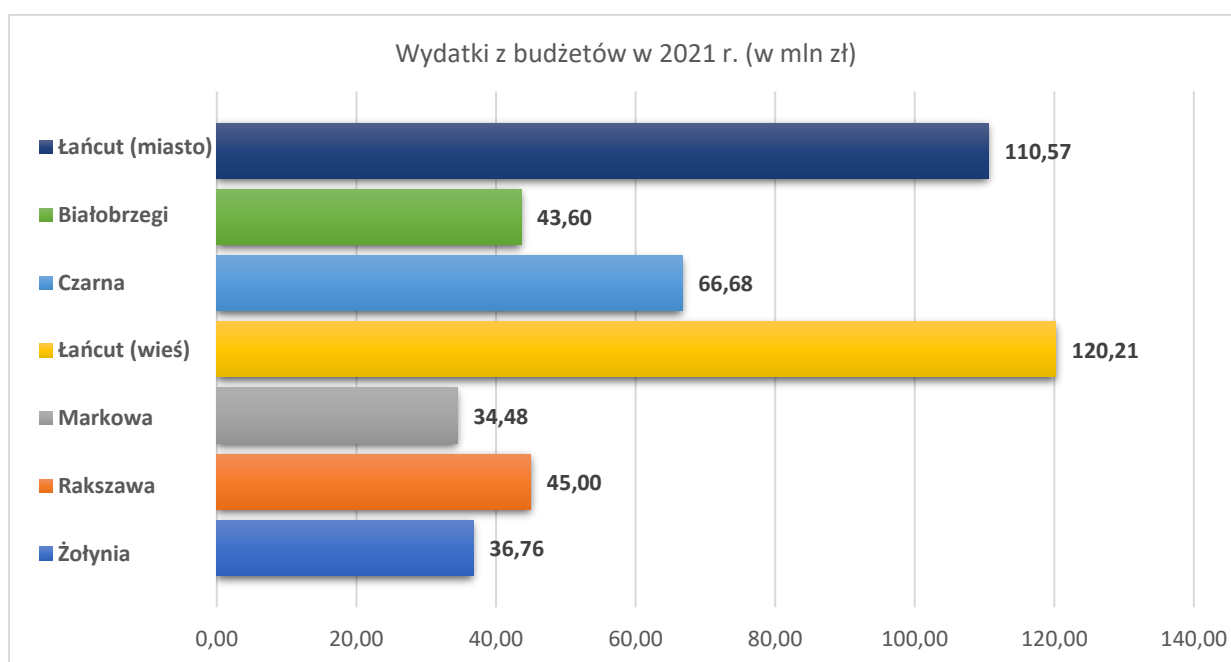
Powiat	Ogółem	Dochody własne	Odsetek dochodów ogółem
	2021	2021	2021
	zł	zł	%
Powiat przeworski	1 335,16	298,60	22%
Powiat łańcucki	1 353,31	483,03	36%
Powiat leżajski	1 744,65	339,46	19%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Największy dochód ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca (według danych na 2021 r.) osiąga powiat leżajski, natomiast osiąga najniższy odsetek dochodów własnych. Powiat łańcucki znajduje się na drugiej pozycji pod względem dochodów powiatu, gdzie 36% dochodów ogółem stanowią wpływy z podatków, opłat i dochodów majątkowych.

Kolejnym ważnym współczynnikiem, za pomocą którego można dokonywać porównań poziomu zamożności danego samorządu, jest wartość wydatków budżetowych. Najwyższe wydatki w 2021 r. odnotowała gmina wiejska (58,21 mln zł) i miejska (54,53 mln zł) Łańcut. Najmniejsze wydatki z budżetu ogółem miały natomiast gminy: Białobrzegi (18,06 mln zł) oraz Markowa (19,33 mln zł).

Wykres 24. Wydatki z budżetów gmin ogółem – powiat łańcucki, 2021 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Wydatki z budżetu gmin w przeliczeniu na 1 mieszkańca w powiecie łańcuckim wahają się w przeciągu ostatnich pięciu lat. W 2021 r. największe wydatki w przeliczeniu na mieszkańca miało miasto Łańcut (6 237,48 zł) oraz gmina Rakszawa (6 170,12 zł).

Tabela 84. Wydatki z budżetu gmin w przeliczeniu na 1 mieszkańca – powiat łańcucki w latach 2017– 2021

Samorząd	Wydatki w przeliczeniu na 1 mieszkańca [zł]				
	2017	2018	2019	2020	2021
Powiat łańcucki	4 342,34	4 625,11	4 801,17	5 507,13	5 652,34
Łańcut (miasto)	4 505,56	4 734,66	4 739,52	6 110,35	6 237,48
Białobrzegi	4 067,16	4 478,08	4 458,45	4 839,59	5 024,24
Czarna	4 558,39	5 486,33	5 187,86	5 327,71	5 561,93
Łańcut (wieś)	4 430,60	4 318,85	4 581,05	5 600,18	5 515,05
Markowa	3 989,72	4 606,78	4 831,85	5 313,42	5 403,04
Rakszawa	4 363,65	4 301,92	5 220,93	5 149,94	6 170,12
Żołynia	3 939,73	4 394,78	4 947,88	5 370,16	5 221,76

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Poniższa tabela przedstawia różnice w wydatkach z budżetu na 1 mieszkańca między powiatem łańcuckim a powiatami ościennymi. Na przestrzeni lat 2017-2021 widoczny jest stały wzrost wydatków we wszystkich analizowanych powiatach. W latach 2017 – 2018 w powiecie łańcuckim wskaźnik ten był niższy niż w powiecie przeworskim, a wyższy niż w powiecie leżajskim. Obecnie ten wskaźnik rośnie i w porównywanych powiatach najwyższą jego wartość osiąga powiat przeworski.

Tabela 85. Wydatki z budżetów gmin w przeliczeniu na 1 mieszkańca w latach 2017 – 2021 według powiatów

Powiat	Wydatki z budżetu w przeliczeniu na 1 mieszkańca [zł]				
	2017	2018	2019	2020	2021
Powiat przeworski	4 372,68	4 825,52	5 126,61	5 584,09	6 217,50
Powiat łańcucki	4 342,34	4 625,11	4 801,17	5 507,13	5 652,34
Powiat leżajski	4 062,42	4 555,23	5 063,06	5 130,72	5 446,29

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Uwzględniając statystyczną średnią wydatków z budżetowych w przeliczeniu na jednego mieszkańca gminy łącznie z miastami na prawach powiatu w województwie podkarpackim (w 2021 r. wyniosła 6 253,50 zł), można stwierdzić, że wydatki samorządów powiatu łańcuckiego nie są wysokie.

Wydatki z budżetów jednostek samorządu terytorialnego są kategorią finansową środków publicznych pozostających w dyspozycji jednostek samorządu terytorialnego. Bardzo ważną pozycją budżetową z punktu widzenia rozwoju lokalnego są wydatki majątkowe. Obejmują one wydatki inwestycyjne (w tym zakupy inwestycyjne) jednostek budżetowych oraz dotacje celowe przeznaczone na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji konkretnych inwestycji oraz wydatki na zakup i objęcie akcji oraz wniesienie wkładów do spółek prawa handlowego.

Poprawiają jakość życia mieszkańców oraz pokazują rzeczywiste możliwości budżetowe samorządu.

Tabela 86. Wydatki budżetów powiatów w 2021 r.

Powiat	Ogółem	Wydatki majątkowe inwestycyjne	Odsetek wydatków ogółem
	2021	2021	2021
	zł	zł	%
Powiat przeworski	99 051 139,95	33 621 370,67	33,94
Powiat łańcucki	97 706 169,91	18 198 930,99	18,62
Powiat leżajski	113 070 694,82	15 885 402,33	14,05

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

W powiecie łańcuckim wydatki majątkowe inwestycyjne stanowią 18,62% wydatków ogółem. Jest do drugi w kolejności wskaźnik w porównaniu z powiatami ościennymi.

Podsumowanie

Nie ulega wątpliwości, że wysokość wydatków budżetowych w poszczególnych gminach jest w dużej mierze pochodną wysokości dochodów budżetowych tych gmin.

Poziom wydatków inwestycyjnych jest poza wysokością dochodów uzależniony także od obciążenia budżetu wydatkami bieżącymi. Wydatki inwestycyjne stanowią czynnik, który w zależności od kierunków inwestycji, w perspektywie może wspierać zwiększanie dochodów budżetowych. Do takich kierunków wydatkowania środków zaliczają się zazwyczaj inwestycje w uzbrojenie terenów, w budowę lub rozbudowę infrastruktury drogowej, czy infrastruktury sieciowej.

Powiat łańcucki osiąga niższe dochody budżetowe w przeliczeniu na jednego mieszkańca od powiatu leżajskiego, ale wyższe od powiatu przeworskiego. Sposobem na zwiększanie dochodu powiatu może być wzmacnianie konkurencyjności regionu, przyciąganie nowych mieszkańców i inwestorów tworzących nowe miejsca pracy.

2.2. Analiza potrzeb rozwojowych na podstawie wyników badań ankietowych

W ramach opracowania „Programu Rozwoju Powiatu Łańcuckiego do 2030 roku” przeprowadzono w marcu 2022 r. badania ankietowe. Celem badań było poznanie opinii mieszkańców powiatu łańcuckiego, co do:

1. Oceny stanu infrastruktury technicznej i społecznej powiatu,
2. Oceny jakości usług publicznych powiatu,
3. Istotności poszczególnych kierunków działań powiatu.

Mieszkańcy mieli także możliwość zgłoszenia za pośrednictwem formularza ankiety propozycji projektów ważnych dla rozwoju powiatu w perspektywie do 2030 r.

Formularz ankiety można było wypełnić w formie papierowej lub elektronicznej *on-line* na stronie internetowej powiatu łańcuckiego. W sumie wypełniono 263 ankiety, co jest wynikiem zadowalającym z punktu widzenia celu realizacji badań. W przypadku 2 ankiet metryczka nie była wypełniona lub wypełniona tylko częściowo, stąd informacje o respondentach można czerpać na podstawie 261 ankiet z prawidłowo uzupełnioną metryczką. Zestawienie tych informacji zawiera poniższa tabela.

Tabela 87. Informacje o respondentach badań ankietowych

Płeć		
Wyszczególnienie	Liczba	Procent
Kobieta	101	38,4
Mężczyzna	161	61,2
Brak odpowiedzi	1	0,4
suma	263	100,00%
Wiek		
Wyszczególnienie	Liczba	Procent
16-24	26	9,9
25-44	147	55,9
45-65	83	31,6
powyżej 65	6	2,3
Brak odpowiedzi	1	0,4
suma	263	100,0%
Zatrudnienie		
Wyszczególnienie	Liczba	Procent
Uczeń/student	17	6,5
Osoba pracująca	196	74,5
Osoba bezrobotna	12	4,6
Osoba prowadząca działalność gospodarczą	23	8,7
Rolnik	3	1,1
Emeryt/rencista	12	4,6
Brak odpowiedzi	0	0,00
suma	263	100,00%
Wykształcenie		
Wyszczególnienie	Liczba	Procent
Podstawowe	2	0,8
Gimnazjalne	2	0,8
Zasadnicze zawodowe	9	3,4
Średnie	65	24,7
Wyższe	183	69,6
Brak odpowiedzi	2	0,8
suma	263	100,00%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych

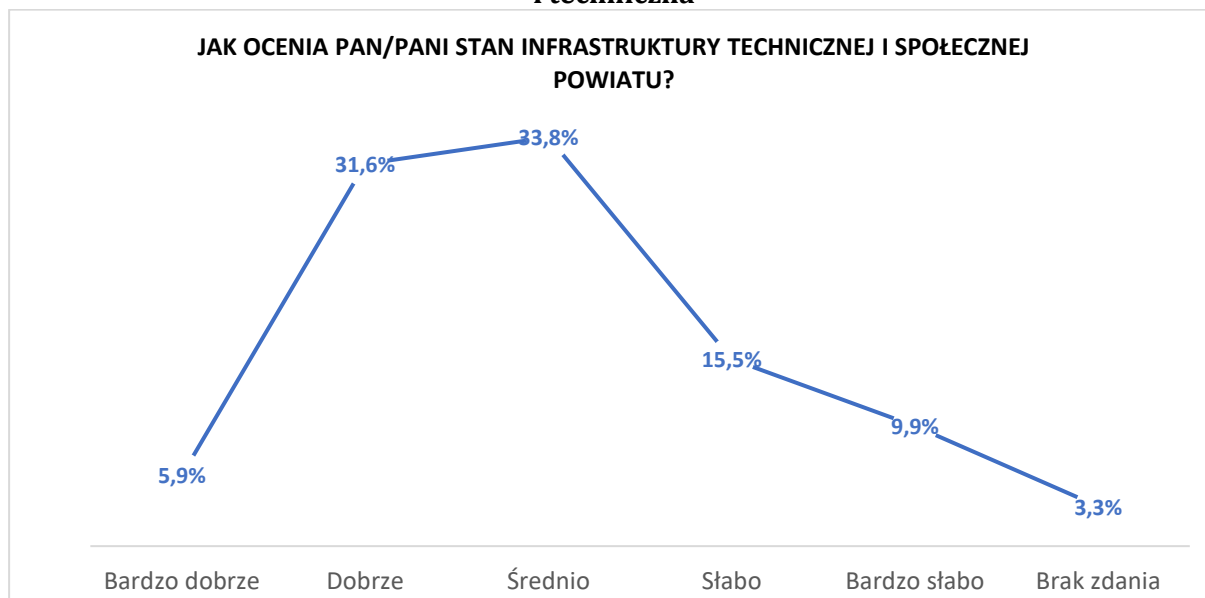
W poszczególnych obszarach badawczych, ze względu na brak odpowiedzi lub niepełne odpowiedzi respondentów, analizowano od 260 do 263 pomiarów.

2.2.1. Ocena stanu infrastruktury technicznej i społecznej powiatu łańcuckiego

Ankietowani mieszkańcy powiatu w 1/3 części średnio oceniają stan infrastruktury technicznej i społecznej powiatu. Podobna liczba osób, bo również 1/3 ankietowanych wystawiła

ocenę dobrą. Skala oceny przedstawiała się następująco: Bardzo dobrze, Dobrze, Średnio, Słabo, Bardzo słabo. Analizując przeciętną częstość występowania poszczególnych ocen dla wszystkich rodzajów infrastruktury należy stwierdzić, iż dominowały oceny Średnio (33,8%) i Dobrze (31,6%). Obrazuje to poniższy wykres.

Wykres 25. Średnia częstość występowania oceny – infrastruktura społeczna i techniczna

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych

Najmniej ocen bardzo dobrych otrzymała infrastruktura ochrony zdrowia (2,3%) oraz infrastruktura przy drogowa: chodniki, ścieżki rowerowe, oświetlenie (3,8%). Najwięcej ocen bardzo dobrych otrzymała infrastruktura sportu i rekreacji (10,3%) oraz infrastruktura instytucji kultury (7,2%). Najwięcej ocen bardzo słabych otrzymała infrastruktura ochrony zdrowia (15,6%) oraz infrastruktura drogowa towarzysząca: chodniki, ścieżki rowerowe, oświetlenie (14,9%), a także infrastruktura turystyczna (14,8%). Pełne zestawienie oceny stanu poszczególnych rodzajów infrastruktury prezentują poniższa tabela oraz wykres.

Tabela 88. Ocena stanu infrastruktury technicznej i społecznej powiatu

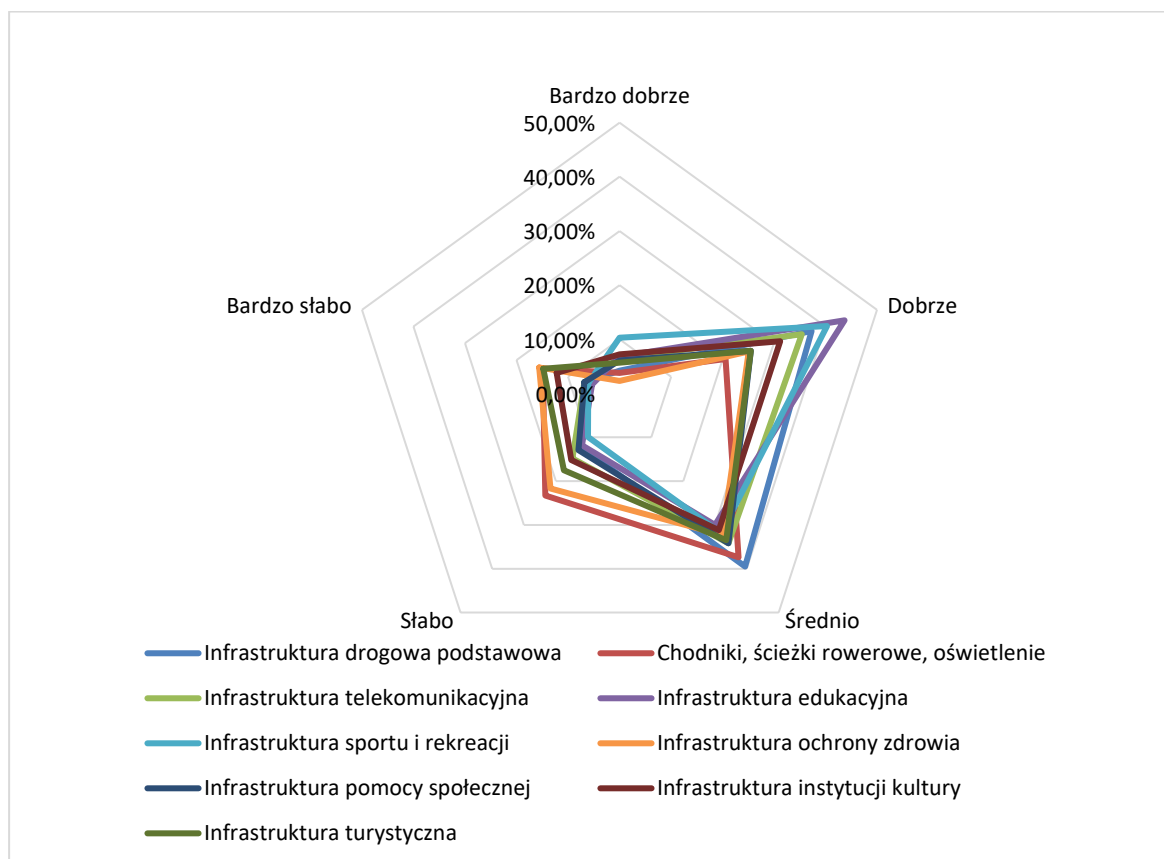
Ocena	Infrastruktura drogowa podstawowa	Chodniki, ścieżki rowerowe, oświetlenie	Infrastruktura telekomunikacyjna	Infrastruktura edukacyjna	Infrastruktura sportu i rekreacji	Infrastruktura ochrony zdrowia	Infrastruktura pomocy społecznej	Infrastruktura instytucji kultury	Infrastruktura turystyczna
Bardzo dobrze	4,2%	3,8%	6,5%	6,8%	10,3%	2,3%	6,1%	7,2%	5,7%
Dobrze	37,3%	20,6%	35,4%	43,7%	40,3%	25,1%	25,5%	31,2%	25,5%
Średnio	39,5%	37,4%	34,2%	30,0%	31,9%	32,3%	34,2%	31,2%	33,5%
Słabo	12,2%	23,3%	14,8%	11,8%	9,9%	21,7%	12,9%	15,2%	17,5%
Bardzo słabo	6,8%	14,9%	6,8%	5,3%	6,1%	15,6%	6,8%	12,2%	14,8%

Program Rozwoju Powiatu Łańcuckiego do 2030 roku

Brak zdania	0,0%	0,0%	2,3%	2,3%	1,5%	3,0%	14,4%	3,0%	3,0%
Brak odpowiedzi	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Niepełna odpowiedź	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
suma	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych

Wykres 26. Ocena stanu infrastruktury technicznej i społecznej powiatu

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych

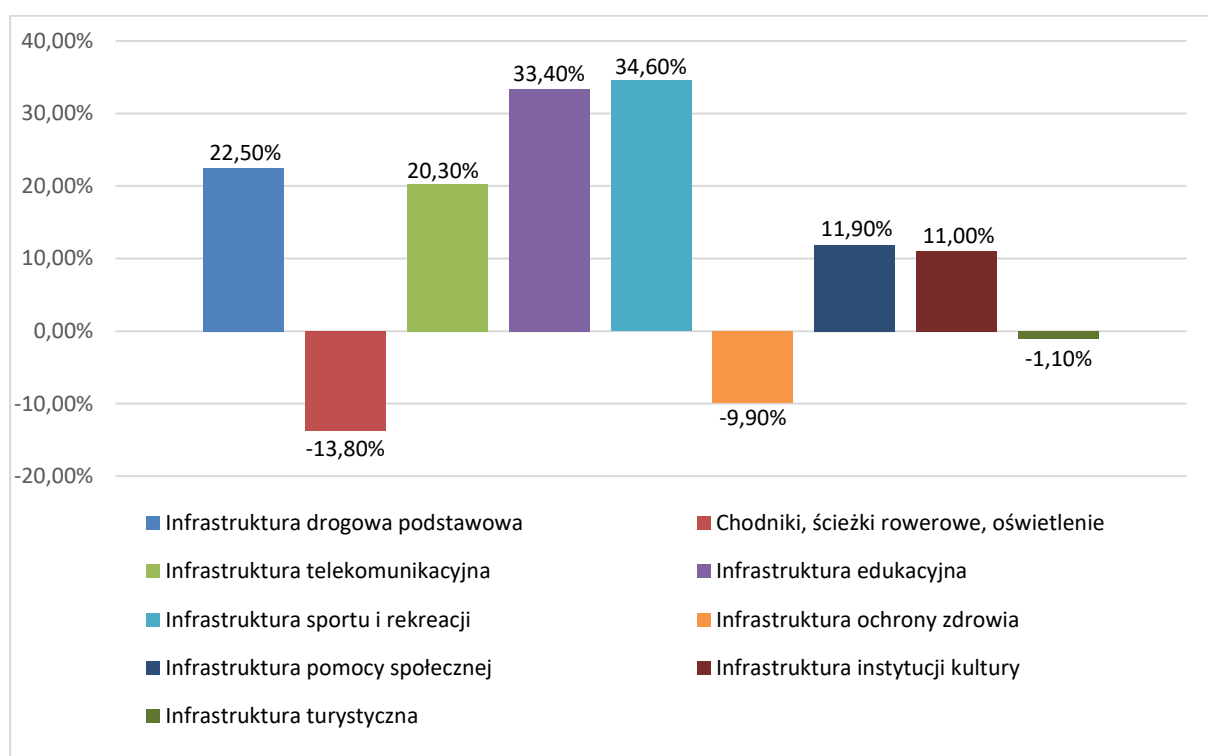
W celu bardziej przejrzystego zobrazowania ocen wyrażonych przez mieszkańców powiatu, dokonano przekształcenia skali ocen stanu infrastruktury do skali trzystopniowej: Pozytywnej, Neutralnej i Negatywnej. Ocena Pozytywna sumuje oceny Bardzo dobrze i Dobrze, natomiast ocena Negatywna sumuje oceny Słabo i Bardzo słabo. Ocena Neutralna odpowiada ocenie Średnio. Ostatecznie wyliczono ocenę wypadkową (Ocena +/-) jako różnicę pomiędzy częstością ocen pozytywnych i negatywnych. Obrazują to poniższa tabela i wykres.

Tabela 89. Ocena stanu infrastruktury technicznej i społecznej powiatu wg skali trzystopniowej

Ocena	Infrastruktura drogowa podstawowa	Chodniki, ścieżki rowerowe, oświetlenie	Infrastruktura telekomunikacyjna	Infrastruktura edukacyjna	Infrastruktura sportu i rekreacji	Infrastruktura ochrony zdrowia	Infrastruktura pomocy społecznej	Infrastruktura instytucji kultury	Infrastruktura turystyczna
Pozytywnie	41,50%	24,40%	41,90%	50,50%	50,60%	27,40%	31,60%	38,40%	31,20%
Neutralnie	39,50%	37,40%	34,20%	30,00%	31,90%	32,30%	34,20%	31,20%	33,50%
Negatywnie	19,00%	38,20%	21,60%	17,10%	16,00%	37,30%	19,70%	27,40%	32,30%
Ocena = / -	22,50%	-13,80%	20,30%	33,40%	34,60%	-9,90%	11,90%	11,00%	-1,10%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych

Wykres 27. Ocena wypadkowa (+/-) stanu infrastruktury technicznej i społecznej powiatu

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych

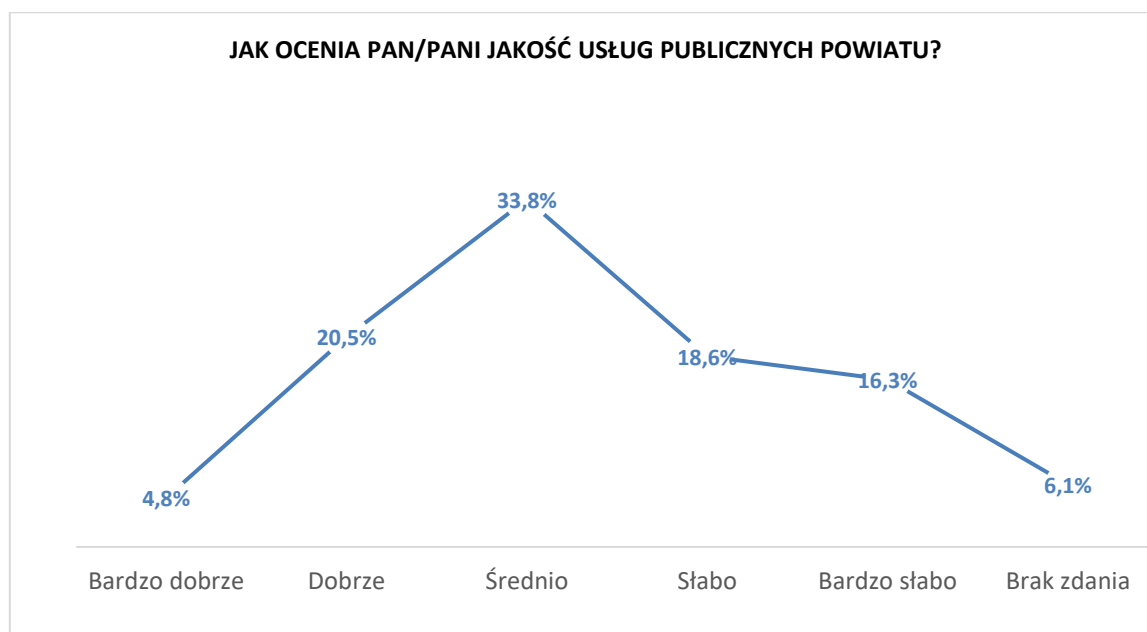
Z powyższego zestawienia jednoznacznie wynika, że mieszkańcy powiatu oceniają w większości pozytywnie infrastrukturę techniczną i społeczną powiatu. Z oceną negatywną spotkały się tylko: infrastruktura drogowa towarzysząca: chodniki, ścieżki rowerowe, oświetlenie, a także infrastruktura ochrony zdrowia i infrastruktura turystyczna. Pozostałe rodzaje infrastruktury spotkały się z oceną pozytywną, przy czym najwyższej oceniono infrastrukturę sportu i rekreacji oraz infrastrukturę edukacyjną.

Reasumując, ocena stanu infrastruktury technicznej i społecznej powiatu jest ogólnie pozytywna, ale wewnątrznie zróżnicowana. Pewne rodzaje infrastruktury są oceniane negatywnie. Należy mieć jednak na uwadze, iż oczekiwania mieszkańców zawsze będą wykraczać ponad obecny stan infrastruktury oraz możliwości inwestycyjne samorządu. Niemniej jednak porównanie ocen poszczególnych rodzajów infrastruktury wskazuje na te obszary, które powinny zostać objęte szczególną troską samorządu lokalnego. Mieszkańcy oceniając szczególnie nisko infrastrukturę drogową towarzyszącą: chodniki, ścieżki rowerowe, oświetlenie, a także infrastrukturę ochrony zdrowia i infrastrukturę turystyczną, wskazują jednocześnie pożądane przez nich kierunki działań inwestycyjnych.

2.2.2. Ocena jakości usług publicznych w powiecie łańcuckim

Ankietowani mieszkańcy powiatu w większości negatywnie oceniają jakość usług publicznych w powiecie łańcuckim. Skala oceny, podobnie jak w ocenie infrastruktury, przedstawiała się następująco: Bardzo dobrze, Dobrze, Średnio, Słabo, Bardzo słabo. Statystycznie rzecz biorąc, jakość usług publicznych mieszkańcy oceniają niżej niż stan infrastruktury. Dominowały oceny Średnio (33,8%) Dobrze (20,5%) i Słabo (18,6%). Obrazuje to poniższy wykres.

Wykres 28. Średnia częstość występowania oceny – usługi publiczne

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych

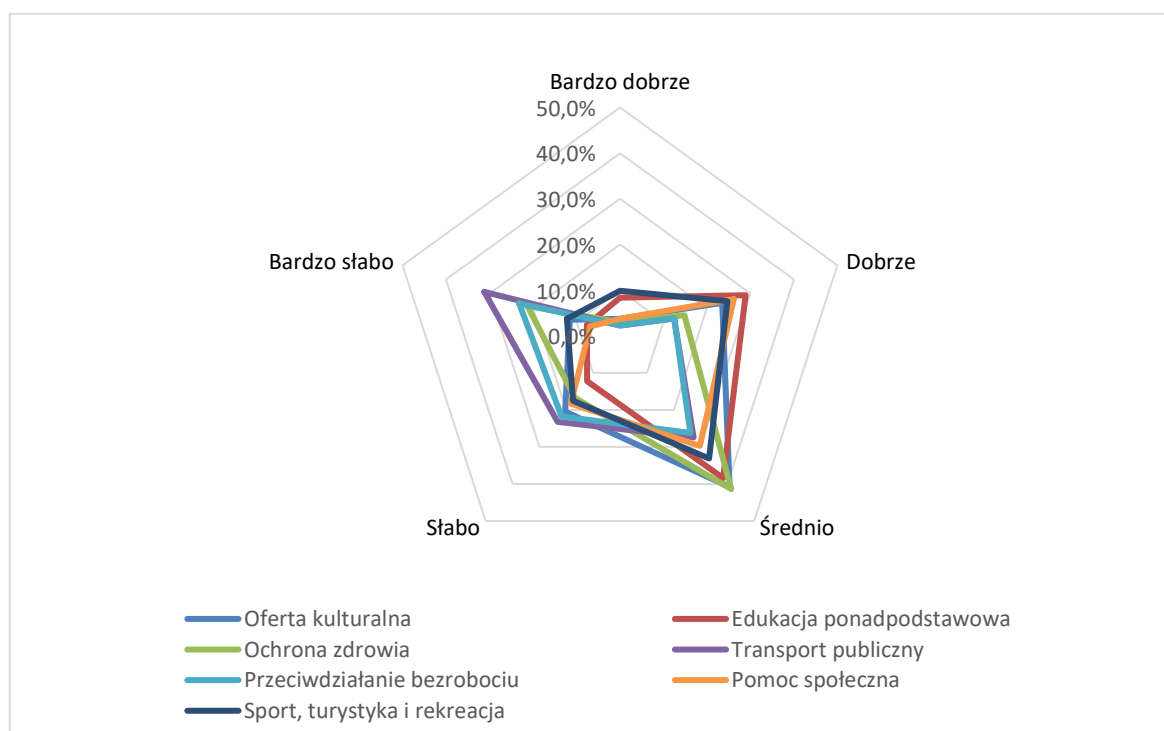
Najmniej ocen bardzo dobrych otrzymały: transport publiczny (2,3%), przeciwdziałanie bezrobociu (2,3%) oraz ochrona zdrowia (3,0%). Najwięcej ocen bardzo dobrych otrzymały usługi z obszaru sport, turystyka i rekreacja (9,9%), a także edukacja ponadpodstawowa (8,4%). Najwięcej ocen bardzo słabych otrzymały transport publiczny (31,2%) oraz przeciwdziałanie bezrobociu (23,2%), a także ochrona zdrowia (21,3%). Pełne zestawienie oceny jakości poszczególnych usług publicznych prezentują poniższa tabela oraz wykres.

Tabela 90. Ocena jakości usług publicznych powiatu

Ocena	Oferta kulturalna	Edukacja ponadpodstawowa	Ochrona zdrowia	Transport publiczny	Przeciwdziałanie bezrobociu	Pomoc społeczna	Sport, turystyka i rekreacja
Bardzo dobrze	3,8%	8,4%	3,0%	2,3%	2,3%	3,8%	9,9%
Dobrze	23,5%	28,9%	14,8%	12,5%	12,5%	26,2%	24,7%
Średnio	40,8%	38,4%	41,4%	27,4%	26,2%	29,7%	33,1%
Słabo	20,4%	12,2%	16,7%	23,2%	21,7%	18,3%	17,5%
Bardzo słabo	11,5%	7,6%	21,3%	31,2%	23,2%	6,8%	12,2%
Brak zdania	1,1%	4,6%	2,7%	3,4%	14,1%	15,2%	2,7%
Brak odpowiedzi	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
suma	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych

Wykres 29. Ocena jakości usług publicznych powiatu

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych

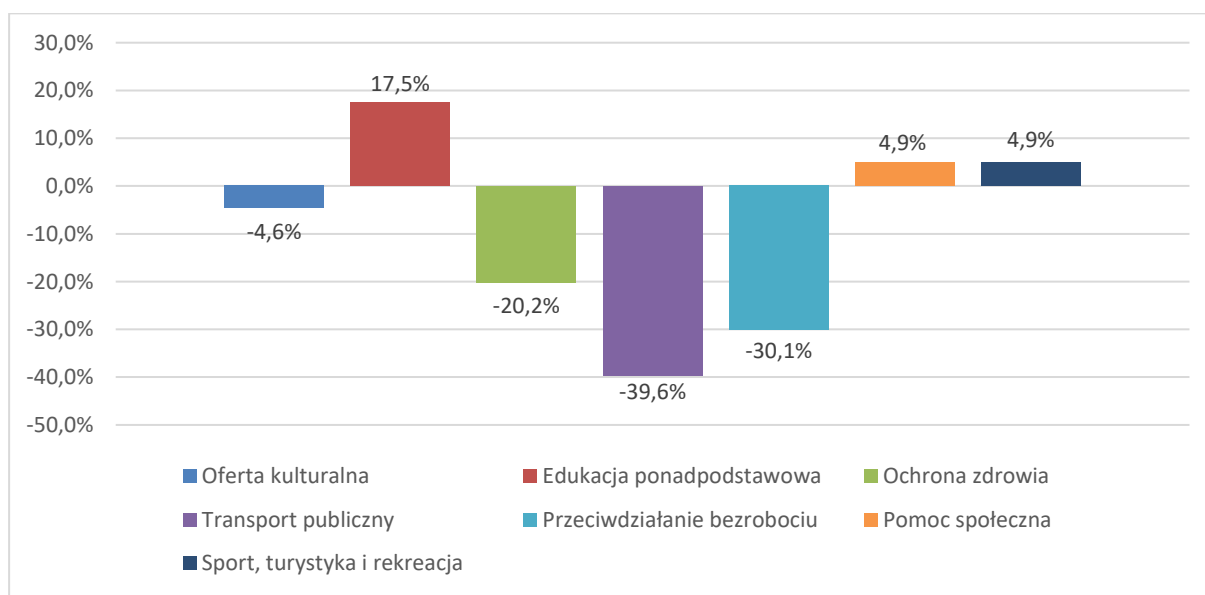
Podobnie jak w przypadku oceny infrastruktury, w celu bardziej przejrzystego zobrazowania ocen jakości usług publicznych wyrażonych przez mieszkańców powiatu, dokonano przekształcenia skali ocen do skali trzystopniowej: Pozytywnej, Neutralnej i Negatywnej oraz wyliczono ocenę wypadkową (Ocena +/-). Obrazują to poniższa tabela i wykres.

Tabela 91. Ocena jakości usług publicznych powiatu wg skali trzystopniowej

Ocena	Oferta kulturalna	Edukacja ponadpodstawowa	Ochrona zdrowia	Transport publiczny	Przeciwdziałanie bezrobociu	Pomoc społeczna	Sport, turystyka i rekreacja
Pozytywnie	27,3%	37,3%	17,8%	14,8%	14,8%	30,0%	34,6%
Neutralnie	40,8%	38,4%	41,4%	27,4%	26,2%	29,7%	33,1%
Negatywnie	31,9%	19,8%	38,0%	54,4%	44,9%	25,1%	29,7%
Ocena = / -	-4,6%	17,5%	-20,2%	-39,6%	-30,1%	4,9%	4,9%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych

Wykres 30. Ocena wypadkowa (+/-) jakości usług publicznych powiatu

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych

Z powyższego zestawienia jednoznacznie wynika, że mieszkańcy powiatu oceniają pozytywnie tylko edukację ponadpodstawową, pomoc społeczną oraz usługi z obszaru sport, turystyka i rekreacja. Pozostałe rodzaje usług publicznych spotkały się z oceną negatywną, przy czym najniżej oceniono transport publiczny, przeciwdziałanie bezrobociu i ochronę zdrowia. W wynikach tych widać po części zbieżność oceny jakości usług z oceną stanu infrastruktury:

- Edukacja oraz sport, turystyka i rekreacja - oceny pozytywne,
- Ochrona zdrowia – oceny zdecydowanie negatywne.

Jest wysoce prawdopodobne, że stan infrastruktury wpływa pośrednio na ocenę jakości usług.

2.2.3. Ocena istotności poszczególnych kierunków działań powiatu łańcuckiego

Ankietowani mieszkańcy powiatu oceniają istotność kierunków działań w powiecie łańcuckim w sposób zróżnicowany. Oceniano 19 potencjalnych kierunków działań powiatu. Skala oceny, przedstawiała się następująco: Mało ważne, Ważne, Bardzo ważne. Rozkład ocen przedstawia poniższa tabela.

Tabela 92. Ocena istotności kierunków działań powiatu łańcuckiego

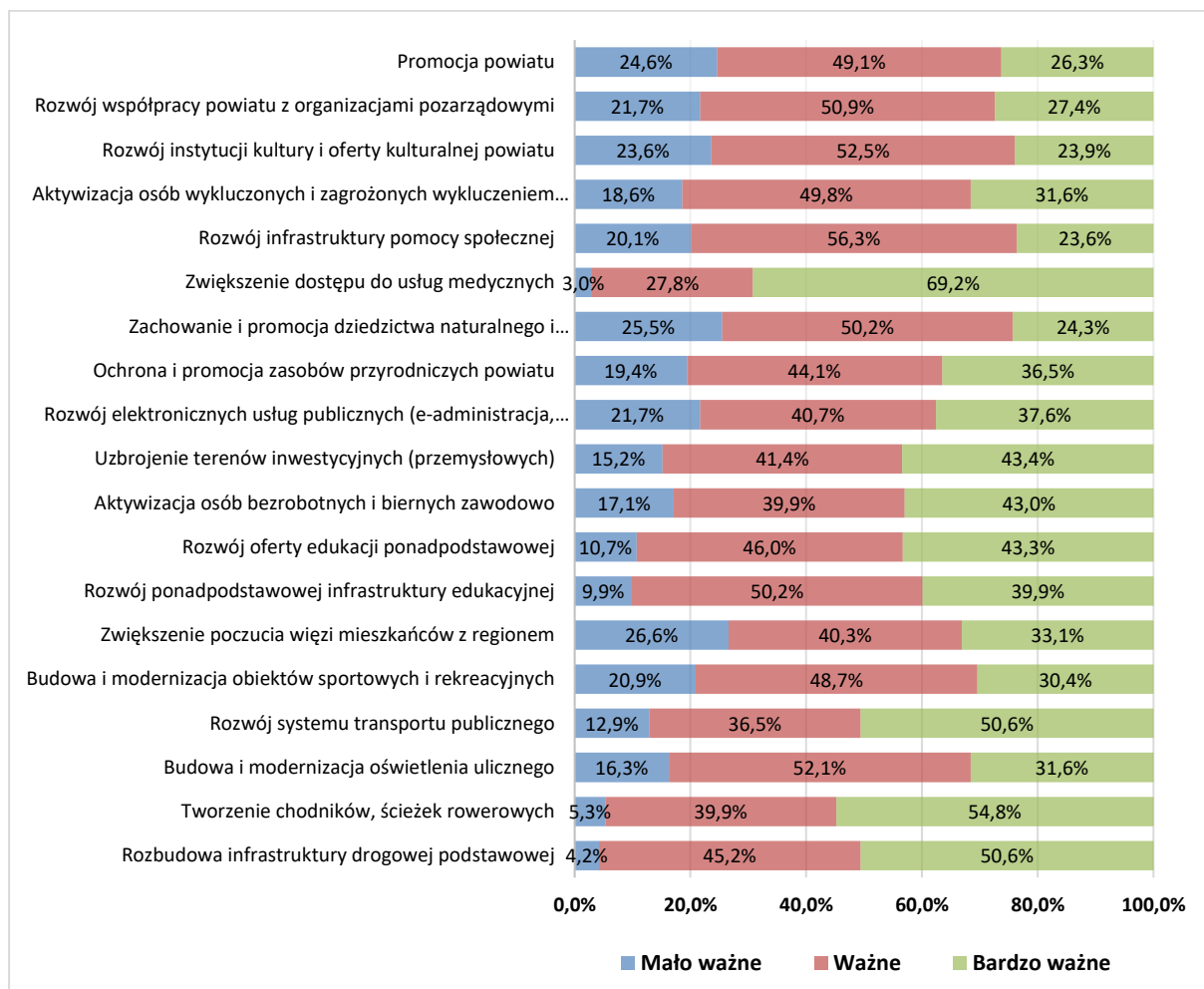
Ocena	Rozbudowa infrastruktury drogowej podstawowej	Tworzenie chodników, ścieżek rowerowych	Budowa i modernizacja oświetlenia ulicznego	Rozwój systemu transportu publicznego	Budowa i modernizacja obiektów sportowych i rekreacyjnych	Zwiększenie poczucia więzi mieszkańców z regionem	Rozwój ponadpodstawowej infrastruktury edukacyjnej	Rozwój oferty edukacji ponadpodstawowej	Aktywizacja osób bezrobotnych i biernych zawodowo	Uzbrojenie terenów inwestycyjnych (przemysłowych)
Mało ważne	4,2%	5,3%	16,3%	12,9%	20,9%	26,6%	9,9%	10,6%	17,1%	15,2%
Ważne	45,2%	39,9%	52,1%	36,5%	48,7%	40,3%	50,2%	46,0%	39,9%	41,4%
Bardzo ważne	50,6%	54,8%	31,6%	50,6%	30,4%	33,1%	39,9%	43,3%	43,0%	43,3%
Brak odpowiedzi	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Niepełna odpowiedź	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
suma	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Ocena	Rozwój elektronicznych usług publicznych (e-administracja, e-zdrowie, itp.)	Ochrona i promocja zasobów przyrodniczych powiatu	Zachowanie i promocja dziedzictwa naturalnego i kulturowego powiatu	Zwiększenie dostępu do usług medycznych	Rozwój infrastruktury pomocy społecznej	Aktywizacja osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym	Rozwój instytucji kultury i oferty kulturalnej powiatu	Rozwój współpracy powiatu z organizacjami pozarządowymi	Promocja powiatu	-
Mało ważne	21,7%	19,4%	25,5%	3,0%	20,2%	18,6%	23,6%	21,7%	24,6%	-
Ważne	40,7%	44,1%	50,2%	27,8%	56,3%	49,8%	52,5%	51,0%	49,1%	-
Bardzo ważne	37,6%	36,5%	24,3%	69,2%	23,6%	31,6%	24,0%	27,4%	26,3%	-
Brak odpowiedzi	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	-
Niepełna odpowiedź	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	-
suma	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych

Przytoczone dane wskazują, że ocena ważne lub bardzo ważne jest dominująca. Jest to zgodne z logiką funkcjonowania samorządu, ponieważ wszystkie zadania realizowane przez samorząd służą zaspokojeniu potrzeb mieszkańców. Niemniej jednak, rozkład ocen wskazuje na

kierunki działań szczególnie ważne dla mieszkańców powiatu łańcuckiego. W sposób czytelny wizualnie prezentuje to poniższy wykres.

Wykres 31. Ocena istotności kierunków działań powiatu łańcuckiego

Najwyższy odsetek ocen „**Bardzo ważne**” otrzymały takie kierunki działań jak:

1. Zwiększenie dostępu do usług medycznych (69,2%),
2. Tworzenie chodników, ścieżek rowerowych (54,8%),
3. Rozwój systemu transportu publicznego (50,6%),
4. Rozbudowa infrastruktury drogowej podstawowej (50,6%),
5. Uzbrojenie terenów inwestycyjnych (przemysłowych) (43,4%),
6. Rozwój oferty edukacji ponadpodstawowej (43,3%),
7. Aktywizacja osób bezrobotnych i biernych zawodowo (43,0%).

Jeśli zsumować oceny „**Bardzo ważne**” oraz „**Ważne**”, liderami rankingu ważności będą:

1. Zwiększenie dostępu do usług medycznych (97,0%),
2. Rozbudowa infrastruktury drogowej podstawowej (95,8%),
3. Tworzenie chodników, ścieżek rowerowych (94,7%),
4. Rozwój ponadpodstawowej infrastruktury edukacyjnej (90,1%),
5. Rozwój oferty edukacji ponadpodstawowej (89,4%),

6. Rozwój systemu transportu publicznego (87,1%),
7. Uzbrojenie terenów inwestycyjnych (przemysłowych) (84,8%).

Widać, że sześć spośród siedmiu kierunków najwyżej ocenionych jako „Bardzo ważne” powtórzyło się w skumulowanej ocenie „Bardzo ważne” lub „Ważne”. „Aktywizacja osób bezrobotnych i biernych zawodowo” znalazła się w tym drugim zestawieniu na 9 miejscu, natomiast na 4 miejscu pojawił się „Rozwój ponadpodstawowej infrastruktury edukacyjnej”. W ten sposób mieszkańcy powiatu łańcuckiego dość jednoznacznie określili swoje preferencje, co do oczekiwanych działań powiatu.

Pożądane przez mieszkańców kierunki działań powiatu pokrywają się w dużej mierze z obszarami infrastruktury oraz usług publicznych, które zostały najniżej ocenione przez mieszkańców. Stanowi to potwierdzenie uzyskanych wyników i zarazem uzasadnienie potrzeby realizacji działań w tych kierunkach.

Jednocześnie analizując wyniki badań można wywnioskować, że dla mieszkańców powiatu najmniej istotne („Mało ważne”) kierunki działań to:

1. Zwiększenie poczucia więzi mieszkańców z regionem (26,6%),
2. Zachowanie i promocja dziedzictwa naturalnego i kulturowego powiatu (25,5%).
3. Promocja powiatu (24,6%),
4. Rozwój instytucji kultury i oferty kulturalnej powiatu (23,6%),
5. Rozwój elektronicznych usług publicznych (e-administracja, e-zdrowie, itp.) (21,7%),
6. Rozwój współpracy powiatu z organizacjami pozarządowymi (21,7%),
7. Budowa i modernizacja obiektów sportowych i rekreacyjnych (20,9%).

2.2.4. Podsumowanie

Mieszkańcy powiatu łańcuckiego dość dobrze oceniają stan infrastruktury publicznej, natomiast gorzej oceniają jakość usług publicznych. Nisko oceniono zwłaszcza:

- ❖ infrastrukturę ochrony zdrowia ,
- ❖ infrastrukturę przydrogową: chodniki, ścieżki rowerowe, oświetlenie,
- ❖ infrastrukturę turystyczną.

W zakresie usług publicznych najniżej oceniono:

- ❖ ochronę zdrowia,
- ❖ transport publiczny,
- ❖ przeciwdziałanie bezrobociu.

Należy oczywiście mieć na uwadze, że mieszkańcy zazwyczaj oczekują poprawy sytuacji, niezależnie od stanu obecnego. Mieszkańcy formułując swoje oceny nie biorą zazwyczaj pod uwagę ograniczeń finansowych, które dotyczą wszelkiej działalności publicznej, bieżącej czy inwestycyjnej. Mieszkańcy w większości nie analizują, na ile dany stan rzeczy jest zależny od działań podejmowanych przez władze lokalne, a na ile od czynników zewnętrznych, np. koniunktury gospodarczej, zjawisk demograficznych, itp. Ponadto część mieszkańców nie analizuje właściwości kompetencyjnej władz samorządowych szczebla gminnego, powiatowego,

czy wojewódzkiego oraz władz krajowych w odniesieniu do poszczególnych kierunków działań, czy postulowanych projektów. Należy zatem mieć na uwadze, że mieszkańcy oceniając stan infrastruktury publicznej i jakość usług publicznych powiatu łańcuckiego, ocenili raczej samo zjawisko, a nie bezpośrednio funkcjonowanie władz i instytucji szczebla powiatowego. Niemniej jednak ocena dokonana przez mieszkańców powiatu powinna być dla władz samorządowych (zarówno szczebla powiatowego jak i gminnego) sygnałem do podjęcia stosownych działań. Można także wywnioskować, iż mieszkańcy oczekują współpracy samorządu szczebla gminnego i powiatowego w rozwiązywaniu niektórych problemów społeczności lokalnej.

Mieszkańcy powiatu łańcuckiego wskazali też kierunki działań, które ich zdaniem są szczególnie istotne. Należą do nich:

- ❖ Zwiększenie dostępu do usług medycznych,
- ❖ Tworzenie chodników, ścieżek rowerowych,
- ❖ Rozwój systemu transportu publicznego,
- ❖ Rozbudowa infrastruktury drogowej podstawowej,
- ❖ Uzbrojenie terenów inwestycyjnych (przemysłowych),
- ❖ Rozwój oferty edukacji ponadpodstawowej,
- ❖ Aktywizacja osób bezrobotnych i biernych zawodowo.

Można zaobserwować, że oczekiwania mieszkańców w zakresie skutecznej aktywizacji zawodowej są zbieżne z postulowanym kierunkiem uzbrojenia terenów inwestycyjnych, w celu pozyskiwania inwestorów i tworzenia miejsc pracy. Postulaty dotyczące rozwoju infrastruktury drogowej i transportu publicznego także są spójne z oczekiwaniami odnośnie aktywizacji gospodarczej powiatu i wzrostu zatrudnienia.

Mieszkańcy zgłosili propozycje projektów, które w większości wpisują się w w/w kierunki działań, a zarazem są spójne z oceną infrastruktury i usług publicznych. Wśród nich znajduje się propozycja rozbudowy Centrum Medycznego w Łańcucie, która powinna zaowocować wzrostem dostępności do usług medycznych. Wiele projektów dotyczy budowy bądź przebudowy infrastruktury drogowej w celu usprawnienia połączeń komunikacyjnych i rozładowania korków, zwłaszcza w okolicy ul. Podzwierzyniec. Pojawiły się propozycje przyciągnięcia potencjalnych inwestorów. Mieszkańcom zależy na promocji lokalnej kultury i walorów turystycznych, a także na estetyce miasta, stąd propozycje dotyczące rewitalizacji i uporządkowania przestrzeni publicznej, ze szczególnym uwzględnieniem centrum Łańcuta.

Wyniki badań ankietowych mogą stanowić istotny wkład w formułowanie głównych założeń strategicznych *Programu Rozwoju Powiatu Łańcuckiego do 2030 roku*.

3. Analiza SWOT

SILNE I SŁABE STRONY POWIATU ŁAŃCUCKIEGO

SILNE STRONY	SŁABESTRONY
PIERWSZORZĘDNE	
<ul style="list-style-type: none"> ❖ Korzystana lokalizacja komunikacyjna (drogowa i kolejowa); ❖ Położenie powiatu w pobliżu ważnego ośrodka miejskiego i gospodarczego, jakim jest obszar rzeszowski; ❖ Bogate zasoby dziedzictwa kulturowego stanowiące podstawę rozwoju turystyki; ❖ Wysoki poziom bezpieczeństwa mieszkańców, wynikający z niskiej przestępczości; ❖ Zmodernizowana baza szpitalna; ❖ Aktywne, dobrze wyedukowane społeczeństwo powiatu, angażujące się w działalność licznych organizacji; ❖ Zróżnicowane środowisko przyrodniczo – krajobrazowe sprzyjające rozwojowi turystyki i rolnictwa; ❖ Bogata oferta szkół podstawowych i przedszkoli; ❖ Bogata oferta szkół ponadpodstawowych, w tym szkolnictwa zawodowego. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Niewystarczające tereny objęte Planami Zagospodarowania Przestrzennego; ❖ Niewystarczająca komunikacja publiczna; ❖ Brak ukształtowanego, spójnego produktu turystycznego powiatu co uniemożliwia pełne wykorzystanie jego potencjału turystycznego; ❖ Ograniczony rynek pracy, oparty w głównej mierze na małych i mikro przedsiębiorstwach (brak nowych miejsc pracy); ❖ Niewystarczająca infrastruktura turystyczna powiatu; ❖ Wysoki poziom emigracji, głównie ludzi młodych, sprzyjający starzeniu się społeczeństwa; ❖ Ograniczony dostęp mieszkańców do specjalistycznej opieki lekarskiej; ❖ Słaba promocja walorów turystycznych powiatu; ❖ Niewystarczająca miejsc parkingowych brak parkingów „Park&Ride”.
DRUGORZĘDNE	
<ul style="list-style-type: none"> ❖ Posiadanie terenów inwestycyjnych; ❖ Dobry stan środowiska; ❖ Dobrze rozwinięta infrastruktura komunalna. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Niewystarczający dostęp do opieki psychologiczno – psychiatrycznej w powiecie, ❖ Niezmodernizowane małe ciekі wodne; ❖ Słaba promocja wydarzeń kulturalnych wśród mieszkańców.

ZEWNETRZNE SZANSE I ZAGROZENIA POWIATU ŁAŃCUCKIEGO

SZANSE	ZAGROZENIA
PIERWSZORZĘDNE	
<ul style="list-style-type: none"> ❖ Możliwość korzystania ze środków finansowania zewnętrznego w tym szczególnie z programów UE; ❖ Funkcjonowanie w niedużej odległości od powiatu lotniska oraz korzystny przebieg szlaków komunikacyjnych; ❖ Postępujące zjawisko suburbanizacji związane z rozwojem Rzeszowa; ❖ Rozwój Klastra Dolina Lotnicza; ❖ Bliskie położenie ośrodka akademickiego; ❖ Rozwój współpracy pomiędzy organizacjami pozarządowymi; ❖ Realizacja inwestycji zawartych w Planie Zarządzania Ryzykiem Powodziowym; ❖ Postępujący rozwój gospodarki cyfrowej; ❖ Rosnące zainteresowanie turystyką i rekreacją; ❖ Bliskie położenie do granicy z Ukrainą. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Niekorzystna sytuacja demograficzna w kraju; ❖ Niewystarczające środki finansowe na inwestycje drogowe; ❖ Niski poziom wynagrodzeń w województwie podkarpackim w odniesieniu do Polski; ❖ Zmniejszające się dochody powiatu, ❖ Nakładanie nowych zadań na powiaty, bez zapewnienia dodatkowych środków; ❖ Niestabilna sytuacja związana z wojną na Ukrainie; ❖ Wzrost zagrożenia społeczeństwa skutkami pandemii; ❖ Niejasne przepisy prawa gospodarczego i rosnący poziom obciążeń przedsiębiorców; ❖ Postępujący drenaż mózgów związany z wyjazdem ludzi o największym potencjale i aspiracjach do większych miast; ❖ Rosnąca konkurencja ze strony innych regionów; ❖ Polityka ekologiczna wspierająca partykularne interesy ekologów; ❖ Recesja gospodarcza na świecie.

4. Wizerunek i wyzwania rozwojowe powiatu łańcuckiego

4.1. Wizerunek powiatu łańcuckiego

W regionie i szerszym otoczeniu powiat łańcucki jest postrzegany jako:

- ❖ powiat o ogromnym potencjale turystycznym związanym z występującymi na jego terenie zabytkami dziedzictwa kulturowego,
- ❖ powiat położony w pobliżu większego ośrodka miejskiego, jakim jest Rzeszów,
- ❖ powiat charakteryzujący się różnorodnością przyrodniczo –krajobrazową, która stanowi atut dla rozwoju turystyki,
- ❖ powiat o stosunkowo ubogim rynku pracy opartym na małych i średnich przedsiębiorstwach,
- ❖ powiat o dość zwartej strukturze terytorialnej,
- ❖ powiat z istotnym znaczeniem rolnictwa oferujący zdrowe produkty rolne,
- ❖ powiat, którego centrum stanowi zadbane i przyjazne miasto Łańcut,
- ❖ powiat z dobrze rozwiniętym szkolnictwem na poziomie średnim,
- ❖ powiat bezpieczny, z życzliwymi i gościnnymi mieszkańcami.

Na wizerunek powiatu wpływa przede wszystkim jego turystyczny charakter, związany głównie z unikatowym zabytkiem jakim jest Zamek Łańcucki oraz bogatym dziedzictwem kulturalnym.

Istotnym elementem wizerunku powiatu jest również jego zlokalizowanie w pobliżu dobrze rozwijającego się ośrodka miejskiego jakim jest miasto Rzeszów.

Równocześnie jest to powiat bezpieczny i gościnny z zaradnymi i zaangażowanymi mieszkańcami.

4.2. Wyzwania rozwojowe powiatu łańcuckiego

Program powiatu powinien odpowiadać na następujące wyzwania rozwojowe:

1. Pełne wykorzystanie potencjału turystycznego i kulturalnego poprzez koordynację działań związanych z rozwojem turystyki i kultury oraz kształtowaniem produktu turystycznego adresowanego do różnych grup odbiorców;
2. Ograniczenie zjawiska bezrobocia, które skutkuje wyjazdami młodych, wykształconych mieszkańców za granicę. Wyzwanie to może zostać zrealizowane przez wspieranie przedsiębiorczości oraz tworzenie lepszych warunków życia mieszkańców;
3. Wspieranie rozwoju demograficznego poprzez system ułatwień i ulg dla rodzin większych, oraz zabezpieczenie socjalne osób, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej;
4. Poprawa systemu komunikacji zapewniającego łatwy i szybki dojazd do stolicy powiatu.

5. Wizja rozwoju i misja powiatu łańcuckiego

5.1. Pola strategicznego rozwoju powiatu łańcuckiego

Rozwój powiatu do roku 2020 będzie koncentrować się wokół pięciu pól strategicznych, którymi będą:

5.2. Pożądane tendencje rozwojowe powiatu łańcuckiego

Pożądanymi tendencjami rozwojowymi w obszarze **turystyki** są:

1. Rozbudowa infrastruktury turystycznej przystosowanej do różnych segmentów rynku;
2. Racjonalne wykorzystanie zasobów przyrodniczych powiatu z punktu widzenia turystyki;
3. Wykorzystanie wydarzeń kulturalnych do promowania powiatu;
4. Promowanie walorów turystycznych powiatu;
5. Zapewnienie właściwego poziomu bezpieczeństwa mieszkańcom i osobom odwiedzającym powiat;
6. Zapewnienie wysokiej jakości środowiska naturalnego poprzez modernizację energetyczne budynków oraz instalacje OZE;
7. Organizowanie wydarzeń o charakterze kulturalnym;
8. Intensywna promocja wydarzeń o charakterze kulturalnym.

Do pożądanych tendencji w zakresie **przedsiębiorczości i rynku pracy** zaliczyć należy:

1. Utrzymywanie istniejących na terenie powiatu miejsc pracy;
2. Wspieranie przedsiębiorczych mieszkańców planujących założenie działalności gospodarczej bądź prowadzących działalność gospodarczą;
3. Wspieranie nowych przedsiębiorców lokujących swą działalność w powiecie;
4. Sprzyjanie rozwojowi podmiotów ekonomii społecznej;
5. Wspieranie rolniczych grup producenckich;
6. Wspieranie biznesów o dużym potencjale innowacyjnym.

Pożądanymi tendencjami w zakresie **komunikacji** są:

1. Rozwijanie komunikacji publicznej;
2. Poprawa jakości komunikacji lokalnej;
3. Poprawa stanu infrastruktury drogowej i przydrogowej;
4. Poprawa stanu bezpieczeństwa na drogach.

W obszarze **edukacji** pożądane tendencje rozwojowe dotyczą:

1. Wspierania szkolnictwa zawodowego;
2. Prowadzenia nowoczesnej edukacji dostosowanej do wysokich standardów, zachęcające także osoby z zewnątrz;
3. Rozwijania edukacji ponadpodstawowej;
4. Organizowania czasu wolnego dla osób w różnym wieku.

Do pożądanych tendencji w zakresie **opieki społecznej i zdrowotnej** należą:

1. Wspieranie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób z niepełnosprawnościami i specjalnymi potrzebami;
2. Zapewnienie kompleksowej pomocy psychologicznej i psychiatrycznej mieszkańcom;
3. Prowadzenie działań na rzecz profilaktyki zdrowia;
4. Podejmowanie działań na rzecz wzmocnienia funkcji rodziny;
5. Poprawa stanu infrastruktury szpitalnej (rozbudowa Centrum Medycznego w Łańcucie);
6. Podniesienie standardu usług medycznych świadczonych na terenie powiatu;
7. Zapewnienie opieki osobom starszym i osobom z niepełnosprawnościami;
8. Podejmowanie działań na rzecz przygotowania do przyjęcia uchodźców.

5.3. Przyszły wizerunek powiatu łańcuckiego

Do roku 2030 powiat łańcucki pozostanie powiatem o charakterze przemysłowo – turystyczno – rolniczym. Będzie obszarem, gdzie warto mieszkać, uczyć się i pracować. Atrakcyjność powiatu dla odwiedzających będzie wynikała przede wszystkim z bogatej oferty turystycznej, zbudowanej w oparciu o bogate dziedzictwo kulturowe oraz czystość ekologiczną. Będzie to powiat atrakcyjny dla przedsiębiorstw. Równocześnie jednak istotnym elementem rozwoju powiatu pozostanie rolnictwo. Powiat będzie oferował wysokiej jakości usługi zdrowotne oraz poprzez dobrze funkcjonujący system opieki społecznej, będzie zapewniał skuteczną pomoc dla osób, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej. Bardzo dobra jakość edukacji w połączeniu z nowoczesną infrastrukturą szkolną będzie czynnikiem zachęcającym do osiedlania się na jego terenie nowych, młodych mieszkańców. Zapewnione zostanie dobre skomunikowanie miejscowości powiatu z otoczeniem, co wynikać będzie z dobrego stanu infrastruktury drogowej oraz zorganizowanego racjonalnego systemu transportu publicznego.

5.4. Misja powiatu łańcuckiego

Misją samorządu powiatu łańcuckiego jest :

Zapewnienie jak najlepszych warunków życia i wszechstronnego rozwoju mieszkańców, tworzących nowoczesną, otwartą na wyzwania, ale równocześnie świadomą tradycyjnych wartości społeczność, której kluczowymi atrybutami jest przedsiębiorczość, pracowitość i wrażliwość społeczna.

6. Priorytety, cele i kierunki działań Programu Rozwoju Powiatu Łańcuckiego

6.1. Priorytet, cel i kierunki działań w obszarze Turystyka

Priorytet strategiczny nr 1. Tworzenie warunków do pełniejszego wykorzystania potencjału turystycznego powiatu opartego na zasobach kulturowych i przyrodniczych

Cel strategiczny 1.1 Zwiększenie ruchu turystycznego na terenie powiatu, opartego na turystach o dłuższym okresie pobytu

Kierunki działań:

1. Ochrona i rewitalizacja zasobów dziedzictwa kulturowego ze szczególnym uwzględnieniem zabytków z obszaru Miasta Łańcuta;
2. Rozbudowa systemu informacji turystycznej skutecznie docierającej do różnych segmentów turystów;
3. Modernizacja i rozbudowa obiektów infrastrukturalnych dla instytucji kultury;
4. Organizacja imprez kulturalnych;
5. Stymulowanie rozbudowy turystycznej bazy noclegowej dla różnych segmentów rynku;
6. Rozbudowa zaplecza sanitarnego i parkingów pod kątem potrzeb turystów;
7. Opracowanie koncepcji zintegrowanego, powiatowego produktu turystycznego;
8. Opracowanie programów pobytów kilkudniowych;
9. Rozbudowa i synchronizacja ścieżek rowerowych w powiecie;
10. Stymulowanie działań na rzecz rozwoju gospodarstw agroturystycznych;

11. Opracowanie koncepcji interesującego spędzania czasu przez turystów odwiedzających powiat poza sezonem;
12. Opracowanie produktu turystycznego dla całego powiatu;
13. Wspieranie działań na rzecz poprawy stanu bezpieczeństwa mieszkańców i turystów;
14. Opracowanie programu promowania atrakcji turystycznych powiatu, w wymiarze krajowym i zagranicznym oraz prowadzenie działań w tym obszarze;
15. Promowanie istniejących szlaków turystycznych;
16. Prowadzenie działań na rzecz rozwijania turystyki o charakterze medycznym, adresowanej także poza granice Polski;
17. Stymulowanie działań na rzecz uatrakcyjnienia oferty handlowej;
18. Propagowanie projektów edukacyjnych wykorzystujących zasoby kulturowe i przyrodnicze powiatu;
19. Zagospodarowywanie potencjału organizacji pozarządowych poszerzających ofertę turystyczną powiatu;
20. Budowa i modernizacja obiektów rekreacyjno-sportowych;
21. Zapewnienie wysokiej jakości środowiska naturalnego m. in. poprzez modernizację energetyczne budynków, instalacje OZE itp..

6.2. Priorytet, cel i kierunki działań w obszarze Przedsiębiorczość i rynek pracy

Priorytet strategiczny nr 2. Tworzenie sprzyjających warunków do napływu inwestorów wewnętrznych i zewnętrznych oraz wynikające stąd poszerzanie rynku pracy dla mieszkańców powiatu

Cel strategiczny 2.1 Lokalizacja na terenie powiatu nowych przedsiębiorstw oraz prowadzenie działań na rzecz tworzenia nowych miejsc pracy

Kierunki działań:

1. Pozyskiwanie inwestorów poprzez stosowanie systemu preferencji podatkowych, oraz maksymalne upraszczanie obsługi administracyjnej związanej z zakładaniem nowych podmiotów;
2. Preferowanie rozwoju drobnej przedsiębiorczości i usług turystycznych związanych z produkcją zdrowej żywności i ekologią;
3. Wspieranie rozwoju gospodarstw ekologicznych i agroturystycznych w oparciu o istniejące na terenie powiatu gospodarstwa rolne;
4. Prowadzenie kształcenia w specjalnościach odpowiadających potrzebom lokalnego rynku pracy oraz stymulowanie współpracy pomiędzy szkolnictwem zawodowym a pracodawcami;
5. Podejmowanie działań na rzecz promocji powiatu jako miejsca sprzyjającego inwestorom;

6. Prowadzenie działań zmierzających do uporządkowania planów zagospodarowania przestrzennego gmin należących do powiatu oraz rozwój terenów przeznaczonych pod nowe podmioty prowadzące działalność gospodarczą;
7. Zwiększanie zakresu dostępu do informacji związanych z zagospodarowaniem przestrzennym;
8. Podejmowanie działań na rzecz powstania nowych i poszerzenia istniejących terenów inwestycyjnych;
9. Stymulowanie powstawania nowych miejsc pracy w sektorze obsługi ruchu turystycznego;
10. Ochrona i wspieranie istniejących na terenie powiatu miejsc pracy;
11. Prowadzenie działań na rzecz powiększania powierzchni gospodarstw rolnych, np. scalania gruntów;
12. Organizowanie targów i wystaw eksponujących towary wytwarzane przez przedsiębiorstwa lokalne;
13. Prowadzenie działań promujących produkty lokalne wśród mieszkańców powiatu;
14. Podejmowanie działań wspierających rozwój przedsiębiorczości lokalnej poprzez świadczenie bezpłatnej pomocy prawnej i organizacyjnej, w tym w zakresie pozyskiwania funduszy zewnętrznych na działalność gospodarczą;
15. Uelastycznienie systemu szkoleń dla bezrobotnych ukierunkowanego na potrzeby rynku pracy;
16. Podejmowanie działań na rzecz powstania w powiecie instytucji otoczenia biznesu, w tym: inkubatorów przedsiębiorczości, start-upów itp.

6.3. Priorytet, cel i kierunki działań w obszarze Komunikacja

Priorytet strategiczny nr 3. Tworzenie dogodnych warunków przepływu mieszkańców wewnątrz powiatu oraz ich komunikacji z otoczeniem zewnętrznym

Cel strategiczny 3.1 Utworzenie efektywnego systemu komunikacyjnego na terenie powiatu, umożliwiającego łatwy dojazd do stolicy powiatu

Kierunki działań:

1. Wspieranie procesów elektronicznej w dostępie do usług publicznych oraz tworzenia zintegrowanej bazy komunikacyjnej;
2. Prowadzenie działań na rzecz szerszego korzystania przez mieszkańców z transportu publicznego;
3. Współpraca z lokalnymi przewoźnikami wspierająca wzrost elastyczności komunikacyjnej na terenie powiatu;

4. Wspieranie działań na rzecz racjonalizacji systemu transportowego, poprzez zapewnienie synchronizacji komunikacyjnej różnych środków transportu (w tym zapewnienie dobrego skomunikowania dworca PKP z pozostałymi elementami systemu transportowego);
5. Zapewnienie łatwo dostępnej informacji dotyczącej komunikacji osobowej na terenie powiatu;
6. Prowadzenie działań diagnozujących potrzeby transportowe mieszkańców powiatu;
7. Poprawa infrastruktury drogowej, w tym budowa miejsc postojowych dla samochodów i autokarów;
8. Poprawa stanu bezpieczeństwa drogowego poprzez rozbudowę infrastruktury przydrogowej (bezpieczne przejścia dla pieszych, zatoki, przystanki, oświetlenie, chodniki, ścieżki rowerowe, oznakowanie dróg, sygnalizacja świetlna);
9. Stymulowanie procesów mających na celu odciążenie komunikacyjne stolicy powiatu m. in. poprzez: budowę wschodniej obwodnicy miasta – łącznika autostradowego do węzła „Łańcut” łączącego DK nr 94 z autostradą A4, budowę tunelu w ciągu drogi wojewódzkiej nr 887;
10. Wspieranie procesu modernizacji bazy transportowej w kierunku rozwiązań proekologicznych;
11. Zapewnienie dobrych warunków dojazdu do stolicy powiatu w dni wolne od pracy;
12. Wspieranie procesów modernizacyjnych dróg, odnoszących się do sieci drogowej na terenie powiatu oraz łączącej powiat z otoczeniem;
13. Wprowadzenie systemu ulg komunikacyjnych mieszkańców;
14. Dążenie do stworzenia zintegrowanego centrum komunikacyjnego w Łańcucie dające możliwości korzystania mieszkańcom z różnych form transportu publicznego;
15. Poszerzanie dostępności sieciowej do usług związanych z edukacją, zdrowiem, kontaktami z urzędami.

6.4. Priorytet, cel i kierunki działań w obszarze Edukacja

Priorytet strategiczny nr 4. Prowadzenie edukacji skutecznie wspierającej rozwój intelektualny mieszkańców, dostosowanej do wymogów współczesnego rynku pracy

Cel strategiczny 4.1 Utworzenie sprawnego systemu wspierania edukacji i jej prowadzenia na różnych poziomach

Kierunki działań:

1. Zapewnianie właściwych warunków infrastrukturalnych dla prowadzenia działalności edukacyjnej (w tym: remonty, tworzenie i wyposażanie pracowni, budowa i rozbudowa obiektów sportowych, termomodernizacja budynków, dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób niepełnosprawnych);

2. Rozwijanie szkolnictwa zawodowego opartego na ścisłej współpracy szkół z podmiotami gospodarczymi (przedsiębiorstwami) i szkołami wyższymi;
3. Wspieranie profilowanych, zawodowych kierunków kształcenia w szkołach ponadpodstawowych, dostosowanych do potrzeb rynku pracy;
4. Prowadzenie działań na rzecz podnoszenia kwalifikacji personelu pedagogicznego oraz nauczycieli przedmiotów zawodowych i praktycznej nauki zawodu;
5. Rozwijanie możliwości objęcia opieką dzieci w wieku przedszkolnym;
6. Wzbogacanie i uatrakcyjnianie oferty edukacyjnej szkół poprzez organizację dodatkowych kursów, zajęć praktyk i staży;
7. Prowadzenie działań na rzecz promowania szkół z terenu powiatu;
8. Wykorzystywanie w procesie nauczania dobrych wzorców sprawdzonych w innych krajach, poprzez współpracę ze szkołami zza granicy;
9. Prowadzenie działań wzmacniających pożądane kompetencje uczniów, także w systemie edukacji poza programowej, w tym wakacyjnej (kompetencje językowe, komunikacyjne, informatyczne, związane z przedsiębiorczością);
10. Organizowanie systemu wsparcia stypendialnego i stażowego uczniów i studentów m.in. przez przedsiębiorców;
11. Zapewnienie dostępności do placówek edukacyjnych, poprzez zorganizowanie sprawnego systemu dowozu uczniów do szkół;
12. Prowadzenie działań na rzecz aktywizacji zawodowej osób starszych oraz rozwijających ich zainteresowania;
13. Koordynowanie programów edukacyjnych w zakresie bezpieczeństwa, kierowanych do dzieci i młodzieży (np. realizowanych przez Policję i Straż Pożarną);
14. Wdrażanie rozwiązań informatycznych do procesu kształcenia i obsługi uczniów.

6.5. Priorytet, cele i kierunki działań w obszarze Opieka społeczna i zdrowotna

Priorytet strategiczny nr 5. Zabezpieczenie właściwego poziomu ochrony zdrowia mieszkańców powiatu oraz zapewnienie pomocy społecznej dla osób, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej

Cel strategiczny 5.1 Poszerzenie zakresu i poprawa jakości usług zdrowotnych świadczonych na rzecz mieszkańców

Kierunki działań:

1. Poprawa dostępności do usług medycznych poprzez rozszerzanie możliwości ich świadczenia w miejscowościach powiatu;
2. Podejmowanie działań na rzecz skrócenia okresu oczekiwania na wizytę u lekarza specjalisty;

3. Poprawa infrastruktury materialnej ośrodków zdrowia poprzez prowadzenie ich modernizacji i rozbudowy;
4. Modernizacja Centrum Medycznego w Łańcucie, a także poprawę standardów istniejącej bazy materialnej;
5. Doposażenie Centrum Medycznego w Łańcucie w nowoczesną aparaturę medyczną;
6. Podniesienie poziomu jakości świadczonych usług medycznych;
7. Współpraca ze szkołami w celu implementacji programów dotyczących profilaktyki i leczenia niektórych schorzeń i uzależnień;
8. Prowadzenie działań promujących aktywny styl życia;
9. Podnoszenie poziomu bezpieczeństwa mieszkańców poprzez rozwijanie systemu informacji o zagrożeniach oraz koordynację współpracy właściwych podmiotów.
10. Prowadzenie działań profilaktycznych;
11. Zwiększenie dostępności do opieki psychologiczno – psychiatrycznej.

Cel strategiczny 5.2 Poprawa jakości życia i systemu pomocy społecznej oferowanej na terenie powiatu dla osób zagrożonych wykluczeniem

Kierunki działań:

1. Poszerzanie możliwości świadczenia na terenie powiatu opieki długoterminowej;
2. Prowadzenie modernizacji ośrodków świadczących pomoc społeczną;
3. Promocja bezpiecznych zachowań w sytuacjach kryzysowych;
4. Wspieranie wolontariatu zaangażowanego w pomoc osobom starszym; niepełnosprawnym, dysfunkcyjnym;
5. Likwidowanie barier, utrudniających funkcjonowanie osobom z niepełnosprawnościami;
6. Implementowanie programów dla osób starszych i zagrożonych, zapobiegających ich wykluczeniu społecznemu;
7. Zapewnienie dostępności osobom z niepełnosprawnościami i specjalnymi potrzebami;
8. Prowadzenie polityki informacyjnej umożliwiającej racjonalne prowadzenie działań organizacjom pozarządowym;
9. Tworzenie warunków do świadczenia pomocy rehabilitacyjnej dla osób niepełnosprawnych;
10. Zapewnianie wsparcia psychologiczno-pedagogicznego dla dzieci, młodzieży, rodzin;
11. Tworzenie nowych i rozbudowa ośrodków świadczących pomoc społeczną np. dla osób w wieku senioralnym;
12. Rozwój pomocy w środowisku dla osób potrzebujących;
13. Rozwijanie bazy żłobków.

7. Prognoza finansowania Programu w latach 2023-2030

Realizacja większości działań określonych w Programie Rozwoju Powiatu Łańcuckiego na lata 2023-2030 nie będzie możliwa bez zaangażowania na ten cel odpowiednich środków finansowych. Zapisy Programu winny być corocznie analizowane i brane pod uwagę przy opracowywaniu projektu budżetu powiatu, wieloletniej prognozy finansowej a także przy formułowaniu zasad postępowania w zakresie pozyskiwania przez powiat zewnętrznych środków finansowych, szczególnie ze źródeł UE.

Ustalenia zawarte w Programie będą również wykorzystywane jako wskazówki do współpracy z partnerami samorządowymi, społecznymi oraz rynkowymi i – w konsekwencji – podejmowania wspólnych przedsięwzięć służących zaspokojeniu potrzeb mieszkańców powiatu.

Z uwagi na szeroki zakres zagadnień opisanych w Programie, jego perspektywę czasową oraz ciągle zmiany warunków otoczenia i sytuacji społeczno-gospodarczej regionu i kraju nie jest możliwe w chwili przyjmowania niniejszego dokumentu wiarygodne oszacowanie kosztów przygotowania i realizacji kierunków zadań ujętych w Programie.

Pełna realizacja Programu Rozwoju Powiatu Łańcuckiego do 2030 roku wymaga zaangażowania nakładów znacznie przewyższających środki finansowe określone w budżecie powiatu. Trzeba więc przyjąć, że realizacja Programu nie będzie możliwa bez pozyskania i angażowania zewnętrznych środków finansowych. Środki z budżetu powiatu będą jednak wykorzystywane jako wkład własny do projektów współfinansowanych ze źródeł zewnętrznych. W systemie finansowania realizacji Programu bardzo istotną rolę odegrać mogą narzędzia partnerstwa publiczno-prywatnego oraz wspierania zadań realizowanych przez organizacje pozarządowe.

W poniższej tabeli określono przewidywane główne źródła finansowania Programu Rozwoju Powiatu Łańcuckiego na lata 2023-2030.

Tabela 93. Główne źródła finansowania Programu Rozwoju Powiatu Łańcuckiego na lata 2023-2030

Nazwa celu strategicznego	Kierunki działań	Źródła finansowania
<p>Cel strategiczny 1.1</p> <p>Zwiększenie ruchu turystycznego na terenie powiatu, opartego na turystach o dłuższym okresie pobytu</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ochrona i rewitalizacja zasobów dziedzictwa kulturowego ze szczególnym uwzględnieniem zabytków z obszaru Miasta Łańcuta; • Rozbudowa systemu informacji turystycznej skutecznie docierającej do różnych segmentów turystów; • Modernizacja i rozbudowa obiektów infrastrukturalnych dla instytucji kultury; • Organizacja imprez kulturalnych; • Stymulowanie rozbudowy turystycznej bazy noclegowej dla różnych segmentów rynku; • Rozbudowa zaplecza sanitarnego i parkingów pod kątem potrzeb turystów; • Opracowanie koncepcji zintegrowanego, powiatowego produktu turystycznego; • Opracowanie programów pobytów kilkudniowych; • Rozbudowa i synchronizacja ścieżek rowerowych w powiecie; • Stymulowanie działań na rzecz rozwoju gospodarstw agroturystycznych; • Opracowanie koncepcji interesującego spędzania czasu przez turystów odwiedzających powiat poza sezonem; • Opracowanie produktu turystycznego dla całego powiatu; • Wspieranie działań na rzecz poprawy stanu bezpieczeństwa mieszkańców i turystów; • Opracowanie programu promowania atrakcji turystycznych powiatu, w wymiarze krajowym i zagranicznym oraz prowadzenie działań w tym obszarze; • Promowanie istniejących szlaków turystycznych; • Prowadzenie działań na rzecz rozwijania turystyki o charakterze medycznym, adresowanej także poza granice Polski; • Stymulowanie działań na rzecz uatrakcyjnienia oferty handlowej; • Propagowanie projektów edukacyjnych wykorzystujących zasoby kulturowe i przyrodnicze powiatu; • Zagospodarowywanie potencjału organizacji pozarządowych poszerzających ofertę turystyczną powiatu; • Budowa i modernizacja obiektów rekreacyjno-sportowych; 	<p>Fundusze Europejskie dla Podkarpacia,</p> <p>Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat i Środowisko,</p> <p>Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej</p> <p>Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej</p> <p>Program Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW)</p> <p>budżet powiatu, budżety gmin, budżet województwa.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Zapewnienie wysokiej jakości środowiska naturalnego m. in. poprzez modernizacje energetyczne budynków, instalacje OZE itp.. 	
<p>Cel strategiczny 2.1 Lokalizacja na terenie powiatu nowych przedsiębiorstw oraz prowadzenie działań na rzecz tworzenia nowych miejsc pracy</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pozyskiwanie inwestorów poprzez stosowanie systemu preferencji podatkowych, oraz maksymalne upraszczanie obsługi administracyjnej związanej z zakładaniem nowych podmiotów; • Preferowanie rozwoju drobnej przedsiębiorczości i usług turystycznych związanych z produkcją zdrowej żywności i ekologią; • Wspieranie rozwoju gospodarstw ekologicznych i agroturystycznych w oparciu o istniejące na terenie powiatu gospodarstwa rolne; • Prowadzenie kształcenia w specjalnościach odpowiadających potrzebom lokalnego rynku pracy oraz stymulowanie współpracy pomiędzy szkolnictwem zawodowym a pracodawcami; • Podejmowanie działań na rzecz promocji powiatu jako miejsca sprzyjającego inwestorom; • Prowadzenie działań zmierzających do uporządkowania planów zagospodarowania przestrzennego gmin należących do powiatu oraz rozwój terenów przeznaczonych pod nowe podmioty prowadzące działalność gospodarczą; • Zwiększanie zakresu dostępu do informacji związanych z zagospodarowaniem przestrzennym; • Podejmowanie działań na rzecz powstania nowych i poszerzenia istniejących terenów inwestycyjnych; • Stymulowanie powstawania nowych miejsc pracy w sektorze obsługi ruchu turystycznego; • Ochrona i wspieranie istniejących na terenie powiatu miejsc pracy; • Prowadzenie działań na rzecz powiększania powierzchni gospodarstw rolnych, np. scalania gruntów; • Organizowanie targów i wystaw eksponujących towary wytwarzane przez przedsiębiorstwa lokalne; • Prowadzenie działań promujących produkty lokalne wśród mieszkańców powiatu; • Podejmowanie działań wspierających rozwój przedsiębiorczości lokalnej poprzez świadczenie bezpłatnej pomocy prawnej i organizacyjnej, w tym w zakresie pozyskiwania funduszy zewnętrznych na działalność gospodarczą; • Uelastycznienie systemu szkoleń dla bezrobotnych ukierunkowanego na potrzeby rynku pracy; • Podejmowanie działań na rzecz powstania w powiecie instytucji otoczenia biznesu, w tym: inkubatorów przedsiębiorczości, start-up'ów itp. 	<p>Fundusze Europejskie dla Podkarpacia,</p> <p>Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego,</p> <p>Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki,</p> <p>Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat i Środowisko,</p> <p>Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej,</p> <p>budżet powiatu, budżety gmin, budżet województwa, Fundusz Pracy</p>

<p>Cel strategiczny 3.1</p> <p>Utworzenie efektywnego systemu komunikacyjnego na terenie powiatu, umożliwiającego łatwy dojazd do stolicy powiatu</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wspieranie procesów elektronizacji w dostępie do usług publicznych oraz tworzenia zintegrowanej bazy komunikacyjnej; • Prowadzenie działań na rzecz szerszego korzystania przez mieszkańców z transportu publicznego; • Współpraca z lokalnymi przewoźnikami wspierająca wzrost elastyczności komunikacyjnej na terenie powiatu; • Wspieranie działań na rzecz racjonalizacji systemu transportowego, poprzez zapewnienie synchronizacji komunikacyjnej różnych środków transportu (w tym zapewnienie dobrego skomunikowania dworca PKP z pozostałymi elementami systemu transportowego); • Zapewnienie łatwo dostępnej informacji dotyczącej komunikacji osobowej na terenie powiatu; • Prowadzenie działań diagnozujących potrzeby transportowe mieszkańców powiatu; • Poprawa infrastruktury drogowej, w tym budowa miejsc postojowych dla samochodów i autokarów; • Poprawa stanu bezpieczeństwa drogowego poprzez rozbudowę infrastruktury przydrogowej (bezpieczne przejścia dla pieszych, zatoki, przystanki, oświetlenie, chodniki, ścieżki rowerowe, oznakowanie dróg, sygnalizacja świetlna); • Stymulowanie procesów mających na celu odciążenie komunikacyjne stolicy powiatu m. in. poprzez: budowę wschodniej obwodnicy miasta – łącznika autostradowego do węzła „Łańcut” łączącego DK nr 94 z autostradą A4, budowę tunelu w ciągu drogi wojewódzkiej nr 887; • Wspieranie procesu modernizacji bazy transportowej w kierunku rozwiązań proekologicznych; • Zapewnienie dobrych warunków dojazdu do stolicy powiatu w dni wolne od pracy; • Wspieranie procesów modernizacyjnych dróg, odnoszących się do sieci drogowej na terenie powiatu oraz łączącej powiat z otoczeniem; • Wprowadzenie systemu ulg komunikacyjnych mieszkańców; • Dążenie do stworzenia zintegrowanego centrum komunikacyjnego w Łańcucie dające możliwości korzystania mieszkańcom z różnych form transportu publicznego; 	<p>Fundusze Europejskie dla Podkarpacia,</p> <p>Program Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW),</p> <p>Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat i Środowisko,</p> <p>budżet powiatu, budżety gmin, budżet województwa,</p> <p>Program Rozwoju Gminnej i Powiatowej Infrastruktury Drogowej,</p> <p>Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad</p>
---	--	---

	<ul style="list-style-type: none"> • Poszerzanie dostępności sieciowej do usług związanych z edukacją, zdrowiem, kontaktami z urzędami. 	
<p>Cel strategiczny 4.1.</p> <p>Utworzenie sprawnego systemu wspierania edukacji i jej prowadzenia na różnych poziomach</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zapewnianie właściwych warunków infrastrukturalnych dla prowadzenia działalności edukacyjnej (w tym: remonty, tworzenie i wyposażanie pracowni, budowa i rozbudowa obiektów sportowych, termomodernizacja budynków, dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób niepełnosprawnych); • Rozwijanie szkolnictwa zawodowego opartego na ścisłej współpracy szkół z podmiotami gospodarczymi (przedsiębiorstwami) i szkołami wyższymi; • Wspieranie profilowanych, zawodowych kierunków kształcenia w szkołach ponadpodstawowych, dostosowanych do potrzeb rynku pracy; • Prowadzenie działań na rzecz podnoszenia kwalifikacji personelu pedagogicznego oraz nauczycieli przedmiotów zawodowych i praktycznej nauki zawodu; • Rozwijanie możliwości objęcia opieką dzieci w wieku przedszkolnym; • Wzbogacanie i uatrakcyjnianie oferty edukacyjnej szkół poprzez organizacje dodatkowych kursów, zajęć praktyk i staży; • Prowadzenie działań na rzecz promowania szkół z terenu powiatu; • Wykorzystywanie w procesie nauczania dobrych wzorców sprawdzonych w innych krajach, poprzez współpracę ze szkołami zza granicy; • Prowadzenie działań wzmacniających pożądane kompetencje uczniów, także w systemie edukacji poza programowej, w tym wakacyjnej (kompetencje językowe, komunikacyjne, informatyczne, związane z przedsiębiorczością); • Organizowanie systemu wsparcia stypendialnego i stażowego uczniów i studentów m.in. przez przedsiębiorców; • Zapewnienie dostępności do placówek edukacyjnych, poprzez zorganizowanie sprawnego systemu dowozu uczniów do szkół; • Prowadzenie działań na rzecz aktywizacji zawodowej osób starszych oraz rozwijających ich zainteresowania; 	<p>Fundusze Europejskie dla Podkarpacia,</p> <p>Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego,</p> <p>Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki,</p> <p>Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat i Środowisko,</p> <p> budżet powiatu, budżety gmin, budżet województwa,</p> <p>Ministerstwo Edukacji Narodowej (MEN),</p> <p>Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON)</p>

Program Rozwoju Powiatu Łańcuckiego do 2030 roku

	<ul style="list-style-type: none"> • Koordynowanie programów edukacyjnych w zakresie bezpieczeństwa, kierowanych do dzieci i młodzieży (np. realizowanych przez Policję i Straż Pożarną); • Wdrażanie rozwiązań informatycznych do procesu kształcenia i obsługi uczniów. 	
<p>Cel strategiczny 5.1. Poszerzenie zakresu i poprawa jakości usług zdrowotnych świadczonych na rzecz mieszkańców</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Poprawa dostępności do usług medycznych poprzez rozszerzanie możliwości ich świadczenia w miejscowościach powiatu; 2. Podejmowanie działań na rzecz skrócenia okresu oczekiwania na wizytę u lekarza specjalisty; 3. Poprawa infrastruktury materialnej ośrodków zdrowia poprzez prowadzenie ich modernizacji i rozbudowy; 4. Modernizacja Centrum Medycznego w Łańcucie, a także poprawę standardów istniejącej bazy materialnej; 5. Doposażenie Centrum Medycznego w Łańcucie w nowoczesną aparaturę medyczną; 6. Podniesienie poziomu jakości świadczonych usług medycznych; 7. Współpraca ze szkołami w celu implementacji programów dotyczących profilaktyki i leczenia niektórych schorzeń i uzależnień; 8. Prowadzenie działań promujących aktywny styl życia; 9. Podnoszenie poziomu bezpieczeństwa mieszkańców poprzez rozwijanie systemu informacji o zagrożeniach oraz koordynację współpracy właściwych podmiotów. 10. Prowadzenie działań profilaktycznych; 11. Zwiększenie dostępności do opieki psychologiczno – psychiatrycznej. 	<p>Fundusze Europejskie dla Podkarpacia,</p> <p>Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego</p> <p>Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki</p> <p>Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat i Środowisko,</p> <p>Program Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW)</p> <p>budżet powiatu, budżety gmin, budżet województwa,</p> <p>Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON)</p> <p>Narodowy Fundusz Zdrowia (NFZ) Ministerstwo Zdrowia (MZ)</p> <p>Środki prywatnych inwestorów</p>

<p>Cel strategiczny 5.2. Poprawa jakości życia i systemu pomocy społecznej oferowanej na terenie powiatu dla osób zagrożonych wykluczeniem</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Poszerzanie możliwości świadczenia na terenie powiatu opieki długoterminowej; • Prowadzenie modernizacji ośrodków świadczących pomoc społeczną; • Promocja bezpiecznych zachowań w sytuacjach kryzysowych; • Wspieranie wolontariatu zaangażowanego w pomoc osobom starszym; niepełnosprawnym, dysfunkcyjnym; • Likwidowanie barier, utrudniających funkcjonowanie osobom z niepełnosprawnościami; • Implementowanie programów dla osób starszych i zagrożonych, zapobiegających ich wykluczeniu społecznemu; • Zapewnienie dostępności osobom z niepełnosprawnościami i specjalnymi potrzebami; • Prowadzenie polityki informacyjnej umożliwiającej racjonalne prowadzenie działań organizacjom pozarządowym; • Tworzenie warunków do świadczenia pomocy rehabilitacyjnej dla osób niepełnosprawnych; • Zapewnianie wsparcia psychologiczno-pedagogicznego dla dzieci, młodzieży, rodzin; • Tworzenie nowych i rozbudowa ośrodków świadczących pomoc społeczną np. dla osób w wieku senioralnym; • Rozwój pomocy w środowisku dla osób potrzebujących; • Rozwijanie bazy żłobków. 	<p>Fundusze Europejskie dla Podkarpacia, Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego, Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat i Środowisko, Program Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW) budżet powiatu, budżety gmin, budżet województwa, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON) Narodowy Fundusz Zdrowia (NFZ) Ministerstwo Zdrowia (MZ) Środki prywatnych inwestorów</p>
---	--	---

8. Odniesienie do dokumentów strategicznych i programowych wyższego rzędu (Europa, kraj, region).

Cele „Programu Rozwoju Powiatu Łańcuckiego do 2030 roku” pozostają zgodne z założeniami programowymi dokumentów wyższego szczebla. System aktów strategicznych, planistycznych oraz operacyjnych obowiązujących na poziomie europejskim, krajowym i regionalnym, istotnych dla realizacji polityki rozwoju powiatu łańcuckiego tworzą następujące dokumenty:

- Zrównoważona Europa 2030,
- Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030,
- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030,
- Strategia na rzecz odpowiedzialnego rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do roku 2030),
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030,
- Strategia Rozwoju Województwa - „Podkarpackie 2030”.

Wszystkie wyżej wymienione dokumenty mają odzwierciedlenie w priorytetach, celach strategicznych i kierunkach działań powiatu łańcuckiego w perspektywie do 2030 roku.

Tabela 94. Zgodność „Programu Rozwoju Powiatu Łańcuckiego do 2030 roku” z założeniami programowymi dokumentów wyższego szczebla.

Poziom odniesienia	Nazwa dokumentu	Spójność w treści
Europa	Zrównoważona Europa 2030	<p>Jest to dokument wskazujący ramy działań związanych z celami zrównoważonego rozwoju Unii Europejskiej do 2030 roku. „Program Rozwoju Powiatu Łańcuckiego do 2030 roku” jest spójny z celami i działaniami w zakresie założeń związanych w szczególności z:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Celem 3. Dobre zdrowie i jakość życia, • Celem 4. Wysoka jakość edukacji, • Celem 8. Wzrost gospodarczy i godna praca, • Celem 9. Innowacyjność, przemysł, infrastruktura, • Celem 11. Zrównoważone miasta i społeczności, • Celem 13. Działania w dziedzinie klimatu, • Celem 15. Życie na łądzie, • Celem 17. Partnerstwo na rzecz celów.
Polska	Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030	<p>Najważniejszy krajowy dokument strategiczny dotyczący zagospodarowania przestrzennego Polski.</p> <p>Plan Rozwoju Powiatu Łańcuckiego do 2030 roku jest spójny z celami i działaniami w szczególności w zakresie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Celu 2. Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów, • Celu 3. Poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej,

		<ul style="list-style-type: none"> • Celu 4. Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski, • Celu 6. Przywrócenia i utrwalenia ładu przestrzennego: <ul style="list-style-type: none"> - Zapewnienie praworządności w planowaniu i realizowaniu procesów przestrzennego rozwoju m.in. poprzez tworzenie planów zagospodarowania przestrzennego, - Zapewnienie spójnej i stabilnej polityki przestrzennej dla stworzenia korzystnych warunków dla działalności gospodarczej.
Polska	<p>Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030</p>	<p>Strategia proponuje kierunki inwestycji przeprowadzonych do 2030 roku, które są podporządkowane schematowi trzech strategicznych obszarów, w skład których wchodzi: konkurencyjność i innowacyjność gospodarki, równoważenie potencjału rozwojowego regionów Polski oraz efektywność i sprawność państwa.</p> <p>Dokument ten określa główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego w długiej perspektywie czasowej.</p> <p>Plan Rozwoju Powiatu Łańcuckiego do 2030 roku jest spójny z założeniami dokumentu w zakresie wszystkich obszarów strategicznych tj.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • konkurencyjności i innowacyjności (modernizacji), • równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski (dyfuzji), • efektywności i sprawności państwa.
	<p>Strategia na rzecz odpowiedzialnego rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do roku 2030)</p>	<p>Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do Roku 2020 (z perspektywą do roku 2030) jest aktualizacją średniookresowej strategii rozwoju kraju. Stanowi ona strategiczny instrument zarządzania polityką rozwoju realizowanej przez instytucje państwa. Określa podstawowe uwarunkowania, cele i kierunki rozwoju Polski w perspektywie roku 2020 i 2030.</p> <p>Plan Rozwoju Powiatu Łańcuckiego do 2030 roku jest spójny z tym dokumentem w zakresie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Celu szczegółowego I - Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną, • Celu szczegółowego II - Rozwoju społecznie wrażliwego i terytorialnie zrównoważonego poprzez adaptację gospodarki do występujących trendów demograficznych, w szczególności poprzez zapewnienie dostępności usług świadczonych w odpowiedzi na te wyzwania, • Celu szczegółowego III - Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu, poprzez tworzenie warunków do rozwoju gospodarki poprzez utrzymywanie stabilnych finansów publicznych, upraszczanie prawa, tworzenie systemu planowania społeczno-gospodarczego, wykorzystanie w gospodarce technologii cyfrowych.

	<p>Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030</p>	<p>Dokument ten stanowi podstawę kształtowania polityki regionalnej. Plan Rozwoju Powiatu Łańcuckiego do 2030 roku jest spójny z celami zawartymi w tym dokumencie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym, • Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych, • Cel 3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.
<p>Województwo podkarpackie</p>	<p>Strategia Rozwoju Województwa - „Podkarpackie 2030”</p>	<p>Dokument ten przedstawia kierunki rozwoju regionu w perspektywie 2030 r. Plan Rozwoju Powiatu Łańcuckiego do 2030 roku pozostaje spójny ze Strategią Rozwoju Województwa „Podkarpackie 2030” w zakresie następujących obszarów tematycznych i priorytetów:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Obszar 1. Gospodarka i nauka - wzmacnianie potencjału regionalnej gospodarki oraz zwiększanie udziału nauki i badań dla innowacyjnego i zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego województwa, w tym: <ul style="list-style-type: none"> - Cel 1.3. Konkurencyjność gospodarki poprzez innowacje i nowoczesne technologie. Zapewnienie dobrych warunków i systemu wsparcia podmiotów gospodarczych i rolnictwa w dostosowaniu do wymagań i potrzeb współczesnej otwartej gospodarki, • Obszar 2. Kapitał ludzki i społeczny - wzmacnianie kapitału ludzkiego i społecznego jako podstawy umożliwiającej rozwój regionu oraz podnoszenie poziomu życia mieszkańców, w tym: <ul style="list-style-type: none"> - Cel 2.1. Edukacja - podniesienie jakości edukacji i jej dostosowanie do wyzwań społeczeństwa przyszłości, - Cel 2.2. Regionalna polityka zdrowotna - zwiększenie bezpieczeństwa zdrowotnego społeczeństwa poprzez poprawę dostępności i jakości funkcjonowania systemu ochrony zdrowia, - Cel 2.3. Kultura i dziedzictwo kulturowe - rozwój form i instytucji kultury z uwzględnieniem dziedzictwa oraz wymagań nowoczesności, - Cel 2.4. Rynek pracy - wsparcie rynku pracy w zakresie aktywizacji zawodowej oraz tworzenia dobrej jakości miejsc pracy, - Cel 2.7. Aktywny styl życia i sport - kształtowanie postaw prozdrowotnych, promocja aktywności fizycznej i wsparcie sportu kwalifikowanego • Obszar 3. Infrastruktura dla zrównoważonego rozwoju i środowiska - rozbudowa infrastruktury służącej rozwojowi oraz optymalizacja wykorzystania zasobów naturalnych i energii przy zachowaniu dbałości o stan środowiska przyrodniczego, • Obszar 4. Dostępność usług - zwiększenie dostępu obywateli do usług publicznych i podniesienie standardu ich świadczenia dla poprawy jakości życia i wzmacniania procesów rozwojowych.

Źródło: Opracowanie własne

9. Wdrażanie Programu

9.1. System realizacji

Istotnym wymogiem, stawianym dokumentom szczebla strategicznego, jest wewnętrzny system monitorowania i ewaluacji postępów we wdrażaniu oraz osiąganiu założonych celów. Gromadzenie i interpretacja danych dotyczących Programu pozwala na bieżące korekty działań komórek organizacyjnych i osób wdrażających Program w razie wystąpienia nieprawidłowości.

Wdrażanie Programu będzie się odbywać poprzez projekty lub funkcjonalne programy działania. Istotnym elementem każdego planu jest szczegółowa projekcja alokacji środków na poszczególne cele i działania danego programu. Celowe jest stworzenie wokół Programu korzystnego klimatu, dzięki włączeniu w proces opracowania programów operacyjnych instytucji publicznych, społecznych i gospodarczych.

Starostwo Powiatowe w niniejszym Programie ma przypisaną funkcję koordynowania działań rozwojowych, podejmowanych w ramach poszczególnych instrumentów wdrożeniowych.

9.2. Instrumenty wdrażania programu

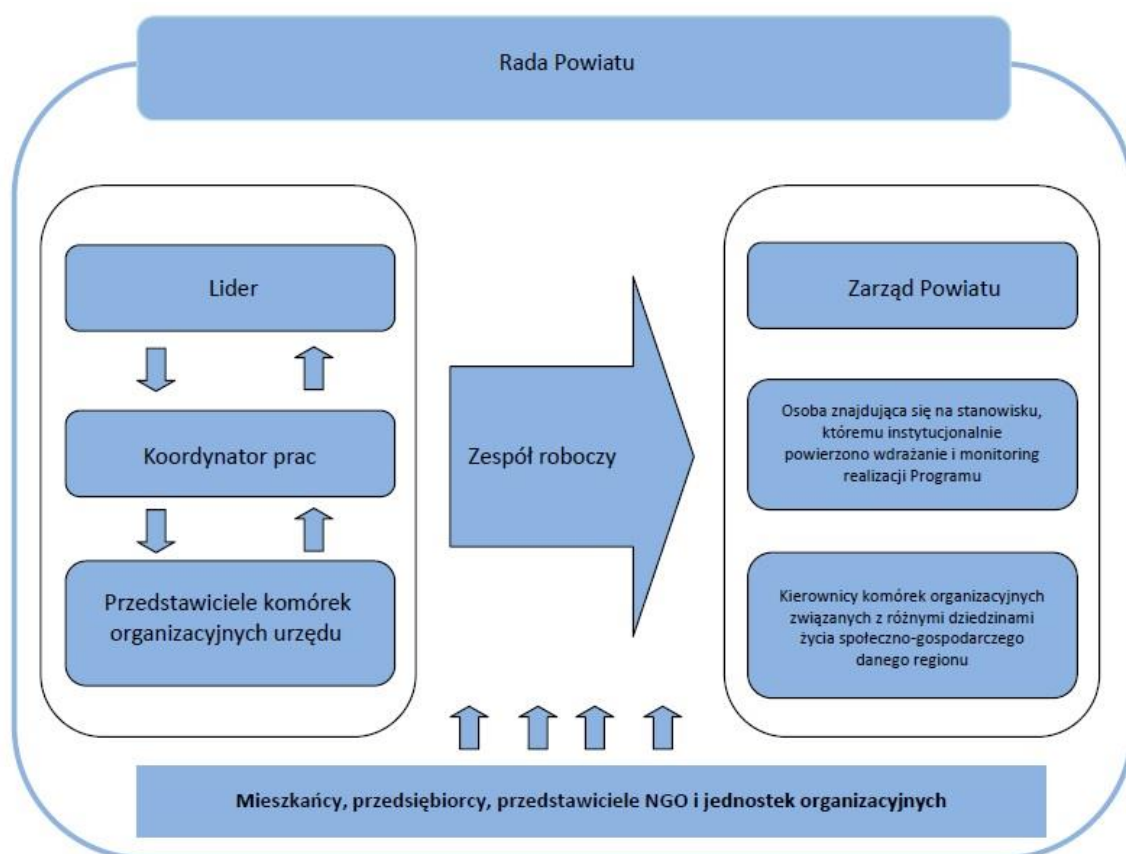
Bezpośrednio za zarządzanie i wdrożenie Programu odpowiadać będzie: Rada Powiatu i Zarząd Powiatu, który może powołać Koordynatora wdrażania Programu.

Cele i wynikające z nich działania, zapisane w dokumencie, realizowane będą przez różne podmioty przez okres kilku lat. Dlatego też Powiat (Starostwo Powiatowe) odpowiedzialny za wdrażanie Programu będzie prowadził monitoring, pozwalający stwierdzić, czy podejmowane działania przynoszą zakładane efekty. W razie zaistniałej potrzeby (zmiana czynników zewnętrznych, bądź wewnętrznych, wyniki monitoringu) prowadzona będzie bieżąca aktualizacja Programu.

Środkami do powodzenia procesu wdrażania Programu Rozwoju Powiatu Łańcuckiego są:

- zastosowanie procedur zarządzania projektami dla realizacji kluczowych przedsięwzięć rozwojowych, a zatem wytypowanie liderów projektów, zbudowanie wokół nich zespołów projektowych, wyznaczenie harmonogramów działań szczegółowych
- stworzenie systemu monitorowania Programu, co oznacza gromadzenie informacji o przebiegu wdrażania i jego efektach w sposób ciągły, pozwalający na jego sukcesywną kontrolę w ramach standardowych procesów zarządzania,
- uruchomienie procesu rewizji, który oznacza minimum coroczny przegląd efektów wdrażania Programu, aktualizację diagnozy strategicznej, odpowiednie korygowanie koncepcji rozwojowej.

Wykres 32. Struktura organizacyjna procesu wdrażania i monitoringu Programu

Źródło: Opracowanie własne

Programu Rozwoju Powiatu Łańcuckiego jest dokumentem planistycznym, którego wdrożenie wymaga zastosowania wielu różnorodnych narzędzi operacyjnych na poziomie powiatowym i gminnym, takich jak:

- ❖ Strategie rozwoju JST w Powiecie,
- ❖ Sektorowe Strategie Rozwoju/ Programy Operacyjne w Powiecie,
- ❖ Wieloletnie Plany Inwestycyjne,
- ❖ Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego gmin Powiatu,
- ❖ Budżety samorządów, w tym budżet Powiatu,
- ❖ Wypracowane projekty i przedsięwzięcia,
- ❖ Ewentualnie wewnętrzne dokumenty robocze, np. harmonogram realizacji Programu obejmujący podział zadań pomiędzy Partnerami.

10. Monitoring i ewaluacja Programu

Monitoring i ewaluacja są immanentnymi elementami procesu planowania strategicznego. Gromadzenie danych, ich analiza i interpretacja pozwalają ocenić stopień realizacji Programu oraz wprowadzić ewentualne zmiany i korekty.

Konieczne jest stworzenie pełnego systemu, obejmującego:

- ❖ monitoring, czyli podsystem zbierania i selekcjonowania informacji,
- ❖ ewaluację, czyli podsystem oceny i interpretacji zgromadzonego materiału.

Dlatego też przedmiotem monitoringu jest cały obszar zmian zidentyfikowanych dla powiatu łańcuckiego, pojmowany, jako spójny system społeczno-ekonomiczno-ekologiczny. Oznacza to, że rozwój będący efektem wdrażania Programu powinien być ujmowany, co najmniej w następujących płaszczyznach:

- ❖ społeczność regionalna,
- ❖ gospodarka regionu,
- ❖ środowisko przyrodnicze,
- ❖ infrastruktura.

Proces monitorowania polegał będzie na systematycznym obserwowaniu zmian zachodzących w ramach poszczególnych celów wytyczonych w Programie Rozwoju Powiatu Łańcuckiego.

Monitorowanie realizacji Programu odbywać będzie się na bieżąco, zaś proces ewaluacji będzie przeprowadzony w połowie i po zakończeniu realizacji Programu. W celu prowadzenia działań monitoringu i ewaluacji należy powołać Komitet Monitorujący w składzie, który będzie odzwierciedlał mapę głównych interesariuszy Programu. W skład Komitetu powinni niewątpliwie wejść przedstawiciele Zarządu Powiatu, Starostwa Powiatowego oraz jednostek powiatowych.

Do zadań Komitetu Monitorującego należy zaliczyć:

- ❖ monitorowanie przebiegu realizacji Programu poprzez przyjmowanie okresowych raportów,
- ❖ ocenę skuteczności realizacji Programu (ewaluacja mid-term i ex-post),
- ❖ kierowanie odpowiednich wniosków do jednostek wdrażających.

Schemat funkcjonowania procesów monitoringu Programu przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 95. Schemat procesu monitoringu Programu Rozwoju Powiatu Łańcuckiego

L.p.	Etap	Zadania	Wyniki i procedury	Realizujący podmiot
1.	Zbieranie danych i informacji	zbieranie danych	materiał empiryczny stanowiący podstawę do analiz i ocen	Odpowiednie wydziały Starostwa Powiatowego i jednostki powiatowe
2	Analiza danych i informacji	<ul style="list-style-type: none"> • uporządkowanie, przetworzenie i analiza danych oraz ich archiwizacja • terminowe przekazywanie zebranego materiału do Zespołu ds. monitoringu 	materiał służący przygotowaniu raportów	Odpowiednie wydziały Starostwa Powiatowego i jednostki powiatowe
3.	Przygotowywanie raportów	<ul style="list-style-type: none"> • zestawienie otrzymanych danych w raporty 	roczne raporty	Odpowiednie wydziały Starostwa Powiatowego i jednostki powiatowe
4.	Ocena wyników (normami identyfikacja odchyleń)	<ul style="list-style-type: none"> • ocena porównawcza osiągniętych wyników z założeniami 	określenie stopnia wykonania przyjętych zapisów Programu (w wypadku stwierdzenia znacznych odchyleń przejście do punktu 5 oraz możliwość wprowadzenia raportów kwartalnych.)	Komitet Monitorujący
5.	Analiza przyczyn odchyleń	<ul style="list-style-type: none"> • poszukiwanie i określenie przyczyn zaistniałej sytuacji 	przygotowanie materiału dla dalszych działań o charakterze korygującym	Komitet Monitorujący
6.	Planowanie korekty	<ul style="list-style-type: none"> • zmiana dotychczasowych metod realizacji • zmiany organizacyjne • korekta zapisów Programu 	określenie i akceptacja działań korygujących	Komitet Monitorujący, przy akceptacji Zarządu Powiatu

Źródło: Opracowanie własne

Komitet Monitorujący wskaże Wydziały Starostwa Powiatowego oraz powiatowe jednostki samorządowe, od których będą pozyskiwane dane (raporty) na temat realizacji Programu. Wskaźniki proponowane dla celów monitoringu Programu przedstawia poniższa tabela.

Tabela 96. Wskaźniki monitoringu Programu Rozwoju Powiatu Łańcuckiego

Nazwa celu strategicznego	Proponowane wskaźniki	Źródło informacji
Cel strategiczny 1.1 Zwiększenie ruchu turystycznego na terenie powiatu, opartego na turystach o dłuższym okresie pobytu	Liczba przeprowadzonych kampanii promujących walory turystyczne regionu [szt.]	JST
	Liczba zrealizowanych imprez kulturalnych [szt.]	JST/ Instytucje Kultury
	Liczba wybudowanych lub zmodernizowanych obiektów turystycznych i rekreacyjnych [szt.]	JST
	Długość utworzonych i odnowionych szlaków turystycznych oraz ścieżek rowerowych [km]	JST
	Liczba turystów korzystających z infrastruktury turystycznej i hotelowej [os.]	JST/ GUS
Cel strategiczny 2.1 Lokalizacja na terenie powiatu nowych przedsiębiorstw oraz prowadzenie działań na rzecz tworzenia nowych miejsc pracy	Liczba zarejestrowanych i wyrejestrowanych przedsiębiorstw z rejestru REGON [szt.]	JST/GUS
	Liczba utworzonych miejsc pracy w przedsiębiorstwach [os.]	JST/GUS
	Nakłady inwestycyjne w istniejących i nowopowstałych przedsiębiorstwach [tys. zł.]	JST/GUS
	Powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych [ha]	JST/GUS
	Wartość wsparcia udzielonego w ramach aktywnych form promocji zatrudnienia [zł]	JST/GUS
	Liczba osób objętych wsparciem w ramach aktywnych form promocji zatrudnienia [szt.]	JST/GUS
	Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach i praktykach u pracodawcy [os.]	JST/GUS
	Liczba projektów z zakresu aktywizacji zawodowej [szt.]	JST
	Liczba projektów z zakresu rozwoju oferty edukacyjnej [szt.]	JST
Cel strategiczny 3.1 Utworzenie efektywnego systemu komunikacyjnego na terenie powiatu, umożliwiającego łatwy dojazd do stolicy powiatu	Liczba zainstalowanych inteligentnych systemów transportowych [szt.]	JST
	Całkowita długość nowych dróg, w tym: powiatowych [km]	JST
	Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych dróg, w tym: powiatowych [km]	JST
	Liczba projektów w zakresie poprawy bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego [szt.]	JST
Cel strategiczny 4.1. Utworzenie sprawnego systemu wspierania edukacji i jej prowadzenia na różnych poziomach	Liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym (przedszkola, punkty i zespoły przedszkolne) [os.]	JST/GUS
	Liczba uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych [os.]	JST/MEN/GUS
	Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje [os.]	JST/MEN/GUS
	Wskaźnik zdawalności egzaminów w szkołach podstawowych, gimnazjach, egzaminów maturalnych w szkołach średnich oraz egzaminów zawodowych w szkołach ponadgimnazjalnych [%]	JST/MEN/GUS
	Liczba osób uczestniczących w pozaszkolnych formach kształcenia [os.]	JST/GUS
	Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach i praktykach u pracodawcy [os.]	JST/GUS

Program Rozwoju Powiatu Łańcuckiego do 2030 roku

Nazwa celu strategicznego	Proponowane wskaźniki	Źródło informacji
Cel strategiczny 5.1. Poszerzenie zakresu i poprawa jakości usług zdrowotnych świadczonych na rzecz mieszkańców	Liczba istniejących jednostek świadczących usługi zdrowotne, w tym: gabinety stomatologiczne i prywatne praktyki lekarskie [szt.]	JST/GUS
	Liczba istniejących aptek [szt.]	JST/GUS
	Nakłady inwestycyjne na zakup aparatury medycznej [zł]	JST/GUS
	Liczba porad udzielonych w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej ogółem oraz przypadających na jednego mieszkańca [szt.]	JST/GUS
	Liczba pielęgniarek i położnych na 10 tys. mieszkańców [szt.]	JST/GUS
Cel strategiczny 5.2. Poprawa jakości życia i systemu pomocy społecznej oferowanej na terenie powiatu dla osób zagrożonych wykluczeniem.	Liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej [szt.]	JST/GUS
	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej w ludności [%]	JST/GUS
	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym [os.]	JST/GUS
	Liczba wdrożonych programów w celu poprawy jakości życia i systemu pomocy społecznej [szt.]	JST/GUS

Źródło: Opracowanie własne

Sprawność procesu zarządzania strategicznego wymaga, aby program rozwoju traktować nie tyle, jako listę działań do realizacji, ale jako bazę dla podejmowania kolejnych decyzji kształtujących przyszłość powiatu z uwzględnianiem zmian w warunkach wdrażania. Dlatego, po przyjęciu Programu konieczne staje się zapewnienie warunków pozwalających na:

- ❖ pokonanie barier pomiędzy fazą koncepcyjną a wdrożeniową,
- ❖ zainicjowanie przedsięwzięć przygotowujących do konsekwentnego realizowania projektów wynikających z zapisów Programu,
- ❖ harmonijne przekładanie kolejnych zapisów Programu na konkretne działania,
- ❖ zachowanie elastyczności Programu rozumianej, jako możliwość dostosowywania podejmowanych działań wdrożeniowych do zmieniającej się sytuacji w powiecie i jego otoczeniu.

11. Spis tabel, rysunków, wykresów

Tabela 1. Liczba sołectw, powierzchnia i liczba mieszkańców dla poszczególnych gmin powiatu łańcuckiego, stan na koniec 2021 r.	11
Tabela 2. Zatrudnieni w sektorach ekonomicznych w Polsce, województwie podkarpackim oraz powiecie łańcuckim, stan na 2021 r.	12
Tabela 3. Użytkowanie gruntów (w ha) w powiecie łańcuckim w 2020 r.	14
Tabela 4. Środowisko przyrodnicze na obszarze powiatu łańcuckiego, stan na 2020 r.	14
Tabela 5. Przyrost/spadek liczby ludności w porównaniu do 2000 r.	16
Tabela 6. Saldo migracji w powiecie łańcuckim w latach 2008-2021	17
Tabela 7. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem w 2021r. ...	18
Tabela 8. Liczba popełnionych przestępstw na 1 000 mieszkańców w 2021r. - porównanie.....	22
Tabela 9. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych według kategorii w 2021 r.	23
Tabela 10. Wypadki drogowe i ich ofiary w województwie podkarpackim i powiecie łańcuckim w latach 2020-2022.....	23
Tabela 11. Ofiary wypadków w powiecie łańcuckim w latach 2020-2021 - wskaźniki.....	24
Tabela 12. Zdarzenia odnotowane przez Powiatową Komendę Państwowej Straży Pożarnej w Łańcucie.....	26
Tabela 13. Liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON w latach 2010-2021.....	28
Tabela 14. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności.....	29
Tabela 15. Jednostki nowo zarejestrowane i wyrejestrowane na 10 tys. mieszkańców – w latach 2017 - 2021.....	30
Tabela 16. Podmioty gospodarki narodowej z największym udziałem w podmiotach ogółem w powiecie łańcuckim wg sekcji PKD 2007, stan na 2021r.	32
Tabela 17. Liczba podmiotów gospodarczych ze względu na liczbę zatrudnionych w 2021r. - porównanie.....	32
Tabela 18. Podmioty gospodarcze według klas wielkości zatrudnienia stan na rok 2021 - porównanie.....	33
Tabela 19. Liczba osób korzystających z noclegów w powiecie łańcuckim w latach 2011-2021.....	36
Tabela 20. Wykaz tras rowerowych i szlaków turystycznych w powiecie łańcuckim.....	37
Tabela 21. Wskaźnik nasycenia bazą turystyczną oraz intensywności ruchu turystycznego – porównanie 2021r.....	41
Tabela 22. Wskaźniki funkcji turystycznej – porównanie 2021r.....	41
Tabela 23. Wybrane zabytki w gminach powiatu łańcuckiego - stan na 31 grudnia 2022 r.....	42
Tabela 24. Liczba pracujących na 1000 ludności w latach 2016-2021.....	47
Tabela 25. Pracujący wg grup sekcji i płci w powiatach w latach 2019-2021.....	48
Tabela 26. Udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym ze względu na płeć w latach 2017-2021 (%).....	49
Tabela 27. Bezrobotni zarejestrowani według płci w powiecie łańcuckim.....	49
Tabela 28. Bezrobotni według wieku w latach 2019-2021.....	50
Tabela 29. Bezrobotni według okresu pozostawania bezrobotnym w latach 2019-2021.....	51
Tabela 30. Bezrobotni według miejsca zamieszkania w latach 2019-2022.....	52
Tabela 31. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2019-2021 (%).....	52

Tabela 32. Wydatki realizowane z Funduszu Pracy w województwie podkarpackim w I półroczu 2021 r. oraz w I półroczu 2022 r. (w mln zł).....	54
Tabela 33. Liczba osób objętych wsparciem w ramach aktywnych form promocji zatrudnienia w okresie I półrocza 2022 r.....	55
Tabela 34. Źródła finansowania działań PUP w 2021 r.	55
Tabela 35. Liczba skierowanych osób bezrobotnych na poszczególne formy wsparcia w 2021 r.	56
Tabela 36. Miesięczne wynagrodzenia brutto w powiecie łańcuckim i w województwie podkarpackim w latach 2010-2021 (zł).....	57
Tabela 37. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w relacji do średniej krajowej (Polska=100) w powiecie łańcuckim i w województwie podkarpackim w latach 2010-2021 (%)	58
Tabela 38. Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej 2017 – 2021.....	59
Tabela 39. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej.....	59
Tabela 40. Apteki, przychodnie i porady lekarskie – stan na 2021 r.....	60
Tabela 41. Lekarze i lekarze dentyści na 10 tys. mieszkańców	61
Tabela 42. Pielęgniarki i położne na 10 tys. mieszkańców.....	61
Tabela 43. Liczba żłobków i klubów dziecięcych w gminach powiatu łańcuckiego w 2023 roku	62
Tabela 44. Liczba przedszkoli w latach 2017-2021.....	63
Tabela 45. Dzieci (3-6 lat) objęte wychowaniem przedszkolnym.....	63
Tabela 46. Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym.....	64
Tabela 47. Liczba szkół podstawowych w gminach powiatu łańcuckiego	64
Tabela 48. Liczba uczniów w poszczególnych gminach powiatu łańcuckiego.....	65
Tabela 49. Liczba uczniów i absolwentów szkół podstawowych na terenie powiatu łańcuckiego w latach 2019-2021.....	65
Tabela 50. Współczynnik skolaryzacji dla szkół podstawowych w gminach powiatu łańcuckiego w latach 2014-2021	65
Tabela 51. Średnie wyniki uczniów szkół podstawowych w powiatach w 2022 r.....	66
Tabela 52. Średnie wyniki ogółem uczniów szkół podstawowych w powiatach.....	66
Tabela 53. Średnie wyniki uczniów szkół podstawowych w gminach powiatu łańcuckiego w 2022 r.	67
Tabela 54. Liczba szkół ogólnokształcących w gminach powiatu łańcuckiego.....	67
Tabela 55. Liczba szkół ponadpodstawowych i branżowych I stopnia w gminach powiatu łańcuckiego.....	68
Tabela 56. Uczniowie szkół ponadpodstawowych (techników) oraz branżowych I stopnia w latach 2017 – 2021 w powiecie łańcuckim.....	68
Tabela 57. Zdawalność egzaminu maturalnego w latach 2016 - 2022.....	69
Tabela 58. Placówki oświatowe na terenie powiatu łańcuckiego	70
Tabela 59. Formy działalności kulturalnej w powiecie łańcuckim	75
Tabela 60. Wskaźniki biblioteczne w 2021 r.....	77
Tabela 61. Wskaźniki biblioteczne dla gmin powiatu łańcuckiego w 2021 r.....	77
Tabela 62. Kluby sportowe w poszczególnych gminach powiatu łańcuckiego.....	78
Tabela 63. Kluby sportowe w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców według powiatów w latach 2014 - 2020	79

Tabela 64. Liczba osób ćwiczących ogółem w poszczególnych gminach powiatu łańcuckiego w latach 2014 - 2020.....	79
Tabela 65. Liczba osób ćwiczących przypadająca na jednego opiekuna sportowego w poszczególnych gminach powiatu łańcuckiego w latach 2014 - 2020	79
Tabela 66. Liczba osób ćwiczących w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców według powiatów w latach 2014 - 2020.....	80
Tabela 67. Odsetek ogółu ludności korzystającej z instalacji wodociągowej, kanalizacyjnej oraz gazowej w poszczególnych gminach powiatu łańcuckiego w latach 2010, 2015 i 2021	83
Tabela 68. Odsetek ogółu ludności korzystającej z instalacji wodociągowej, kanalizacyjnej oraz gazowej według powiatów w latach 2010, 2015 i 2021.....	84
Tabela 69. Drogi gminne i powiatowe na 100 km ² według powiatów w 2021 r.....	85
Tabela 70. Zasoby mieszkaniowe w poszczególnych gminach powiatu łańcuckiego – stan na koniec 2021 r.....	89
Tabela 71. Mieszkania w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców według powiatów w latach 2017 - 2021.....	89
Tabela 72. Odsetek ogółu mieszkań wyposażonych w instalacje w poszczególnych gminach powiatu łańcuckiego w latach 2018 - 2020	90
Tabela 73. Odsetek ogółu mieszkań wyposażonych w instalacje według powiatów	90
Tabela 74. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oraz mieszkania na 1 osobę w poszczególnych gminach powiatu łańcuckiego w 2021 roku.....	92
Tabela 75. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oraz mieszkania na 1 osobę według powiatów – w 2021 roku.....	93
Tabela 76. Budynki oddane do użytkowania w powiecie łańcuckim w latach.....	93
Tabela 77. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców według powiatów	94
Tabela 78. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w przeliczeniu.....	95
Tabela 79. Frekwencja w wyborach samorządowych (I tura wyborów) według powiatów	95
Tabela 80. Frekwencja w wyborach samorządowych 2010, 2014, 2018 w poszczególnych gminach powiatu łańcuckiego.....	95
Tabela 81. Dochody budżetów gmin w przeliczeniu na 1 mieszkańca - powiat łańcucki w latach 2017 - 2021	97
Tabela 82. Dochody budżetów gmin w przeliczeniu na 1 mieszkańca w latach 2017 – 2021 według powiatów.....	97
Tabela 83. Dochody budżetów powiatów w przeliczeniu na 1 mieszkańca według powiatów w 2021 r.....	98
Tabela 84. Wydatki z budżetu gmin w przeliczeniu na 1 mieszkańca – powiat łańcucki w latach 2017– 2021.....	99
Tabela 85. Wydatki z budżetów gmin w przeliczeniu na 1 mieszkańca	99
Tabela 86. Wydatki budżetów powiatów w 2021 r.....	100
Tabela 87. Informacje o respondentach badań ankietowych.....	101
Tabela 88. Ocena stanu infrastruktury technicznej i społecznej powiatu.....	102
Tabela 89. Ocena stanu infrastruktury technicznej i społecznej powiatu wg skali trzystopniowej	104
Tabela 90. Ocena jakości usług publicznych powiatu.....	106
Tabela 91. Ocena jakości usług publicznych powiatu wg skali trzystopniowej.....	107
Tabela 92. Ocena istotności kierunków działań powiatu łańcuckiego.....	108

Tabela 93. Główne źródła finansowania Programu Rozwoju Powiatu Łańcuckiego na lata 2023-2030.....	123
Tabela 94. Zgodność „Programu Rozwoju Powiatu Łańcuckiego do 2030 roku” z założeniami programowymi dokumentów wyższego szczebla.....	130
Tabela 95. Schemat procesu monitoringu Programu Rozwoju Powiatu Łańcuckiego	136
Tabela 96. Wskaźniki monitoringu Programu Rozwoju Powiatu Łańcuckiego.....	137
Rysunek 1. Mapa powiatu łańcuckiego.....	10
Rysunek 2. Mapa zagospodarowania terenu powiatu łańcuckiego	13
Rysunek 3. Tereny zalewowe w powiecie łańcuckim.....	27
Rysunek 4. Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk Natura 2000 w powiecie łańcuckim.....	35
Rysunek 5. Obszary chronionego krajobrazu w powiecie łańcuckim.....	35
Rysunek 6. Mapa Stanu Budowy Dróg – województwo podkarpackie.....	86
Rysunek 7. Sieć połączeń autobusowych w powiecie łańcuckim	87
Wykres 1 Schemat opracowania strategii rozwoju	6
Wykres 2. Schemat formułowania celów programu rozwoju	8
Wykres 3. Ludność zamieszkująca tereny miejskie oraz wiejskie powiatu łańcuckiego, stan na koniec 2021 r.	11
Wykres 4. Liczba ludności w 2000, 2014 i 2021 roku w gminach powiatu łańcuckiego.....	15
Wykres 5. Dynamika przyrostu naturalnego w powiecie łańcuckim w latach 2000-2021	16
Wykres 6. Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w latach 2005-2021.....	18
Wykres 7. Rozkład mieszkańców według ekonomicznych grup wieku powiatu łańcuckiego, leżajskiego oraz przeworskiego w 2021r.	19
Wykres 8. Prognoza liczby ludności do 2050r. w powiecie łańcuckim i województwie podkarpackim.....	20
Wykres 9. Liczba przestępstw stwierdzonych w powiecie łańcuckim w latach 2011-2022	21
Wykres 10. Kategorie przestępstw stwierdzonych w 2022 r.....	22
Wykres 11. Wypadki drogowe i ich ofiary w poszczególnych gminach powiatu łańcuckiego w 2022r.....	24
Wykres 12. Podmioty wpisane do rejestru REGON i osoby prowadzące działalność gospodarczą w powiecie łańcuckim w latach 2012-2021	28
Wykres 13. Podmioty wpisane do rejestru REGON	30
Wykres 14. Podmioty wpisane do rejestru REGON według sekcji PKD.....	31
Wykres 15. Bezrobotni zarejestrowani wg płci w powiecie łańcuckim w latach 2011-2021.....	50
Wykres 16. Struktura źródeł finansowania działań PUP w 2021 r.....	56
Wykres 17. Uczestnicy realizowanych programów rynku pracy w 2021 r.....	57
Wykres 18. Liczba uczniów i absolwentów szkół ogólnokształcących na terenie powiatu łańcuckiego w latach 2015-2021	68
Wykres 19. Zdawalność egzaminu maturalnego w latach 2016 – 2022.....	70
Wykres 20. Mieszkania oddane do użytkowania w poszczególnych gminach powiatu łańcuckiego w latach 2017 - 2021.....	91
Wykres 21. Mieszkania oddane do użytkowania na 1 000 ludności	92
Wykres 22. Liczba organizacji pozarządowych w powiecie łańcuckim w latach 2011 - 2021	94
Wykres 23. Dochody budżetów gmin ogółem – powiat łańcucki, 2021 r.	96
Wykres 24. Wydatki z budżetów gmin ogółem – powiat łańcucki, 2021 r.....	98

Wykres 25. Średnia częstość występowania oceny – infrastruktura społeczna i techniczna.....	102
Wykres 26. Ocena stanu infrastruktury technicznej i społecznej powiatu.....	103
Wykres 27. Ocena wypadkowa (+/-) stanu infrastruktury technicznej i społecznej powiatu	104
Wykres 28. Średnia częstość występowania oceny – usługi publiczne.....	105
Wykres 29. Ocena jakości usług publicznych powiatu.....	106
Wykres 30. Ocena wypadkowa (+/-) jakości usług publicznych powiatu	107
Wykres 31. Ocena istotności kierunków działań powiatu łańcuckiego	109
Wykres 32. Struktura organizacyjna procesu wdrażania i monitoringu Programu	134